

ՀՀ ՍՓՅՈՒՌԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՀՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ԱՐՎԵՍՏԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏ.

ԱՐԴԻ ՎԻՃԱԿԸ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ.

ԱՐՈՒՍՅԱԿ ԱՅՆԹԱՊԼՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ
ՀՀ ԳԱԱ «ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
2012

ՀՏԳ 78
ԳՄԴ 85.31
Ա732

Հրատարակվում է ՀՀ ԳԱԱ խմբագրական-հրատարակչական
խորհրդի որոշմամբ

Հրատարակվում է ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի
գիտական խորհրդի որոշմամբ

Պատասխանատու խմբագիր՝
արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր
ԱՐԱՐԱՏ ԱՂԱՍՅԱՆ

Ա732 **ԱՍԱՏՐՅԱՆ ԱՆՆԱ**

Միջուղահայ արվեստ. արդի վիճակը և զարգացման հեռանկարները:
Լիբանանահայ երաժշտություն: Արուսյակ Այնթապյան /Ա.Ասա-
տըրյան, Պատ. խմբագիր՝ Ա.Վ.Աղասյան. - Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գի-
տություն» հրատարակչություն, 2012. - 160 էջ + 16 էջ նկ.:

2011-ին ՀՀ սփյուռքի նախարարության և ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստի-
տուտի համատեղ ջանքերով մեկնարկել է «Միջուղահայ արվեստ. արդի
վիճակը և զարգացման հեռանկարները» ծրագիրը: Մատենաշարի երկրորդ
հատորը նվիրված է լիբանանահայ երաժշտությանը: Հեղինակն առաջին
անգամ արխիվային նյութերի հիման վրա ներկայացնում է լիբանանահայ
դաշնականարուսի, մանկավարժ, կոմպոզիտոր և երաժշտական-հասարա-
կական գործիչ Արուսյակ Այնթապյանի գործունեությունն ու ստեղծագոր-
ծությունը: Հավելվածում ներկայացված են Ա.Այնթապյանի մինչ օրս մեզ
անհայտ, մինչդեռ ժամանակին մեծ ժողովրդականություն վայելած նրա
դաշնամուրային ստեղծագործություններից երկուսի՝ N 3 «Bonheur retrouvé»
(«Կերպարած երջանկություն») ռասպոդիայի և արարական ժողովրդական
դարկեի մշակում «Chatti ya dinyi» պիեսի, ինչպես նաև ձայնի և դաշնամուրի
համար գրված «Pour toi seul» («Միայն քեզ համար») տանգոյի նոտաները,
որոնք գիտական շրջանառության մեջ են դրվում առաջին անգամ:

Հասցեագրված է արվեստագետներին, երաժիշտներին և ընթերցող լայն
շրջաններին:

ՀՏԳ 78
ԳՄԴ 85.31

ISBN 978-5-8080-1000-0

© ԱՍԱՏՐՅԱՆ ԱՆՆԱ
© ՀՀ ԳԱԱ «ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

**Նվիրվում է Տիգրան Չուխաճյանի
ծննդյան 175-ամյա հոբելյանին**

**Հրատարակվում է
«Միջուրբառայ արվեստ. արդի վիճակը և զարգացման
հեռանկարները» ծրագրի շրջանակներում**

**Հրատարակվում է
ՀՀ սփյուռքի նախարարության աջակցությամբ**

ՀԵՂԻՆԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Աննա Գրիգորի Ասատրյանը ծնվել է Երևանում, 1968թ. սեպտեմբերի 1-ին: 1983-ին ավարտել է Երևանի Ն.Կ.Վրուպակայի անվան N 19 միջնակարգ դպրոցի ութնամյա դասընթացը և Երևանի մանկական ձայնի պահպանման երաժշտական դպրոցը: 1987-ին դերադանցությամբ ավարտել է Երևանի Ռ.Մելիքյանի անվան երաժշտական ուսումնարանի տեսական բաժինը՝ եղել Լենինյան կրթաթոշակառու: 1992-ին դերադանցությամբ ավարտել է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի վոկալ-տեսական ֆակուլտետի երաժշտագիտության բաժինը՝ եղել Կոմիտասի անվան կրթաթոշակառու, ընտրվել Կոնսերվատորիայի գիտական խորհրդի անդամ: 2001-ին ավարտել է ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի ասպիրանտուրան, պաշտպանել դիսերտացիա «Տիգրան Զուխաճյանի օպերաները» թեմայով և ստացել արվեստագիտության թեկնածուի գիտական աստիճան: Դասավանդել է Երևանի Ռ.Մելիքյանի անվան երաժշտական ուսումնարանում (1991-2003), աշխատել Հայկական բաց համալսարանի երաժշտագիտության ֆակուլտետի ղեկան, ընտրվել համալսարանի գիտական խորհրդի անդամ (2000-2002):

2002-ին աշխատանքի է անցել ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտում որպես գիտաշխատող, 2003-ին նշանակվել ինստիտուտի գիտական քարտուղար, ընտրվել գիտական խորհրդի անդամ: 2005-ին նշանակվել է ինստիտուտի տնօրենի՝ գիտական գծով տեղակալ, 2009-ից՝ նաև Սփյուռքահայ արվեստի նորաստեղծ բաժնի վարիչ: ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի գիտական աստիճանաշնորհման 016 մասնագիտական խորհրդի գիտական քարտուղարն է (2004-ից): 2008-ին պաշտպանել է դոկտորական դիսերտացիա «Հայ երաժշտական թատրոնը ժԹ դարի երկրորդ կեսին. սկզբնավորումը և զարգացումը» թեմայով և ստացել արվեստագիտության դոկտորի գիտական աստիճան: 2005-2007-ին ղեկավարել է ՀՀ պետական բյուջեից դիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) ֆինանսավորմամբ «Տիգրան Զուխաճյանի երաժշտական թատրոնը», իսկ 2008-2010-ին՝ «Տիգրան Զուխաճյանի ստեղծագործական ժառանգությունը» թեմաները: 2012-ին ստացել է արվեստագիտության մասնագիտությամբ պրոֆեսորի գիտական կոչում:

ՀՀ Նախագահ Ս.Սարգսյանի կարգադրությամբ 2009-ին նշանակվել է Հանրային խորհրդի անդամ: 2009-ին ընտրվել է Երևան քաղաքի ավագանու անդամ, Մշակույթի, կրթության և սոցիալական հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ: Տիգրան Զուխաճյան հիմնադրամի հիմնադիր-նախագահն է (2002): Ընտրվել է Հումանիտարի պրոբլեմների ակադեմիայի նախագահության անդամ, Բնության և հասարակության մասին միջազգային ակադեմիայի իսկական անդամ: Պարգևատրվել է ՀՀ ԳԱԱ Նախագահության Պատվոգրով (2005), ՀՀ ԿԳՆ «Ոսկե հուշամեդալով» (2008):

Հեղինակ է 8 մենագրության («Արշակ Բ», հայոց անդրանիկ օպերան (Պատ. խմբագիր՝ Ա.Աղասյան), Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 2006, 268 էջ: Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբ (Պատ. խմբագիր՝ Ա.Աղասյան), Երևան, «Ամրոց գրուպ», 2007, 136 էջ, 8թ. նկ.: «Ձեմիրեն». Տիգրան Զուխաճյանի կարապի երգը (Պատ. խմբագիր՝ Ա.Աղասյան), Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 2009, 176 էջ, 1թ. նկ.: Ամենայն հայոց մանետրոն. Հովհաննես Չեքիջյան (Պատ. խմբագիր՝ Ա.Աղասյան), Երևան, «Ամրոց գրուպ», 2009, 240 էջ, 2 մամուլ ներդիր: ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ - 50 (Պատ. խմբագիր՝ Ա.Աղասյան), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 395 էջ + 32 էջ նկար: Տիգրան Զուխաճյանի երաժշտական թատրոնը (Պատ. խմբագիր՝ Ա.Աղասյան), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 480 էջ), Սփյուռքահայ արվեստ. արդի վիճակը և զարգացման հեռանկարները: Լիբանանահայ թատրոն (Պատ. խմբագիր՝ Ա.Աղասյան), Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 2011, 184 էջ, Ավագ Պետրոսյան - 100, գիրք-ալբոմ (համահեղինակ՝ Ա.Պետրոսյան), Երևան, «Գապրինտ», 2012, 200 էջ), ավելի քան 80 գիտական հոդվածների տպագրված Հայաստանի, Ռուսաստանի Դաշնության, Բուլղարիայի, Լիբանանի, Իսրայելի գիտական ժողովածուներում և հանդեսներում: Զեկուցումներով հանդես է եկել միջազգային և հանրապետական գիտաժողովներում:

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Սիրելի ընթերցող

2011-ին ՀՀ սփյուռքի նախարարության և ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի համատեղ ջանքերով մեկնարկեց «Սփյուռքահայ արվեստ. արդի վիճակը և զարգացման հեռանկարները» ծրագիրը: 2011-ին լույս տեսավ մատենաշարի անդրանիկ հատորը՝ տողերիս հեղինակի «Լիրանանահայ քատրոն» մենագրությունը, որտեղ թերթեցինք լիրանանահայ քատրոնի պատմության էջերը՝ հանգամանորեն ներկայացնելով մասնավորապես «Գասպար Իփեկյան» և «Վահրամ Փափազյան» քատերախմբերի գործունեությունը:

Մատենաշարի երկրորդ հատորը պիտի նվիրվեր լիրանանահայ երաժշտությանը, քանի որ Բեյրութը հայ երաժշտական մշակույթի օջախներից է: Այստեղ են գործել կոմպոզիտորներ Բարսեղ Կանաչյանը, Համբարձում Պերպերյանը, Աշոտ Պատմագրյանը և Պողոս Ջելալյանը, դիրիժորներ Օ.Ասատուրյանը, Ա.Գալաջյանը, ջութակահար և դիրիժոր Օննիկ Սուրմեյանը, կոմպոզիտոր, երաժշտագետ և խմբավար Մինաս Գանգրունին, երգչուհի և դաշնակահարուհի Մարի Ավետյանը, երգչուհիներ Արփինե Փեհլիվանյանը, Էլիզաբեթ Փեհլիվանյանը, Սոլիմա (Սոնա) և Սոսի Մինասյանները, Ա.Պետրոսյանը, Ելիզ Թաշչյանը, Ա.Գասպարյանը, Սիրարփի Հակոբյանը, Մ.Ավետիսյանը, երգիչ Խաչիկ Փելեկյանը, երգիչ և կոմպոզիտոր Կարպիս Կարենյանը, դաշնակահարներ Սոնա Վարդապետյան-Ահարոնյանը, Արուսյակ Այնթապյանը, Կյուրեղ Մանկրյանը, Սինթիա Խաչատրյանը, Ջարուհի Եղբարյանը, Շ.Մխիթարյանը, Գ.Էմբարյանը, թավջութակահար Վ.Պերպերյանը, ինչպես նաև Էմանուել Էլմաճյանը, Ժակ Գոճյանը, Միհրան Էլմայանը, Ջվարթ Սեմերճյան-Պուճիգանյանը և ուրիշներ: Բարձր գնահատականի են արժանացել հայկական «Գուսան», «Կոմիտաս», «Գարուն» և այլ երգչախմբերը և նվագախմբերը՝ Բարսեղ Կանաչյանի, Համբարձում Պերպերյանի, Օննիկ Սուրմեյանի և այլոց ղեկավարությամբ:

Լիրանանահայ կոմպոզիտորական ստեղծագործության վերաբերյալ նյութեր հավաքելու նպատակով մեր քայլերը, բնականաբար, մեզ տարան Ե.Չարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարան՝ այնտեղ պահվող արխիվային նյութերն ուսումնասիրելու նպատակով: Ծանոթանալով արխիվներին՝ մեզ համար մի մեծ բացահայտում արվեց,

ինչը կտրականապես փոխեց նախնական մտահղացումը: Պարզվեց, որ մեզ հայտնի դաշնակահարուհի և մանկավարժ Արուսյակ Այնքապլյանը միաժամանակ եղել է Լիբանանում և նրա սահմաններից դուրս՝ ի մասնավորի Ֆրանսիայում և ԱՄՆ-ում ճանաչված կոմպոզիտոր և բողեյ մինչ օրս մեզ անծանոթ երաժշտական ժառանգություն:

Իր գիտական կյանքը սփյուռքահայ երաժշտության ուսումնասիրությանը նվիրած երաժշտագետ Յիցիլիա Բրուտյանն իր աշխատություններում Ա.Այնքապլյանին անդրադարձել է ընդամենը հետևյալ տողերով. «Արուսեակ Այնքափեանը պսակաւոր է Փարիզի արուեստների, գիտութեան եւ գրականութեան մեծ պատուանշանի: Շատ շնորհալի դաշնակահարուհին յաճախ է հանդէս եկել իր մենահամերգներով: Նա օժտուած է նաեւ ստեղծագործական ձիրքով: Սուղ տունալներից քաղուած փաստերի համաձայն՝ «Զարթօնք»-ի (Բէյրութ, 30 մայիսի, 1963) 1963 մայիսի 2-ին տեղի ունեցած տարեկան համերգում կատարուել են նրա ստեղծագործութիւններից երկուսը՝ «Ռափսոդիա քի 2 եւ լիբանանեան տապքէի ժողովրդական եղանակների մշակումները «Շաքքի Եա Տիւնեա» անուանմամբ»¹:

Ընդամենն այսքանը՝ Արուսյակ Այնքապլյանի մասին: Եվ դա այն դեպքում, որ հենց Հայաստանում, հենց Երևանում, հենց Ե.Զարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում է գտնվում նրա արխիվը, որը մինչ օրս չի արժանացել որևէ մեկի ուշադրությանը և չի ուսումնասիրվել առհասարակ:

Պարզվեց, որ ԳԱԹ-ում պահպանվող Ա.Այնքապլյանի ֆոնդը ստացվել է 1981-ին, Այնքապլյան քույրերի կողմից և մշակվել է 1986-ին՝ երաժշտական բաժնի վարիչ Յոդիկ Բեքարյանի կողմից: Արխիվը պարունակում է կոմպոզիտորի ստեղծագործությունների ձեռագրերը և հրատարակված օրինակները, համերգների ծրագրերը, հայտլեզու և ֆրանսալեզու մամուլում Այնքապլյանի մասին տեղ գտած հրապարակումները, նրա ստեղծագործական ու համերգային գործունեությունը լուսաբանող անձնական փաստաթղթերը, նամակները, հայերեն և ֆրանսերեն բանաստեղծությունները, ստեղծագործությունների ձայնագրությունները, լուսանկարները, հրավիրատոմսերը, շքանշաններն ու մեդալները, ընդհանուր առմամբ՝ 462 փաստաթուղթ, որը կազմում է 125 միավոր:

¹ Բրուտեան Յիցիլիա, Հայ երաժշտական մշակույթի աշխարհասփիւռ ընձիւղները, Երևան, 1996, էջ 229-230:

Եվ չկարողանալով դիմագրավել մեզ «անձանոթ» կոմպոզիտորի ստեղծագործությունը ասպարեզ բերելու գայթակղությանը, մենք նպատակահարմար գտանք հանրությանը ներկայացնել Ա.Այնթապլյանի ստեղծագործական դիմանկարը:

Մերսինում ծնված, Բեյրութի Ամերիկյան համալսարանի երաժշտության բաժնի շրջանավարտ, երաժշտական կրթությունը Փարիզում ավարտած, համաշխարհային պիանիզմի տիտաններից մեկին՝ ֆրանսիացի դաշնակահար, մանկավարժ, դիրիժոր, երաժշտագետ, երաժշտական-հասարակական գործիչ Ալֆրեդ Կորտոյին աշակերտած, բազմաթիվ մրցանակների դափնեկիր, շքանշանների ու մեդալների ասպետ և երաժշտության մեջ ռոմանտիզմի ուղղությունը ներկայացնող Ա.Այնթապլյանի ժառանգության մեջ, բնականաբար, մեծ տեղ են գրավում դաշնամուրային ստեղծագործությունները: Նրա գրչին են պատկանում քաղաքական, պետական, հոգևոր, հասարակական ականավոր գործիչներին նվիրված և ժամանակին մեծ ժողովրդականություն վայելած գործերը, այդ թվում՝ «Bénédiction Papale au Liban» («Պապի օրհնությունը Լիբանանում»)՝ նվիրված Հռոմի 262-րդ պապ Պողոս VI-ին (1965), «Hymne au Liban» («Ձոն Լիբանանին»)՝ նվիրված Լիբանանի Հանրապետության նախագահ Շաուլ Հելուին (1966), «La Paix» («Խաղաղություն»)՝ նվիրված ՄԱԿ գլխավոր քարտուղար Ու-Թանին (1968), «La Tragédie de Dallas» («Դալասի ողբերգությունը»)՝ նվիրված ԱՄՆ 35-րդ պրեզիդենտ Ջոն Ֆիցջերալդ Քենեդիի հիշատակին (1963), «Hommage» («Հարգանքի տուրք»)՝ նվիրված Շաուլ դը Գոլին (1969), ինչպես նաև եղբոր հիշատակին նվիրված «Sur une tombe» («Շիրմի վրա», 1964), «Odysseé Spatiale» («Տիեզերական ոդիսական», 1970), դաշնամուրային ռապսոդիաները, «Ֆանտազիան», «Կորսված երջանկությունը», «Տխրությունը», «Ափսոսանքը», «Բաժանումը», «Մխիթարությունը», «Հրաժեշտը»՝ նվիրված բոլոր նրանց, ովքեր սիրել են, Ջորջ Այնթապլյանի հիշատակին նվիրված «Արցունքները» և այլն, ինչպես նաև գործեր երկու դաշնամուրի համար՝ «Հուշը», «Միայն քեզ համար» և այլն: Հեղինակել է նաև երգեր՝ հայերեն և ֆրանսերեն տեքստերով: Լիբանանահայ կոմպոզիտորի ժառանգության մեջ հատուկ տեղ են գրավում լիբանանյան ժողովրդական դարկենների մշակումները դաշնամուրի և երկու դաշնամուրի համար:

* * *

Օգտվելով առիթից՝ ուզում եմ իմ շնորհակալությունը հայտնել ՀՀ սփյուռքի նախարարությանը՝ հանձնիս ՀՀ սփյուռքի նախարար Հրանուշ Հակոբյանի և ՀՀ սփյուռքի նախարարության աշխատակազմի ղեկավար Ֆիրդուս Չաքարյանի, ում շնորհիվ մեր հանրությանն է ներկայացվում սփյուռքահայ երաժշտության երախտավորներից մեկի՝ Կոմպոզիտոր, դաշնակահարուհի, մանկավարժ և երաժշտական-հասարակական գործիչ Արուսյակ Այնթապյանի ստեղծագործական դիմանկարը:

Երախտագիտությունս Ե.Չաքենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանի տնօրեն Կարո Վարդանյանին, ինչպես նաև թանգարանի աշխատակիցներ՝ երաժշտական բաժնի ֆոնդապահ Սվետա Աբովյանին և նույն բաժնի ավագ գիտաշխատող Մարինե Մուշեղյանին՝ ովքեր հնարավորություն ստեղծեցին ծանոթանալու պրոֆեսոր Ա.Այնթապյանի արխիվային նյութերին:

Հատուկ շնորհակալությունս ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի սփյուռքահայ արվեստի բաժնի գիտաշխատող, ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի Երիտասարդ արվեստաբանների խորհրդի նախագահի տեղակալ Մարգարիտա Քամալյանին՝ ֆրանսերեն արխիվային նյութերը հայերեն թարգմանելու և մեզ տրամադրելու համար և ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի սփյուռքահայ արվեստի բաժնի գիտաշխատող, արվեստագիտության թեկնածու Տաթևիկ Շախկուլյանին՝ «Chatti ya dinyi»-ի նոտաների համակարգչային շարվածքի իրականացման համար:

ԳԼՈՒԽ Ա

ԱՐՈՒՍՅԱԿ ԱՅՆԹԱՊԼՅԱՆ. ԴԻՄԱՆԿԱՐԻ ՆՐԱԳԾԵՐ

«Ծանօթ եւ յարգում ձեռնում մըն է ան, որպէս զնահատում զդաշնակահարուհի, վաստակաւոր ուսուցչուհի, եւ մանաւանդ տաղանդաւոր յօրինող որ մասնատրարար վերջին երեք տարիներու ընթացքին իր մասին խօսիլ տուաւ Լիբանանեան թէ օտար մամուլը:

Համեստ հայուհի մըն է ան. կ'ընդունի թէ իր յօրինելու ձիրքը Աստուածատուր պարգեւ մըն է եւ թէ ինք անոր մեկնարանն է լոկ:

Հայրենասէր է ան, հպարտ իր ծաղկող հայրենիքի վերելքով, խանդավառ արուեստի մարզին մէջ արձանագրուող յաջողութիւններով, հայ երաժշտութեան վարպետ Արամ Խաչատուրեանով եւ անոր արժանի յաջորդներով»¹:

Լիբանանահայ կոմպոզիտոր, դաշնակահարուհի, մանկավարժ, երաժշտական-հասարակական գործիչ Արուսյակ Այնթապլեանը ծնվել է² Մերսինում (Թուրքիա):

Վաղ եւն ի հայտ գալիս փոքրիկի երաժշտական ընդունակությունները. դաշնամուրի հետ առաջին ծանոթությունը տեղի է ունենում երեք տարեկանում: Իսկ հինգ տարեկանում արդեն սկսվում են դաշնամուրի պարապմունքներն իտալացի Ալֆրեդո Մոդիկայի ղեկավարությամբ³:

Իր անդրանիկ ստեղծագործությունն Ա.Այնթապլեանը հորինել է 13 տարեկանում: «Տասներեք տարեկանիս գրած եմ «Քեզի Համար Միայն» կարճ կտորը, որ պահած եմ իր նախկին պարգուրեանը մէջ: Երաժշտական յօրինումներէս ոմանք հետեւեալներն են.- Ռարգոտիներ քիւ 1 եւ 2, «Հրաժեշտ», «Մխիթարանք», «Գերեզմանաքարի մը Վրայ», «Վախ», «Փանթեզի», «Ձղջում», «Տխրութիւն», «Յիշատակ», «Սիրտ մը Քարի Տակ»: Կը տեսնէք թէ որքան զգացական եմ: Ասոնց կողքին

¹ Գճայեան Ասադիկ, Արուսեակ Այնթապլեանի հետ, Թերքից կարաուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 թերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Արուսյակ Այնթապլեանի ֆոնդ N 66:

² Յավոք, մեզ չհաջողվեց պարզել Ա.Այնթապլեանի ծննդյան քիվը: ԳԱԹ Ա.Այնթապլեանի արխիվում գտնվող կենսագրություններում այն բացակայում է (տե՛ս Նյութեր՝ ամփոփված հանդեսներում. 1968-74թթ., ֆրանսերեն, տպագիր 4 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլեանի ֆոնդ N 62 և N 63):

³ Թերքից կարաուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 թերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլեանի ֆոնդ N 66:

դաշնակի յարմարացում են «Եա Դըգայէլ» եւ «Շաքքի Եա Տընեա», անոնց տալով նաեւ հայկական երանգաւորում»⁴:

Ա.Այնթապլյանը տարրական և միջնակարգ կրթությունն ստացել է Բէյրութի Գթության դուստրերի մոտ (Les Filles de Charité):

Տարիներ անց, անդրադառնալով իր մանկության շրջանին և պատասխանելով Տրիպոլիում լույս տեսնող «Երիտասարդ հայուհի»-ի քղրակից Աստղիկ Գոճայանի «Ո՞վ մղած է ձեզ այդքան փոքր տարիքէն սիրելու երաժշտութիւնը եւ մանաւանդ դաշնակը» հարցին՝ «Ան պահ մը երագլոտ նայուածքը կ'ողողէ անորոշին, ակնյայտօրէն փոխադրուած իր մանկութեան օրերը, ու կը պատասխանէ մեղմօրէն:

- Երաժշտասէր ընտանիքի մը զաւակ էի. երեց քոյրս դաշնակ կը նուագէր, եղբայրս՝ ջութակ, իսկ հայրս լաւ ձայն ունէր: Այս մթնոլորտը պատճառ եղաւ որ դաշնակի դասերս շարունակեմ եւ հասնիմ մինչեւ Պէյրութի Ամերիկեան համալսարանի երաժշտութեան բաժինը, ուր Քուկէլի տնօրինութեան շրջանին աշակերտեցի Ալֆրետ Քորթոյի. բոլորելով այդ շրջանին գոյութիւն ունեցող երաժշտութեան չորսամեայ շրջանը, ստացայ Պսակաւոր Արուեստից տիտղոս: Ապա մեկնեցայ Բարիզ, ուր մենաշնորհը ունեցայ անձնական աշակերտութիւն ըլլալու Քորթոյի, որուն շունչին տակ կադապարեցի դաշնակահարութիւն իմ նախասիրութիւններս, որոնցմէ գլխաւորն էր Շոբէնը, եւ յետոյ Ռաֆմանինոֆ, Լից եւ Պախ»⁵:

Հիրավի անուրանալի է ֆրանսիացի դաշնակահար՝ մասնավորապէս Շոպենի ու Շումանի ստեղծագործության մասնագետ, մանկավարժ, դիրիժոր, երաժշտագետ՝ պիանիզմի պատմության և տեսության վերաբերյալ աշխատությունների հեղինակ, երաժշտական-հասարակական գործիչ, Փարիզի L'Ecole Normal de Musique-ի (1919) հիմնադիր, մեծ վարպետ Ալֆրեդ Կորտոյի (1877-1962) դերն Ա.Այնթապլյանի կատարողական ու ստեղծագործական դիմանկարի ձևավորման գործում: Շոպենի և Շումանի ստեղծագործությունների համարձակ մեկնաբանը՝ հարյուրամյակի ամենամեծ երաժիշտներից մեկը, խորհրդանշեց դասական դարաշրջանի մայրամուտը: Մասնագետները նրան համարում էին անհատական, սուրյեկտիվ ոճի վերջին ներկայացուցիչը, ով ունակ էր ճշգրիտ տեխնիկան գոհաբերել հանուն ինտուիցիայի ամբողջա-

⁴ Գոճայան Աստղիկ, Արուսեակ Այնթապլեանի հետ, Թերթից կարաուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 քերթ, 7 փաթեթ, Գ-ԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 66:

⁵ Նույն տեղում:

կանության, մեկնաբանման արտահայտչականության և ստեղծագործության իսկական ոգու արտահայտման: Թեև կատարողական արվեստում հետագայում այդ մոտեցումն իր տեղը զիջեց ժամանակակից «գիտական» նվագին, որը կենտրոնում դնելով տրամաբանությունն ու ճշգրտությունը՝ հավասարության նշան էր դնում երաժշտական ստեղծագործության կատարման և տառացի մետրոնոմիական «մեկնաբանման» միջև: Սակայն ժամանակի խորքից այսօր էլ մեզ է հասնում Կորտոյի պատգամը՝ «Ամենակարևորը՝ ազատություն տալ երևակայությանը, կրկին ստեղծելով ստեղծագործությունը: Սա՛ է հենց ինտերպրետացիան»⁶:

Ինչպես նշվեց՝ Ա.Այնթապլյանն իր բարձրագույն կրթությունն ստացել է Փարիզի L'Ecole Normal de Musique-ի հովանու ներքո, հանրային կրթության մինիստրության կողմից արտոնված Բեյրութի Ամերիկյան համալսարանի երաժշտության բաժնում և ավարտել Փարիզում՝ աշակերտելով Ա.Կորտոյին, ուշադրությունը բևեռելով իր նախասիրած կոմպոզիտորի՝ Շոպենի ստեղծագործությունների վրա⁷:

Ա.Այնթապլյանի գործունեությունը ծավալվել է երեք հիմնական ուղղություններով՝

- կատարողական-համերգային գործունեություն,
- մանկավարժական գործունեություն,
- ստեղծագործություն:

1.1. Կատարողական-համերգային գործունեությունը

Ա.Այնթապլյանը բազմաթիվ համերգներով հանդես է եկել Բեյրութում, Տրիպոլիում, Դամասկոսում:

«Ռադիո-Արևելքը նրան է պարտական հայկական և արտասահմանյան ծրագրերով համերգների նախաձեռնության համար, որոնց զեղարվեստական ղեկավարն էր և 8 ամիս տևած բոլոր 15 օրերի ընթացքում հենց նա էր դաշնամուրով նվագակցում ծրագրի բոլոր մասերին (երգիչներ, բազմաձայն խմբերգեր, ջութակահարներ և այլն)»⁸:

⁶ http://ru.wikipedia.org/w/index.php?title=Корто,_Альфред&oldid=50141462

⁷ Տե՛ս Նյութեր՝ ամփոփված հանդեսներում. 1968-74թթ., ֆրանսերեն, տպագիր 4 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 62 և N 63:

⁸ Տե՛ս Նյութեր՝ ամփոփված հանդեսներում. 1968-74թթ., ֆրանսերեն, տպագիր 4 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 62 և N 63: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամայանի:

«Նոր կյանքը» 1966թ. նոյեմբերի 6-ի համարում ծավալուն հոդվածով անդրադառնում է Ա.Այնթապյանի Փարիզ ու Հռոմ կատարած ուղևորություններին: «Պզանտոնեան Սրբուհի Աննա քոյրերու գոլճի դաշնակի փրօֆեսէօր, յօրինող եւ արժէքատր դաշնակահարուհի Օր. Արուսեակ Այնթապեան, այս ամառ յաջող շրջապտոյտ մը կատարեց դէպի եւրոպական ոստաններ:

Օր. Այնթապեան մասնաւոր յաջողութիւն արձանագրեց Փարիզի մէջ, ուր առիթը ունեցաւ ծանօթանալու եւ իր գործերը ներկայացնելու փարիզեան երաժշտագէտներու ամենաբարձր շրջանակներուն:

Արդարեւ, Այնթապեան անծանօթ մը չէր փարիզեան շրջանակներուն համար: Մի քանի տարիներ առաջ ան յօրինած էր «Միայն քեզի համար», «Ռափսոտի քիւ մէկ», «Տխրութիւն» եւ այլ մեղօտիները, որոնք ժամանակին որոշ յաջողութիւն արձանագրեցին: Ֆօնքեննալէօյի սքանչելի անտառին մէջ էր որ Արուսեակ Այնթապեան ներշնչուած եւ յօրինած է Ռափսոտին:

Օր. Այնթապեան մեծ խանդավառութեամբ կը նկարագրէ Ֆրանսայի իր բարեկամներուն ցոյց տուած ընդունելութիւնը: Ասոնց շարքին ան կը յիշէ անունները Ոճրադատ Ատեանի մեծ փաստաբաններէն մէքք Թէօտօր Վալենսին, հռչակաւոր դերասանուհի Կապի Մօրլէյը, փարիզեան բեմի հսկաներէն՝ Անտրէ Լիւկէն եւ երկու նշանաւոր տաղերգուներ Ժաննա Բաքո եւ Ժան Ժուէն: Բոլորն ալ շրջապատած են հայ արուեստագիտուհին եւ խանդավառուած անոր տաղանդով եւ զգայութեամբ:

«Տալլասի Ողբերգութիւնը», նուիրուած հանգուցեալ նախագահ Քլենտիի յիշատակին, շատ յուզած է տիկին Ժագլին Քլենտին, որ շնորհակալութեան գիր մը յղած է արուեստագիտուհին՝ Լիբանանի մօտ այն ժամանակուայ ամերիկեան դեսպան Պր. Արմին Մայերի միջոցաւ:

Փարիզեան մամուլը, հեռատեսիլն ու ձայնասփիւռը մեծ հետաքրքրութիւն ցոյց տուած են եւ գովասանական խօսքեր շնորհած անոր արուեստին մասին: Նախքան Փարիզ մեկնումը, Արուսեակ Այնթապեան ընդունուած էր նախ. Հելուի կողմէ եւ յանձնած ժապաւէն մը՝ «Բայլերգ Լիբանանի համար» իր յօրինումէն, որ ձօնուած էր նախագահին: Ազդուած, նախագահ Հելու խոստացած է անգամ մը եւս ընդունիլ Օր. Այնթապեանը՝ իր տպաւորութիւնները յայտնելու համար:

Ֆրանսական մայրաքաղաքին մէջ Օր. Այնթապեան կ'ընդունուի

«Փարիզեան երաժշտական շաբաթներ»-ու արուեստի խորհրդատու Տիկին Լին Վիալայի կողմէ: Լիբանանցի երաժշտագիտուհիին գործերը ունկնդրելէ ետք, Տիկին Վիալա մեծապէս կը գնահատէ անոր արուեստը, ուր կը տեսնէ վիպապաշտ դպրոցին մնայուն ազդեցութիւնը, արժէք մը, որ շատ հազուագիւտ է մեր դարուն:

Աւելի ետք, Օր.Այնթապլեան կ'ընդունուի Փարիզի երաժշտության բարձր քոնսերվատուարը, ուր Պր. Ժօրժ Ֆրիպուլէ, երաժշտական ուսումներու թեքնիք օգնականը, մեծապէս կը գնահատէ Օր. Այնթապլեանի հարազատ ոճը եւ հաւատարմութիւնը, հանդէպ վիպապաշտ դպրոցին: Մեծ վարպետը կը խնդրէ հայ արուեստագիտուհիին՝ իր գործերէն մաս մը ձգել իր մօտ, հետագային ուսումնասիրելու համար:

23 Սեպտեմբերին, ձայնասփիռի տան սրահներուն մէջ, իպատիւ Օր.Այնթապլեանի մեծ քօքէյլ մը կը տրուի կազմակերպութեամբ եւ հովանաւորութեամբ «Սօսիէթէ Էնթերնասիօնալ Տանքուրաժըման օ Բրօկէ» կազմակերպութեան:

Քօքէյլի ընթացքին, Պ. Սերժ Բօլ, Պրօկլիի դուքսին ներկայացուցիչը, Այնթապլեանը կը պարգևատրէ ընկերակցութեան արծաթեայ մեծ շքանշանով: Օր. Այնթապլեան միաժամանակ պսակաւոր է Փարիզի արուեստից, գիտութեանց եւ գրականութեան մեծ շքանշանին:

Փարիզէն Հռոմ անցնելով, Օր. Այնթապլեան առանձնաշնորհումը կ'ունենայ մասնաւոր ունկնդրութեան մը արժանանալու Սրբազան Քահանայապետին կողմէ: Պօղոս Զ. Պապը, որուն իր յօրինումներէն մէկը՝ «Պապական Օրհնութիւնը», ձօնած էր Օր.Այնթապլեան, երբ վերջինս դէպի Հնդկաստան իր պատմական ճանապարհորդութեան ընթացքին էջք կը կատարէր Պէյրութի օդակայանը: Ս.Քահանայապետը կը շնորհատրէր մեծ արուեստագիտուհիին եւ այդ առթիւ իր օրհնութեանց կողքին Այնթապլեանը կը պարգևատրէր ոսկեայ շքանշանով մը, որուն մէկ երեսին փորագրուած էր Պօղոս եւ Պետրոս առաքելներուն նկարները, իսկ միւս երեսին՝ պապական շքանշանը: Նախապէս Ս.Պապը իր նուիրակին միջոցաւ վարձատրած էր Օր.Այնթապլեանը, ողարկելով ոսկեայ վարդարան մը»⁹:

Հատկորոշ է, որ «Pour toi seul» երգի տեքստի հեղինակներ Ժան Ժունենն ու Ժաննա Պակոն 1966-ի սեպտեմբերին Ա.Այնթապլեանին են

⁹ Արուսեակ Այնթապլեանի յաջողութիւնը Հռոմի եւ Փարիզի մէջ, «Նոր Կեանք», 6 նոյեմբերի, 1966, էջ 3 եւ 22:

ծոնել իրենց բանաստեղծությունը՝ AROUSSIAK AINTABLIAN արքունիկոսով¹⁰:

ACROSTICHE

Dédié à AROUSSIAK AINTABLIAN

Par

Jean JOUENNE - Jeanne PACOUD

Membres des Sociétés Lyrique et Dramatique
Lauréats d'Arts, Sciences, Lettres et de la Ligue
du Dévouement National

A rtiste du Liban à la ferveur d'apôtre
R évant d'un monde heureux sans pauvres ni méchants
O ubliant tes malheurs pour pleurer ceux des autres
U n grand souffle d'amour émane de tes chants.
S ouffrance et désespoir loin d'abattre ton âme
S ont un terrain fertile, un ferment douloureux:
I ls font revivre en nous ces deux terribles drames:
A près l'horrible fin d'un frère affectueux
K ennedy abattu dans un meurtre odieux.

A ndantes, adagios, sous tes doigts se succèdent
I ndignés, révoltés par le démon du mal,
N ous révélant ainsi les tourments qui t'obsèdent,
T ous les élans d'un cœur tendre et sentimental
A rtiste du Liban, grande amie de la France.
B ienvenue à Paris en de trop brefs séjours.
L oin de toi tes amis gardent une espérance
I maginant déjà de plus fréquents retours.
A lors puisse ta muse ayant séché ses pleurs
N ous composer enfin des hymnes de bonheur.

Jean JOUENNE - Jeanne PACAUD
Paris, Septembre 1966

¹⁰ Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1969թ., 15 հունիսի, ֆրանս., տպ. 28 քերթ, Գ.ԱԹ՝ Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 60:

1.2. Մանկավարժական գործունեությունը

Տարիներ շարունակ Ա.Այնթապյանը Բզանտոնի Սուրբ Աննայի քույրերի հաստատության դաշնամուրի պրոֆեսոր էր: Ի պատասխան Աստղիկ Գոճայանի՝ «Ձեր ժամանակը ի՞նչ ձեռով բաժնած եք ձեր ուսուցչուհիի եւ յօրինողի ասպարեզին կատարելապես հետեւելու համար» հարցին, պրոֆեսոր Ա.Այնթապյանը խոստովանել է՝ «Պրզանսընի դաշնակի տարիներու Փրօֆէսէօրը ըլլալու հանգամանքովս շաբթուայ մի քանի օրը կը յատկացնեմ հոն, իսկ մնացեալ օրերուն կը զբաղիմ իմ անձնական աշակերտներովս, որոնց թիւը մօտաւորապէս յիսունի կը հասնի: Այս վերջիններուն մասնակցութեամբ է որ հանրութեան կը ներկայացնենք տարեկան մեր երաժշտական ունկնդրութիւնը, որոնց մասին տեղական մամուլը լայնօրէն կ'անդրադառնայ»¹¹:

Իր աշակերտներին քաջալերելու և ոգեշնչելու համար Ա.Այնթապյանը կազմակերպում է ամենամյա ունկնդրումներ, որոնց միակ նպատակն էր՝ բարձր պահել արվեստը և ծառայել արվեստին: Այդ համերգները նկատելի երևույթ դարձան Լիբանանի երաժշտական կյանքում: Ա.Այնթապյանի աշակերտների ամենամյա ունկնդրումին ներկա էին գտնվում բազում պաշտոնյաներ, ծնողներ և աշակերտների ընկերները: Ավելին՝ դրանք տեղի էին ունենում լիբանանյան բարձրաստիճան պաշտոնյաների հովանու ներքո: Այսպէս՝ 1962-ի հունիսի 17-ի համերգը կազմակերպվել էր Արտաքին գործերի նախարար Ֆիլիպ Տակլայի, 1964-ի հունիսի 14-ի համերգը՝ Արտաքին գործերի նախարար Ֆուադ Ամմունի, 1966-ի հունիսի 5-ի համերգը՝ Կրթության նախարար Ֆուադ Բուտրոսի բարձր հովանու ներքո և այլն:

Ա.Այնթապյանն իր մանկավարժական գործունեությամբ մեծապէս նպաստեց դաշնակահար կադրերի պատրաստմանը Բեյրութում: Նրա սաների թվում էին ինչպէս հայ, այնպէս էլ արաբ պատանիներ ու աղջիկներ: Դրանով իսկ Ա.Այնթապյանն իր ծանրակշիռ նպաստն է բերել լիբանանյան դաշնամուրային կատարողական դպրոցի զարգացման գործին:

Համերգների ծրագրերում Ա.Այնթապյանն ընդգրկում էր դասական, ռոմանտիկ կոմպոզիտորների, ազգային կոմպոզիտորական

¹¹ Գոճայան Աստղիկ, Արուսեակ Այնթապեանի հետ, Թերթից կարտուկներ, Անթակիր, հայերեն, տպագիր 13 թերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 66:

դպրոցների ներկայացուցիչների, ժամանակակից, ինչպես նաև արար կոմպոզիտորների գործերը՝ իր նպաստը բերելով Լիբանանում նրանց դաշնամուրային երաժշտության տարածման գործին: Չնավորված ավանդույթի համաձայն՝ յուրաքանչյուր համերգի ընթացքում նրա շնորհալի սաներից մեկի կատարմամբ տեղի էր ունենում Ա. Այնքապյանի նոր ստեղծագործության պրեմիերան:

Իր սաների ամենամյա համերգներով Ա.Այնքապյանը նպաստել է նաև Լիբանանում Արամ Խաչատրյանի երաժշտության տարածմանը՝ դրանք անպայմանորեն ներառելով համերգների ծրագրերում: Իր սիրելի Ա.Խաչատրյանի «Մուսերով պարը» երկու դաշնամուրի համար առաջին անգամ հնչել է 1956-ի մայիսի 28-ի համերգի ժամանակ՝ Մալակ Բեյդունի և Հիլդա Ջանյանի կատարմամբ¹²: Իսկ 1959-ից սկսած բոլոր համերգներին կատարվել է Ա.Խաչատրյանի երաժշտությունը՝ «Տոկատը», «Մուսերով պարը», Վալսը «Դիմակահանդեսից» և «Օրորոցայինը»: Դրանք նվագել են պրոֆեսորի ինչպես հայ, այնպես էր արաբ սաները:

1959-ի մայիսի 30-ի համերգի երկրորդ բաժնում «Մուսերով պարը» կատարել են Նադրա Խուրին և Հիլդա Ջանյան¹³: 1961-ի հունիսի 9-ի համերգի երկրորդ բաժնում Աստրիդ Գալուստյանը նվագել է Վալսը «Դիմակահանդեսից» և «Տոկատը», «Օրորոցայինը» հնչել է Աստրիդ Գալուստյանի ու Սոսի Պակլայանի, իսկ «Մուսերով պարը»՝ Անահիտ Պեղդիմալջյանի ու Աստրիդ Գալուստյանի կատարմամբ¹⁴:

1962-ի հունիսի 17-ի համերգը եզրափակվել է Ա.Խաչատրյանի երաժշտությամբ՝ Սոսի Պակլայանը նվագել է Վալսը «Դիմակահանդեսից», իսկ Ժակի Նասրին և Սոսի Պակլայանը՝ «Մուսերով պարը» երկու դաշնամուրով¹⁵:

1963-ի հունիսի 2-ի համերգը նույնպես եզրափակվել է Խաչատրյանական հնչյուններով՝ այս անգամ երկու դաշնամուրով Սոնա Դուզ-

¹² Stéu Programme, Ծրագիր, 1956թ., 28 մայիսի, ֆրանս., տպ. 8 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնքապյանի ֆոնդ N 49:

¹³ Stéu Programme, Ծրագիր, 1959թ., 30 մայիսի, ֆրանս., տպ. 6 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնքապյանի ֆոնդ N 51:

¹⁴ Stéu Programme, Ծրագիր, 1961թ., 9 հունիսի, ֆրանս., տպ. 7 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնքապյանի ֆոնդ N 52:

¹⁵ Stéu Programme, Ծրագիր, 1962թ., 17 հունիսի, ֆրանս., տպ. 4 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնքապյանի ֆոնդ N 53:

յանն ու Սոսի Պակյայանը նվագել են «Օրորոցայինը», իսկ Սոսի Պակյայանն ու Աստրիդ Գալուստյանը՝ «Սուներով պարը»¹⁶:

1964-ի հունիսի 14-ի համերգի երկրորդ բաժնում Վերա Արի-Ժաուդեն կատարել է Վալսը «Դիմակահանդեսից»¹⁷, իսկ 1965-ի հունիսի 13-ի համերգի երկրորդ բաժնում Վալսը հնչել է Պերլ Միսկի կատարմամբ¹⁸:

1966-ի հունիսի 5-ի համերգի առաջին բաժնում Նառա Գյոթչերյանը կատարել է «Տոկատը», իսկ համերգն ավարտվել է Արտեմիս Դիլենյանի և Կլեր Մաասարի կատարմամբ «Սուներով պարով»¹⁹:

1968-ի մայիսի 19-ի համերգի առաջին բաժնում Նառա Գյոթչերյանը կատարել է Վալսը «Դիմակահանդեսից», իսկ երկրորդ բաժնում Սոնա Զյուրբյանի և Նառա Գյոթչերյանի կատարմամբ հնչել է «Օրորոցայինը»՝ երկու դաշնամուրով²⁰:

1969-ի հունիսի 15-ի համերգի առաջին բաժնում Վաչե Չալակյանը նվագել է «Տոկատը», երկրորդ բաժնում Ժակլին Մասուդի կատարմամբ հնչել է «Սուներով պարը», իսկ համերգը եզրափակվել է «Դիմակահանդեսից» Վալսով՝ Դարիո Ամադեոյի և Վաչե Չալակյանի կատարմամբ²¹:

1971-ի ապրիլի 25-ի համերգի երկրորդ բաժնում Արփինե Իփրանոսյան-Պերլ Միսկ դուետի կատարմամբ հնչել է «Օրորոցայինը», ապա Վաչե Չալակյանը նվագել է «Տոկատը»: Համերգն ավարտվել է «Սուներով պարով»՝ Անի Բոյաջյանի և Զիվան Չալակյանի կատարմամբ²²:

1974-ի հունիսի 9-ի համերգի առաջին բաժնում Թերեզ Զուեինի և Մոնա Ջաքարիայի կատարմամբ երկու դաշնամուրով հնչել է «Օրորո-

¹⁶ St'u Programme, Ծրագիր, 1963թ., 2 հունիսի, ֆրանս., ապ. 12 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 54:

¹⁷ St'u Programme, Ծրագիր, 1964թ., 14 հունիսի, ֆրանս., ապ. 12 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 55:

¹⁸ St'u Programme, Ծրագիր, 1965թ., 13 հունիսի, ֆրանս., ապ. 12 թերթ, 1 փաթեթ, 13 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 56:

¹⁹ St'u Programme, Ծրագիր, 1966թ., 5 հունիսի, ֆրանս., ապ., 16 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 57:

²⁰ St'u Programme, Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1968թ., 19 մայիսի, ֆրանս., ապ. 17 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 61:

²¹ St'u Programme, Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1969թ., 15 հունիսի, ֆրանս., ապ. 28 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 60:

²² St'u Programme, Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1971թ., 25 ապրիլի, ֆրանս., ապ. 28 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 62:

ցայիմը», Ջիվան Չալակյանը նվագել է «Տոկատը», իսկ համերգը, ձևավորված ավանդույթին հավատարիմ, կրկին եզրափակվել է խաչատրյանական ակորդներով՝ «Դիմակահանդեսից» Վալսը երկու դաշնամուրով նվագել են Լենա Դելենյանն ու Ջիվան Չալակյանը²³:

Հայկական դաշնամուրային երաժշտությունն Ա.Այնթապյանի սաների համերգում ներկայացվել է մահ 1965-ի հունիսի 13-ի համերգի առաջին բաժնում՝ Սոնա Դուզջյանի կատարմամբ հնչել է Սարգիս Բարխուդարյանի (1887-1973)՝ 1921-ին ստեղծված «Նազ-պարը»²⁴:

ԳԱԹ-ում գտնվող Ա.Այնթապյանի արխիվում առկա են 1952 թվականի հունիսի 22-ի²⁵, 1956 թվականի մայիսի 28-ի²⁶, 1957 թվականի հունիսի 14-ի²⁷, 1959 թվականի մայիսի 30-ի²⁸, 1961 թվականի հունիսի 9-ի²⁹, 1962 թվականի հունիսի 17-ի³⁰, 1963 թվականի հունիսի 2-ի³¹, 1964 թվականի հունիսի 14-ի³², 1965 թվականի հունիսի 13-ի³³, 1966 թվականի հունիսի 5-ի³⁴ համերգների ծրագրերը և 1968 թվականի մայիսի 19-ի³⁵,

²³ Տե՛ս Programme, Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1974թ., 9 հունիսի, ֆրանս., տպ. 30 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 63:

²⁴ Տե՛ս Barkhoutarian, Naz-Bar, Ծրագիր, 1965թ., 13 հունիսի, ֆրանս., տպ. 12 թերթ, 1 փաթեթ, 13 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 56:

²⁵ Տե՛ս Ծրագիր, 1952թ., 22 հունիսի, ֆրանս., տպ. 4 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 48:

²⁶ Տե՛ս Ծրագիր, 1956թ., 28 մայիսի, ֆրանս., տպ. 8 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 49:

²⁷ Տե՛ս Ծրագիր, 1957թ., 14 հունիսի, ֆրանս., տպ. 8 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 50:

²⁸ Տե՛ս Ծրագիր, 1959թ., 30 մայիսի, ֆրանս., տպ. 6 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 51:

²⁹ Տե՛ս Ծրագիր, 1961թ., 9 հունիսի, ֆրանս., տպ. 7 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 52:

³⁰ Տե՛ս Ծրագիր, 1962թ., 17 հունիսի, ֆրանս., տպ. 4 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 53:

³¹ Տե՛ս Ծրագիր, 1963թ., 2 հունիսի, ֆրանս., տպ. 12 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 54:

³² Տե՛ս Ծրագիր, 1964թ., 14 հունիսի, ֆրանս., տպ. 12 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 55:

³³ Տե՛ս Ծրագիր, 1965թ., 13 հունիսի, ֆրանս., տպ. 12 թերթ, 1 փաթեթ, 13 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 56:

³⁴ Տե՛ս Ծրագիր, 1966թ., 5 հունիսի, ֆրանս., տպ., 16 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 57:

³⁵ Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1968թ., 19 մայիսի, ֆրանս., տպ. 17 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 61:

1969 թվականի հունիսի 15-ի³⁶, 1971 թվականի ապրիլի 25-ի³⁷ և 1974 թվականի հունիսի 9-ի³⁸ համերգների կապակցությամբ հրատարակված հանդեսները՝ համերգների ծրագրերով:

Դրանց ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ համերգների ծրագրերում Ա.Այնթապյանը շատ մեծ տեղ է հատկացրել իր պաշտելի Շոպենի ստեղծագործություններին: Այսպես՝ 1952-ի հունիսի 22-ի համերգի առաջին բաժնում Հիլդա Ջանյանը կատարել է Valse op. 67, N 2, Ադրա Մասուդը՝ N 3 Բալլադը, իսկ Ռայմոնդ Նահասն ու Ադրա Մասուդը՝ Polonaise Militaire-ն երկու դաշնամուրի համար: Համերգի երկրորդ բաժնի առաջին մասը լիովին նվիրվել է Շոպենի գործերի կատարմանը. հնչել են՝ Nocturne N 2, Deux Valses - en fa mineur, en do dièse mineur, Deux Etudes – en mi bémol majeur, en do mineur, Scherzo N 2³⁹:

Հաջորդ համերգներից յուրաքանչյուրի ծրագրում անպայմանորեն ընդգրկվել են Շոպենի գործերից մի քանիսը, և դա այն դեպքում, երբ մյուս հեղինակները հիմնականում ներկայացվել են մեկական ստեղծագործություններով:

1956-ի մայիսի 28-ի համերգի առաջին բաժնում Նադրա Խուրին կատարել է Շոպենի Valse op. 69, N 1, Արփինե Թեյլանը՝ Valse op. 69, N 2, իսկ Ֆենիսի Մավրովոնիոտիսը՝ 3-8 մագուրկաները: Համերգի երկրորդ բաժնի առաջին մասը լիովին նվիրվել է Շոպենի գործերի կատարմանը. Սարվա Աբի-Ժաուդեն նվագել է Deux Préludes, Nocturne op. 9, N 2, Valse en do dièse mineur⁴⁰...

Հընթացս համերգների հնչել են Բախի, Հենդելի, Ժան Ֆիլիպ Ռամոնի, Լուի Կոդ Դակենի, Ֆրիդրիխ Կուլամուի, Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտի, Լյուդվիգ վան Բեթհովենի, Յոհաննես Բրամսի, Կարլ Մարիա Վեբերի, Ֆրանց Շուբերտի, Ֆերենց Լիստի, Նորբերտ Բյուրգ-մյուլլերի, Անտոն Դիաբելլի, Էդվարդ Գրիգի, Կոդ Դերյուսիի, իսպա-

³⁶ Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1969թ., 15 հունիսի, ֆրանս., տպ. 28 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 60:

³⁷ Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1971թ., 25 ապրիլի, ֆրանս., տպ. 28 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 62:

³⁸ Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1974թ., 9 հունիսի, ֆրանս., տպ. 30 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 63:

³⁹ Sten Programme, Ծրագիր, 1952թ., 22 հունիսի, ֆրանս., տպ. 4 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 49:

⁴⁰ Sten Programme, Ծրագիր, 1956թ., 28 մայիսի, ֆրանս., տպ. 8 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 49:

նացիներից՝ Մանուել դե Ֆալյայի, Իսահակ Ալբենիսի, Էմիլյե Գրանադոսի, լեհերից՝ Մորից Մոշկովսկու, Իգնացի Յան Պադերևսկու, Ալեքսանդեր Տանամանի, ռուս կոմպոզիտորներից՝ Պյոտր Չայկովսկու և Սերգեյ Ռախմանինովի, արաբ հեղինակների և այլոց դաշնամուրային գործերը:

1.3. Ստեղծագործությունը

Փայլուն դաշնակահար Ա.Այնթապյանը, բնականաբար, ստեղծագործել է հիմնականում դաշնամուրի համար՝ ստեղծելով խոշոր կտավի գործեր ու մանրանվագներ: Նրա ժառանգության մեջ տեղ ունեն երկու դաշնամուրի համար արված գործերը ևս, ինչպես նաև երեք երգ՝ «Pour toi seul»⁴¹ («Միայն քեզ համար») ֆրանսերեն տանգոն ձայնի և դաշնամուրի համար (խոսք՝ Ժան Ժուենի և Ժաննա Պակոյի), «Un cour sous la pierre»⁴² («Միտ մը քարին տակ») հայերեն երգը ձայնի ու դաշնամուրի համար (խոսք՝ Միհրան Տամադյանի) և «Priere»⁴³ (առանց խոսքի):

Ա.Այնթապյանի ստեղծագործությունները հնչել ու տարածվել են ոչ միայն Լիբանանում, այլև նրա սահմաններից դուրս՝ միջազգային ճանաչման հետ միասին կոմպոզիտորին բերելով տարբեր դիպլոմներ, մրցանակներ, մեդալներ ու շքանշաններ, որոնք գուրգուրանքով ցույց տալով Աստղիկ Գոճայանին, Ա.Այնթապյանը ներկայացրել է դրանք. «Այս մեկը «Կրանտ Մետալ տ'Օնէօր»ն է, «Արուեստի Գիտություններու եւ Գրականութեան Ընկերակցութեան» կողմէ, ստացուծ Բարիզ, 1954 թուին: Յաջորդը բացատրութիւն չկարօտիր. նշանաւոր Քենըտիի կիսանդրին է, մետալի վրայ⁴⁴, անոր կողքին Սք. պապին շնորհած ոսկի

⁴¹ «Pour toi seul», անթվակիր, Բեյրութ, ապագիր, ֆրանսերեն 2 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 29:

⁴² «Un cour sous la pierre» (Միտ մը քարին տակ), կից՝ երգի մեղեդին, ձեռագիր 4 թերթ, 2 թերթ, 3 թերթ, 5 թերթ, 3 թերթ, 5 թերթ, ընդ.՝ 22 թերթ, 6 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 31:

⁴³ «Priere», անթվակիր, առանց գրական տեքստի, ձեռագիր 2 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 30:

⁴⁴ «Քենեդի» հուշամեդալն Ա.Այնթապյանը ստացել է Ջոն Քենեդու հիշատակին նվիրված «La Tragédie de Dallas» (1963) ստեղծագործության համար, Լիբանանում, ԱՄՆ-ի դեսպանատան անդեկատվական ծառայության տնօրեն Վիլիամ Օմանից՝ ԱՄՆ դեսպան Արմին Մեյերի անունից:

մետալը⁴⁵: Անդին կ'երեւին երեք տարբեր տեսակի ֆրանսական շքանշաններ, ստացուած յաջորդաբար 1966-ին եւ 1967-ին:

ա. – Սօսիէթ տ'Անքուրաժըման Օ Բրօկրէ:

բ. – Ունիօն Ինթերնասիոնալ տիւ Պիէն Բիւպիք եւ ամենէն կարեւորը՝ Սերիք, Օրտըր տէ Բօմանտօր»⁴⁶:

Այնքապլյանն արժանացել է «Լիբանանի Մայրի» մեդալին, քանի որ մի կողմից՝ նրա ժառանգության մեջ կան Լիբանանին նվիրված գործեր՝ «Hymne au Liban», «La Tragédie du Liban» և «Bénédiction Papale au Liban», մյուս կողմից՝ արաբական դարկենների փոխադրումները դաշնամուրի համար:

1967թ. Փարիզում Ա.Այնքապլյանը ստանում է Առաջընթացի խրախուսման հասարակության պատվո արժաթէ դիպլոմ: «1967թ. ապրիլի 9-ին Առաջընթացի խրախուսման հասարակության կողմից պարգևների հանդիսավոր բաշխման ընթացքում հաճույք ենք ունեցել տեսնելու և ծափահարելու Ա.Այնքապլյանին:

Փարիզյան գրական և երաժշտական շրջապատը սկսում է լավ ճանաչել Ա.Այնքապլյանին, ով պարգևատրվել է շքանշանով մի քանի ամիս առաջ՝ Ռադիոյի և հեռուստատեսությանը տանը, Հանրային բարօրության համընդհանուր Լիգայի կողմից»⁴⁷:

Այդ իրադարձության կապակցությամբ Լուի Շէկրալան «Le Soir»-ի 1967 թվականի ապրիլի 28-ի համարում գրեց. «Պարգևի արժանացած լիբանանցիների ցուցակն օրրստօրէն հարստանում է: Քամել Սուրահից, Միքայել Դերաքէյից և մյուսներից հետո, Ա.Այնքապլյանը փառավորել է Լիբանանի անունը աշխարհի չորս ծագերում: Նա մեկնել է Փարիզ, որտեղ նրան կհանձնվի Առաջընթացի խրախուսման միավորման արժաթէ մեդալ: Նա արժանի է այդ պարգևին, որը նրան կհանձնեն երաժշտության բնագավառում իր աշխատանքի համար:

Այս մեդալն ապրիլի 9-ին Փարիզի բժշկական նոր ֆակուլտետի

⁴⁵ Պապական ոսկէ մեդալն Ա.Այնքապլյանը ստացել է Պապու VI Պապին նվիրված «Bénédiction Papale au Liban» (1965) ստեղծագործության համար:

⁴⁶ **ԳՈՃԱՅԵԱՆ ԱՍԱՊԻԿ**, Արուսեակ Այնքապլյանի հետ, Թերթից կարտուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 թերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնքապլյանի ֆոնդ N 66:

⁴⁷ Առաջընթացի խրախուսման հասարակության հանդիսավոր պարգևատրումը (պարգևների հանդիսավոր բաշխումը), Նյուրթեր Այնքապլյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1974թ., 9 հունիսի, ֆրանս., տպ. 30 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնքապլյանի ֆոնդ N 63: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

ամֆիքսատրոնում նրան հանձնել են Գիտությունների ակադեմիայի մշտական քարտուղար, ֆրանսիական ակադեմիայի անդամ, ֆիզիկայի նոբելյան մրցանակակիր, Առաջընթացի խրախուսման հասարակության կառավարման խորհրդի պատվավոր նախագահ դուքս Լուի դը Բրոյլը, նախագահի պաշտոնակատար, գիտությունների ակադեմիայի անդամ, պրոֆեսոր Լեոպոլդ Էսկանդը:

Ա.Այնթապլյանին շնորհավորեցին առաջընթացի քաջալերման ընդհանուր քարտուղար Ժակ Սուլան, ֆրանսիական օդային ուժերի զեներալ ղոկտոր Սուրբիանը, «Ծառայության համար» շքանշանի նախագահ պարոն Մերերը, ով լիբանանյան կոմպոզիտորին հանձնեց «Ծառայության համար» շքանշանի ժապավենը:

Շնորհավորելով Ա.Այնթապլյանին՝ մենք մեզ ենք շնորհավորում, քանի որ նրա անունն ականավոր գրականագետների, գիտնականների՝ ֆրանսիացի կոմպոզիտոր Ժորժ Օրիկի, գունավոր հեռուստացույցի ստեղծող Անրի Ֆրանցի, «ռադիոտեղորոշիչի հայր» սիր Ռոբերտ Վատսոն Վոքի և այլոց կողքին է»⁴⁸:

Ինչպես տեսնում ենք՝ չափազանց սերտ են եղել Ա.Այնթապլյանի կապերը Փարիզի հետ, որտեղ նա վերջնականապես ձևավորվել էր որպես դաշնակահար ու ստեղծագործող: Այսպես, իր Ռապսոդիա N 1-ը նա նվիրել է Փարիզի հայտնի փաստաբան Թեոդոր Վալենսին: Այն «ներշնչվել է և ստեղծվել Ֆոնտենբլյոյի հիասքանչ միջավայրում»⁴⁹: Ավելին՝ «Փարիզում երգիչները, բանաստեղծներն ու արվեստագետները մեր կոմպոզիտորի «Ռապսոդիա համար 1»-ը տոնում էին մի շարք հետաքրքիր միջոցառումներով: Ա.Այնթապլյանը ջերմորեն ընդունվեց շատ հայտնի անհատների կողմից: Նրա պատվին հայտնի ակորդեոնահար Ֆրեդո Գարդոնին շամպայն է բացում Աստղերի բարում և կատարում է իր նվագազանկի լավագույն ստեղծագործությունները: Կարող Բրոնտեն Ա.Այնթապլյանի պատվին երգում է և արևելյան պար պարում»:

«Օրիորդ Ա.Այնթապլյանը վերջերս պատիվ է ունեցել կապ հաստատելու Փարիզի երաժշտության Ազգային Կոնսերվատորիայի հետ և այնտեղ ծանոթանալու պարոն Էդմոն Մարկի հետ, ով կոմպոզիտոր է

⁴⁸ Louis Checrallah, Aroussiak Aintablian, «Le Soir», 28.04.1967. Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

⁴⁹ Նույն տեղում:

և երաժշտության դասախոս, այդ հաստատությունում օտարերկրացիների ծառայության տնօրենը: Այնթապյանը նրան ցանկացել է ցույց տալ իր նախագծերը, որոնք վերաբերում են իր աշակերտների նախապատրաստմանը՝ կոնսերվատորիա մուտք գործելու և վերջում դիպլոմ ստանալու համար: Այս նախագծերը շատ սիրով ընդունվեցին ինչպես պարոն Էդմոն Մարկի, այնպես էլ այլ որակավորված անհատների կողմից, որոնք արդարացիորեն բարձր են գնահատում կոնսերվատորիայի և օտար երկրների միջև գեղարվեստական նեղ համագործակցությունը: Նրանք գտնում են, որ դա միայն կծառայի երաժշտությանը:

Օրիորդ Ա.Այնթապյանն, ի դեպ, որպես մանկավարժ և կոմպոզիտոր իր գիտելիքների և դասավանդման մեծ փորձի շնորհիվ որակավորված է լավ կատարելագործելու համար այն նախագծերը, որոնք մեզ է ներկայացրել:

Փարիզ, 12 հոկտեմբերի, 1953»⁵⁰:

Իսկ այժմ քերթենք Ա.Այնթապյանի՝ մեզ անձանոք դաշնամուրային ստեղծագործության էջերը:

⁵⁰ Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1969թ., 15 հունիսի, ֆրանս., տպ. 28 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 60:

ԳԼՈՒԽ Բ

ԱՐՈՒՄՅԱԿ ԱՅՆԹԱՊԼՅԱՆԻ ԴԱՇՆԱՄՈՒՐԱՅԻՆ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Արուսյակ Այնթապյանի՝ գերազանցապես դաշնամուրային ստեղծագործությունն ընդգրկում է հետևյալ երկերը՝ «Les Larmes»¹ («Արցունքները», 1953), «La Tragédie de Dallas»² («Դալասի ողբերգությունը», 1963), «Rhapsodie N 2»³ (1963), «Sur une tombe»⁴ («Շիրմի վրա», 1964), «Bénédictio Papale au Liban»⁵ («Պապի օրհնությունը Լիբանանում», 1965), «Hymne au Liban»⁶ («Չոն Լիբանանին», 1966), «La Paix»⁷ («Լսադադություն», 1968), «Hommage»⁸ («Հարգանքի տուրք», 1969), «Odyssée Spatiale»⁹ («Տիեզերական ողիսական», 1970), «Rhapsodie»¹⁰ (1974), «Said Akl»¹¹ («Սաիդ Աքլ», 1974) և անթվակիր «Bonheur perdu»¹² («Կորս-

¹ «Les Larmes», 1953թ., նվիրված է Ջորջ Այնթապյանի հիշատակին, ձեռագիր 5 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 13:

² «La Tragédie de Dallas», 1963թ., նվիրված է Քենեդիի հիշատակին, կից՝ քերի հաավածներ և համառոտագրություն, ձեռագիր 9 քերթ, 3 քերթ, ընդ.՝ 12 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 10:

³ Rhapsodie N 2, 1963թ., կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 10 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 16:

⁴ «Sur une tombe», Սիմֆոնիա, 1964թ. 15 դեկտեմբերի, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 5 քերթ, 4 քերթ, ընդ.՝ 9 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 24:

⁵ «Bénédictio Papale au Liban», Նվիրված է Պողոս VI Պապին, 1965, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 12 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 1:

⁶ «Hymne au Liban», Սիմֆոնիա, 1966, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 11 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 8:

⁷ «La Paix», Սիմֆոնիա, 1968, նվիրված Թանին, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 17 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 9:

⁸ «Hommage», նվիրված է դր Գոլին, 1969թ., կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 19 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 7:

⁹ Նոտաները չկան, կա ձայնագրությունը՝ «Odyssée Spatiale», 6 ժապավեն, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 43:

¹⁰ Rhapsodie, 1974թ., ձեռագիր 4 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 19:

¹¹ «Said Akl», 22 հունիսի, 1974թ., ձեռագիր 17 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 22:

¹² «Bonheur perdu», անթվակիր, ձեռագիր 5 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 2:

ված երջանկություն», «Consolation»¹³ («Մխիթարություն»), «La Tragédie du Liban»¹⁴ («Լիբանանի ողբերգությունը»), «Les Adieux»¹⁵ («Հրաժեշտը»), «Rhapsodie N 1»¹⁶, «Rhapsodie N 3 (Bonheur retrouvé)»¹⁷ («Ռասպսոդիա N 3 (Վերագտած երջանկություն)»), «Rhapsodie N 3 (Rêve poetique)»¹⁸ («Ռասպսոդիա N 3 (Բանաստեղծական երազ)»), «Regret»¹⁹ («Ափսոսանք») և «Separation»²⁰ («Բաժանում»), «Fantaisie»²¹ (անբվակիր), «Tristesse»²² («Տխրություն», անբվակիր), «Regret»²³ («Ափսոսանք», անբվակիր), ինչպես նաև ստեղծագործություններ երկու դաշնամուրի համար՝ «Pour toi seul»²⁴ («Միայն քեզ համար», անբվակիր), «Souvenir»²⁵ («Հուշ», անբվակիր), «Caprice»²⁶: Սրանցից մի քանիսը ժամանակին կոչվել են սիմֆոնիաներ:

Ա.Այնթապյանը դաշնամուրի համար մշակել է արաբական ժողովրդական դարկենների մեղեդիները՝ «Chatti ya dinnyi»²⁷ և «Ya Ghzayel»,

¹³ «Consolation», անբվակիր, ձեռագիր 5 քերթ, 5 քերթ, ընդ.՝ 10 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 4:

¹⁴ «La Tragédie du Liban», անբվակիր, ձեռագիր 25 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 11:

¹⁵ «Les Adieux», անբվակիր, ձեռագիր 6 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 12:

¹⁶ Rhapsodie N 1, անբվակիր, ձեռագիր 5 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 15:

¹⁷ Rhapsodie N 3 (Bonheur retrouvé), անբվակիր, ձեռագիր 9 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 17:

¹⁸ Rhapsodie N 3 (Rêve poetique), անբվակիր, ձեռագիր 11 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 18:

¹⁹ «Regret», անբվակիր, ձեռագիր 7 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 21:

²⁰ «Separation», անբվակիր, ձեռագիր 6 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 23:

²¹ «Fantaisie», անբվակիր, Բեյրութ, տպագիր 2 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 6:

²² «Tristesse», անբվակիր, ձեռագիր 2 քերթ, 3 քերթ, ընդ.՝ 5 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 25:

²³ «Regret», անբվակիր, Բեյրութ, տպագիր 2 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 20:

²⁴ «Pour toi seul», անբվակիր, երկու դաշնամուրի համար, ձեռագիր 11 քերթ, 11 քերթ, ընդ.՝ 22 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 14:

²⁵ «Souvenir», երկու դաշնամուրի համար, անբվակիր, ձեռագիր 10 քերթ, 9 քերթ, ընդ.՝ 19 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 26:

²⁶ ԳԱԹ Ա.Այնթապյանի ֆոնդում «Caprice»-ի նոտաները չկան, սակայն այն կատարվել է 1969թ. հունիսի 15-ի համերգի ժամանակ: Տե՛ս Նշույթեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1969թ., 15 հունիսի, ֆրանս., տպ. 28 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 60:

²⁷ «Chatti ya dinnyi», անբվակիր, ձեռագիր 9 քերթ, 5 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 3:

որն անվանել է «Debki N 2»²⁸: Սրանք ժամանակին մեծ ժողովրդականություն են վայելել ու բազմիցս կատարվել:

Ա.Այնթապլյանի գրչին է պատկանում նրա միակ վալսը՝ «Grand valse Brillante», որի նոտաները քեև բացակայում են կոմպոզիտորի արխիվում, սակայն այն հնչել է 1965թ. հունիսի 13-ի համերգի ժամանակ Արտեմիա Դելենյանի կատարմամբ²⁹:

2.1. ԴԱԼԱՍԻ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹՅՈՒՆԸ³⁰

Նվիրված է ԱՄՆ պրեզիդենտ Ջոն Բենեդու հիշատակին
Մտեղծագործած է 1963-ին
Թույլ տվեք ինձ արտասվել
Տխուր ստեղծագործություն՝ նվիրված կուսակրոն մայր Վինսեն դը
Պոլին ռեզիդնալ մայրապետ, Սուրբ Աննայի հաստատության և
Բեզամսոնի քույրերի վանքի տնօրեն
Նվիրված է իր աշակերտ տիկին Կլոդ Ջոզոգոլին՝ ծնված՝ Սալվա
Արի-Ժաուդե

*«Միացեալ Նահանգներու Նախագահ Տոն Բենըտին կը սպաննուի եւ
սհաւասիկ, զգայուն սիրտը արուեստագիտուհիին ցնցուած այդ անարգ
մահով եւ մանաւանդ մտաբերելով իր հարազատ եղբոր եղեռնական
վախճանը, ստիպողական ներշնչումի մը կրակովը բռնկած, գրիչը ձեռք
կ'առնէ եւ կը յօրինէ «Տալլասի Ողբերգութիւնը»»³¹:*

1963-ի նոյեմբերի 22-ին աշխարհը ցնցվեց ԱՄՆ 35-րդ պրեզիդենտ, 46-ամյա Ջոն Ֆիցջերալդ Բենեդու³² դավադիր սպանության գույժից, որը տեղի ունեցավ Դալասում (Տեխասի նահանգ):

Ջ.Բենեդու ողբերգական մահը ցնցեց և տրտմեցրեց Ա.Այնթապլյանին: Այդ ժամանակ իր վերապրածը քարզմաներու նպատակով

²⁸ «Debki N 2», անթվակիր, ձեռագիր 11 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 5:

²⁹ Տե՛ս Ծրագիր, 1965թ., 13 հունիսի, ֆրանս., տպ. 12 քերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 56:

³⁰ «La Tragédie de Dallas», 1963, նվիրված է Բենեդու հիշատակին, կից՝ քերի հաավածներ և համառոտագրություն, ձեռագիր 9 քերթ, 3 քերթ, ընդ.՝ 12 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 10:

³¹ Արուսեակ Այնթապլյանի հեա, Թերթից կտրաուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 քերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Արուսյակ Այնթապլյանի ֆոնդ N 66:

³² Բենեդուի Ջոն Ֆիցջերալդ (1917-1963), ԱՄՆ-ի պետական գործիչ: 35-րդ պրեզիդենտը

Ա.Այնթապյանը նույն քվականին հեղինակեց հանգուցյալ պրեզիդենտի հիշատակին նվիրված երաժշտական ստեղծագործություն: «Մինչև հոգու խորքն իրեն համակած զգացմունքը կոմպոզիտորին հիշեցրեց այն խորունկ ցավը, որը նա զգացել է իր եղբոր կորստից հետո, որը մի քանի տարի առաջ զոհվել էր դժբախտ պատահարից՝ ավտովթարից»³³:

«Հանրօգուտ Շինությանց նախարար Պր. Շէյխ Փիեռ Ղեմայելի հովանաւորութեամբ եւ բարձրաստիճան դէմքերու եւ ծնողներու ներկայութեամբ, լեցուն սրահի մը առջեւ ելոյթ ունեցան Կիրակի 7 Մարտ ժամը 6-ին Օր. Ա.Այնթապեանի աշակերտուհիները:

Երկու մասերէ բաղկացած յայտագիրը ճոխ էր և այլազան: Յայտագրի մէկ կարեւոր մասը կազմուած էր Օր. Այնթապեանի յօրինումներէն, որոնց մէջ կարեւորագոյնը՝ «Տալլասի ողբերգութիւնը» նուագուեցաւ Օր. Արտեմիս Տիլենեանի կողմէ:

Այս հեղինակութիւնը Օր. Այնթապեան յօրինած է 1963ին, նախագահ Քլեմէնտիի սպանութեան տխուր առիթով:

Ամերիկեան դեսպանը, անձնապէս չկրնալով ներկայ ըլլալ, զինք կը ներկայացնէր Ամերիկեան դեսպանատան Եու Էս Այ Էսի Ընդհանուր Տնօրէն Չեսթըր Օփալ: Նմանապէս ամերիկեան դեսպանատան բարձրաստիճան անձնաւորութիւններէն ներկայ էին ընդհ. հիւպատոս Տէր եւ Տիկ. Ուէզլի Ղորկէնսընը և մամուլ կցորդ Տէյվիտ Ռ-սպէրց եւ իր տիկինը:

Գնահատելի էր Օր. Այնթապեանի կատարած աշխատանքը ամէն տեսակէտէ: Հիանալիօրէն կազմակերպուած այս ձեռնարկը վերջ գտաւ

(1961-63): Ծնվել է ծագումով իռլանդացի կաթոլիկ միլիոնատերերի ընտանիքում: 1941-45թթ. ծառայել է ԱՄՆ ռազմածովային ուժերում: 1947-53-ին՝ ներկայացուցիչների պալատի անդամ դեմոկրատական կուսակցությունից, 1953-61-ին՝ սենատոր: Որպես պրեզիդենտ հռչակել է «նոր բնագծերի» ծրագիր, որի խնդիրն էր միջազգային ասպարեզում ուժերի հարաբերակցության փոփոխման պայմաններում պահպանել ԱՄՆ-ի դիրքերն ու ամրապնդել դրանք: Ներքին քաղաքականության բնագավառում իրականացրել է տնտեսությունը խթանելու և նեգրերի ռասայական խտրականությունը մեղմող մի շարք միջոցառումներ: Արտաքին քաղաքականության մեջ հեռւերով «ուժի դիրքերի» կուրսին՝ առաջ է քաշել «ճկուն հակազդման» դոկտրինան: Քենեդու գործունեությունն առաջ բերեց ԱՄՆ-ի ծայրահեղ աջ ուժերի դժգոհությունը, որոնց ձեռքով էլ նա դավադրաբար սպանվեց Գալստում (Հայկական սովետական հանրագիտարան, հատոր 12, Երևան, 1986, էջ 437-438):

³³ «La Tragédie de Dallas», 1963, նվիրված է Քենեդիի հիշատակին, կից՝ քերի հաավածներ և համառոտագրություն, ձեռագիր 9 քերթ, 3 քերթ, ընդ.՝ 12 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 10:

մեծ խանդավառությամբ նուագող աշակերտուհիներուն միջև մասնավոր գնահատանքի արժանի էին օրիորդներ Բլեր Միսքը, Արփինէ Իսրանոսեանը, Սոնա Տուգճեանը, Արտեմիա Տէլիմեանը, Սոնա Քիրքճեանը, Նորա Քիրքճեանը եւ բոլոր միւս նուագողները»³⁴:

Արտեմիա Դելենյանի կատարմամբ «Դալասի ողբերգությունը» առաջին անգամ հնչեց 1964 թվականի հունիսի 14-ին³⁵:

«Տեղական եւ հայկական մամուլը ժամանակին գնահատանքով արտայայտուեցաւ հայագգի արուեստագիտուհի Արուսեակ Այնթապլեանի աշակերտներուն տուած տարեկան դաշնակի ունկնդրութեան մասին, որ տեղի ունեցաւ Կիրակի 14 յունիսի 1964ին Պէյրութի Ամերիկեան համալսարանի Էսսէմպլի Հոլի մէջ:

Ն.Վ.Արտաքին Գործոց նախարար Ֆուատ Ամմունի բարձր հովանաւորութեան տակ կազմակերպուած այս ընտրութեան ներկայ եղան Պէյրութի ընտրանին, որոնց կարգին ներկայ էր Պէյրութի Ամերիկեան դեսպանատան բարձրաստիճան անձնաւորութիւններէն, ԵՌԻԶԻՍԻ տնօրէն Պր. Ուիլեամ Օմըն:

Գործադրուած կոկիկ յայտագրին մէջ յատկանշական էր «Տալլասի Ողբերգությունը» Օր. Այնթապլեանի վերջնագոյն յօրինումը որ նուիրուած էր հանգուցեալ Նախագահ Դոն Քենետիի յիշատակին: Մեծ յուզումով է որ ներկաները ունկնդրեցին այս նուագը որ ներկաներուն ապրեցոյց հանգուցեալ նախագահին մահուան կսկիծը: Հայագգի Օր. Այնթապլեան, որ մի քանի տարի առաջ դժբախտութիւնը ունեցած էր արկածով կորսնցնելու իր միակ եւ սիրելի եղբայրը, կարողացած էր երաժշտութեամբ մեկնաբանել այս մեծ կորուստին վեհութիւնն ու ծանրութիւնը, որովհետեւ ունէր կոտտացող քրոջ մը սիրտը կտրծքին տակ:

Եւ ահաւասիկ դարձեալ արուեստագիտուհիին նախաձեռնութեամբ է որ այս յօրինուածքը ժապաւեճի առնուելով պիտի դրկուի Միացեալ Նահանգներ ուր Պոսթըն Չարլզ գետի ափին կառուցուելիք Քենետիի անուան մատենադարան յիշատակարանին մէջ պիտի գետեղուի որպէս Լիբանանցի եւ հայ արուեստագիտուհիի մը նուէրը:

Այս շարքու, օր. Արուսեակ Այնթապլեան, «Տալլասի Ողբերգությունը» հեղինակութեան ժապաւեճը ներկայացուց Լիբանանի Ամերիկեան դեսպան Արմին Հ.Մէլլըին:

³⁴ Օր. Արուսեակ Այնթապլեանի աշակերտուհիներուն դաշնակի ռեսիթալը, Թերթից կարաուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 թերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Արուսյակ Այնթապլեանի ֆոնդ N 66:

³⁵ Տես Ծրագիր, 1964թ., 14 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլեանի ֆոնդ N 55:

Օր. Այնթապյեան նմանապէս տուով անձնական նամակ մը որ պիտի փոխանցուի Տիկին Ժազլին Քենըտի»³⁶:

ԱՄՆ դեսպանի աշխատասենյակում Ա.Այնթապյեանն ԱՄՆ դեսպան Արմին Մեյերին է փոխանցում «Դալասի ողբերգության» երկու ձայնագրությունները: Առաջին ձայնագրությունը, որն ուղեկցում էր ստեղծագործությանը վերաբերող հեղինակի նամակը, նախատեսված էր նենգորեն սպանված ԱՄՆ պրեզիդենտի այրու համար, իսկ երկրորդը՝ ուղղված Քենեդու մեմորիալ գրադարանին, որն ամերիկյան պետության հանգուցյալ առաջնորդի հիշատակին նվիրված ազգային հուշարձան է:

Շուտով Ա.Այնթապյեանն «Ամերիկեան դեսպանին ձեռամբ կը ստանայ «Քենեդի» մետալը, իսկ Տիկին Ժազլին Քենըտի կողմէ շնորհակալութեան սրտագին խօսք»³⁷:

«Քենեդի» հուշամեդալն Ա.Այնթապյեանը ստացել է Լիբանանում, ԱՄՆ-ի դեսպանատան տեղեկատվական ծառայության տնօրեն Վիլիամ Օմանից իր դեսպան Արմին Մեյերի անունից «Դալասի ողբերգության» համար:

Ծրագրային «Դալասի ողբերգությունը» բաղկացած է 7 մասից³⁸:

1. Allegro moderato

«Պրեզիդենտի և տիկին Ջոն Քենեդու ժամանումը Դալասի օդանավակայան: Ամբոխի ուրախ ծափոջությունները: Վարդերի տարափ: Աշխույժ և զվարթ նախերգանքում արտահայտվում է նրանց համար նախատեսված այս խանդավառ ընդունելության ամբողջ ջերմությունը»:

³⁶ Արուսեակ Այնթապյեանի գնահատելի ելույթը, Թերթից կարտուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 քերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Արուսյակ Այնթապյեանի ֆոնդ N 66:

³⁷ Արուսեակ Այնթապյեանի հետ, Թերթից կարտուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 քերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Արուսյակ Այնթապյեանի ֆոնդ N 66:

³⁸ Տե՛ս Ծրագիր, 1964թ., 14 հունիսի, ֆրանս., տպ. 12 քերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյեանի ֆոնդ N 55:

2. Andante triste

«Դարասի մահանգապետի հրավերով Պրեզիդենտը և տիկին Քենեդին իրենց տեղն են զբաղեցնում բաց մեքենայում: Վերջինս մտնում է «Main Street»: Հանկարծակի երեք չոր կրակոց: Կրակել են Պրեզիդենտի վրա. մա ընկնում է մեքենայի մատարանին: Տիկին Քենեդիու ճիչը. «Oh, ո՛չ: Նրանք սպանել են իմ ամուսնուն»: Խուճապ, սարսափ: Ա.Այնթապյանը ճշգրտորեն վերարտադրում է տագնապահար ընդարմացման պահերը»:

3. Allegro appassionato

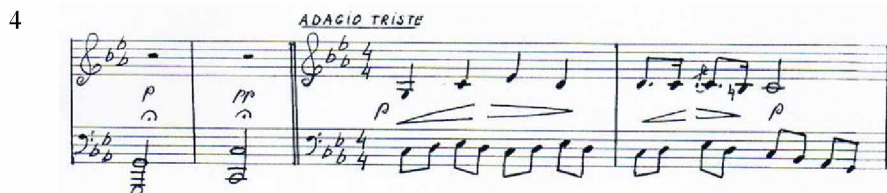
«Պրեզիդենտական մեքենան մեծ արագությամբ սլանում է դեպի հիվանդանոց: Այս հատվածի ռիթմը սրընթաց է: Հեղինակը փորձում է քարզմանել տիկին Քենեդու մտքերի ու զգացմունքների խռովությունն այն դժբախտության առջև, որն իրեն կհասնի»:

4. Adagio triste

«Հիվանդանոցում: Տիկին Քենեդին անհանգստացած արտասպում է: Շուտով հայտնի վիրաբույժները պետք է խոստովանեն հիվանդին փրկելու իրենց անգործությունը. Ջոն Քենեդին՝ ԱՄՆ 35-րդ պրեզիդենտը, մահացել է:

Այս մասն ավարտվում է ողբերգական ակորդներով, որոնք առաջացնում են մահվան առեղծվածի մեջ բաժանումից ծնված անվերջանալի տխրություն»:

5. Andante doloroso

«Դագաղի կափարիչը նոր է փակվել: Տանջված Ժակլին Քենեդին միանում է արդեն ձևավորված շքախմբին և իր հավատարիմ ձեռքն է դնում բրոնզե դագաղին: Ցավի արցունքներ: Հետո վերադարձ Վաշինգտոն, մեկնում Սպիտակ տնից դեպի Տաճար: Այս ընթացքում հստակորեն լսվում է զանգակների դողանքը»:

5

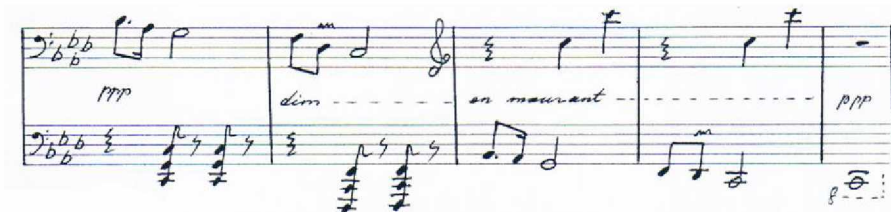

6. Maestoso triste

«Տիկին Քենեդին ողբում է իր կործանված երջանկությունը, բայց անսասան է նրա հավատը. նրա խնդրանքով թաղման արարողության ժամանակ կերգվի Շուբերտի «Ավե Մարիան»: Կոմպոզիտորը վերարտադրում է այն այստեղ»:

6 MAESTOSO TRISTE

7. Marche funèbre de Chopin

«Այժմ քափորը Շոպենի Marche funèbre-ի ողբերգական շեշտերի ուղեկցությամբ շարժվում է դեպի գերեզմանատուն: Ժակլինի արցունքները չեն նվազում: Հեռվում դողանջին են միանում այլ զանգակներ՝ հարգանքի վերջին տուրքը մատուցելով մի մարդու՝ Ջոն Քենեդուն, ԱՄՆ 35-րդ Պրեզիդենտին, ով այնքան կարճ ժամանակահատվածում այնպիսի երկար կարիերա արեց և ում երկրային ճանապարհորդությունն այժմ ավարտվում է»:

7

«Իր հուզիչ ստեղծագործությունն Ա.Այնթապյանն ավարտում է հանդիսավոր և եռանդուն ակորդներով անմահացած հորինվածքով՝ Շոպենի Marche funèbre-ով: Այս քայլերգում, նրա զանգակներում, մենք բացահայտում ենք հավերժությամբ ծանրացած սիմվոլիզմ»:

2.2. ՊԱՊԻ ՕՐՀՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԼԻԲԱՆԱՆՈՒՄ՝³⁹

Հանդիսավոր ստեղծագործություն՝ նվիրված Նորին Սրբություն Պողոս VI-ին

«Այն ժամանակներում, երբ բոլոր ջանքերն ուղղված էին Եկեղեցիների միավորման ուղիները զարգացնելուն, Ա.Այնթապյանը հուզված է այն ջերմ և ինքնաբերական ընդունելությունից, որով Բեյրութում դեկտեմբերի 4-ին⁴⁰ Լիբանանի ժողովուրդը և կառավարությունը դիմավորել են Նորին Սրբություն Պողոս VI Պապին, ուր Պապը ժամանեց Հնդկաստանից՝ Բոմբեյի քրիստոնեական վեհաժողովին մասնակցելուց հետո»⁴¹:

1965թ. հունիսի 13-ին, կիրակի, Ա.Այնթապյանի աշակերտների տարեկան՝ ամենամյա ունկնդրության ժամանակ, համերգի առաջին րաժնի վերջում Արփիհեն Իփրանոսյանի կատարմամբ⁴² առաջին անգամ հնչեց «Պապի օրհնությունը Լիբանանում» ստեղծագործությունը՝ նվիրված Հռոմի 262-րդ՝ Նորին Սրբություն Պողոս VI Պապին⁴³: Ստեղծագործությունը Արփիհեն Իփրանոսյանի կատարմամբ հնչեց նաև մեկ տարի անց՝ 1966թ. հունիսի 5-ին կայացած համերգի ժամանակ⁴⁴:

«Արուսեակ Այնթապեան, Հայ Առաքելական Եկեղեցույ հաւատացեալ գաւակ, խիստ տպաւորուած Սրբազան Պապի Լիբանանի ուղղված Հայրական Պատգամէն, կը յօրինէ իր «Պապական Օրհնու-

³⁹ «Bénédiction Papale Au Liban», Նվիրված է Պողոս VI Պապին, 1965, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 12 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 1:

⁴⁰ Պողոս VI Պապը Լիբանան է այցելել 1964 թվականի դեկտեմբերի 4-ին:

⁴¹ «Bénédiction Papale Au Liban», Նվիրված է Պողոս VI Պապին, 1965, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 12 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 1: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

⁴² Տե՛ս Ծրագիր, 1965թ., 13 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 56:

⁴³ Պողոս VI (Paulus, աշխարհիկ անունը՝ Ջովանի Բատիստա Մոնտինի, 1897-1978), Հռոմի պապ 1963-ից: Իրականացրել է մի շարք չափավոր բարեփոխություններ, ընդլայնել կարդինալների կոլեգիան, վերակառուցել կուրիան, փոփոխություն մտցրել պապի ընտրության կանոնադրության մեջ: «Պապությունում պրոգրեսիո» էնցիկլիկայով (1967) հռչակել է պատմական նոր պայմաններին հարմարեցված կաթոլիկության սոցիալական ուսմունքը: Ի տարբերություն նախորդների, Պողոս VI-ը այցելել է բազմաթիվ երկրներ, հանդես եկել խաղաղության և եկեղեցիների մերձեցման պաշտպանությամբ (Հայկական սովետական հանրագիտարան, հատոր 9, Երևան, 1983, էջ 368):

⁴⁴ Տե՛ս Ծրագիր, 1966թ., 5 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 57:

քին Լիբանանի»ն, ձօնուած Նորին Սրբազնութիւն Պօղոս Զ. Պապին: Երբ զայն ժապաւեճի վրայ կ'ուղարկէ Վատիկան, որպէս գնահատանք կը ստանայ ոսկեղէն եւ մարգարտեայ հատիկներով գեղեցիկ վարդաբան մը: Ապա կը հրաւիրուի Վատիկան, 1965-ին, Սբ. Պապին ձեռամբ իսկ ստանալու համար ոսկեղէն մետաղ մը»⁴⁵:

«Bénédiction Papale au Liban»-ի ձայնագրութիւնն Ա.Այնթապլլանը նվիրեց Պապին:

«Նորին Սրբութիւն Պօղոս VI պապը 1966թ. հոկտեմբերի 4-ին ընդունում է Ա.Այնթապլլանին: Պապը շնորհակալութիւն է հայտնում իրեն նվիրված ստեղծագործության համար («Պապի օրհնությունը Լիբանանում»), օրհնում է Ա.Այնթապլլանին և նրան հանձնում մեղալ, որի վրա դրոշմված են Սուրբ Պողոսը և Սուրբ Պետրոսը և պապական զորքերը: Պապը նախկինում Ա.Այնթապլլանին էր ընծայել ոսկե և սաղափե համրիչ (վարդաբան):

Սուրբ Հոր նվերը և օրհնությունը վկայում են երիտասարդ լիբանանուհու տաղանդի մասին»⁴⁶:

«Le Soir»-ը 1966-ի նոյեմբերի 11-ի համարում գրեց. «Մեծ գոհունակությամբ ենք քվարկում նրա ստեղծագործություններից մի քանիսը՝ «Ռապսոդիա N 1», Ռապսոդիա N 2», «Հրաժեշտ», «Մխիթարություն», «Դաւաթի ողբերգություն» և «Պապի օրհնությունը Լիբանանում»: Բայց նրա կյանքի ամենամեծ հաջողությունը Նորին Սրբութիւն Պօղոս VI Պապի մոտ ընդունելութիւնն էր: Արցունքներն աչքերին, Ա.Այնթապլլանը պատմում է այդ իրողության մասին: Հրաշք է, որ նա չի կորցնում հավասարակշռությունը, երբ հայտնվում է Պապը և խնդրում է նրան մոտենալ Սուրբ Պողոսի գահի ժառանգորդին: Դա նրա գոյության նպատակն էր...

Այնթապլլանը ստանում է ոսկե մեղալ Սուրբ Հոր ձեռքերից: Այս հանդիպումը դարձավ Այնթապլլանի ստեղծագործական թագադրումը: Նրա շնորհիվ ամբողջ երկիրն էր հպարտ, և բոլորն էին ստացել Պապի օրհնությունը»⁴⁷:

«Թեև հեղինակն ուղղափառ է, սակայն նա երաժշտության միջոցով

⁴⁵ Արուսեակ Այնթապլլեանի հետ, Թերթից կտրաուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 քերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Արուսյակ Այնթապլլանի ֆոնդ N 66:

⁴⁶ Թերթից կտրաուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 քերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Արուսյակ Այնթապլլանի ֆոնդ N 66:

⁴⁷ «Le Soir», 11.11.1966.

ուրախությամբ արտահայտեց ողջ ազգության խանդավառությունն այս ականավոր անհատականության՝ Նորին Սրբություն Պողոս VI Պապի հանդեպ, անհատականություն, որը վեր է ծեսերից և եկեղեցիներից, քանի որ առաջնորդվում է «ամեն ինչ բոլորի համար» սկզբունքով:

Լիբանանի կոմպոզիտորի ստեղծագործությունը հարգանքի տուրք է Պապին, այն ժամանակ, երբ բոլոր քրիստոնյաների սրտից բխում է Քրիստոսի աղոթքի շուտափույթ իրականացման մաղթանքը, որ «բոլորը լինեն Մեկ»⁴⁸:

Այս պատմական ստեղծագործությունը, որն ունի ծրագիր, բաղկացած է 12 մասից⁴⁹:

1. Allegro moderato

«Դեպի օդանավակայան շտապող ամբոխի աղմուկին են խառնվում ոստիկանների սուլոցները, մեքենաների ազդանշանները: Անհամբեր սպասում: Շուտով հարգանք է մատուցվում Լիբանանի Հանրապետության նախագահին՝ պարոն Շառլ Հելուին և նախագահական շքախմբին: Կարճ ժամանակ անց հայտնվում է Պողոս VI-ը՝ հատուկ հյուրը, որին սպասում են բոլորը. սպիտակ ինքնաթիռը տեղավորվում է թռիչքուղու վրա»:

8

⁴⁸ «Bénédiction Papale Au Liban», Նվիրված է Պողոս VI Պապին, 1965, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 12 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 1: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

⁴⁹ Տե՛ս Ծրագիր, 1965թ., 13 հունիսի, ֆրանս., ապ. 12 քերթ, 1 փաթեթ, 13 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 56: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

2. Andante cantabile

«Հայտնվում է Սուրբ Հայրը: Նրա առաջին ժեստը Լիբանանի օրհնությունն է: Օրհնություն. ուժգին զգացմունքների պահ»:

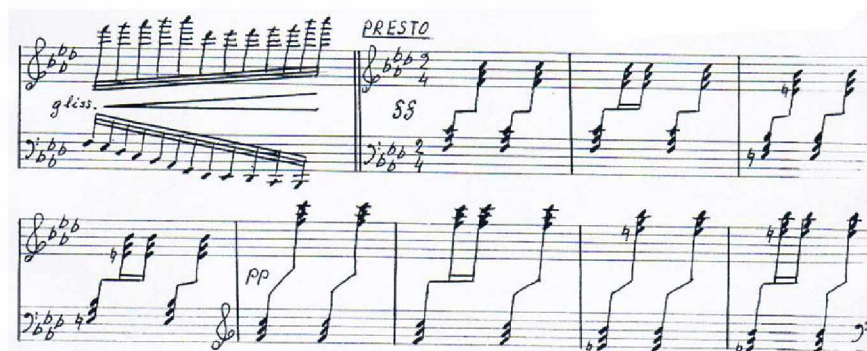
9

3. Presto

«Ամբոխի բացականչությունները պտտվում են բոլոր կողմերից: Հեղինակը համազգային ուրախությունը հաղորդում է հաղթական շարժման միջոցով»:

10

4. Andante religioso et doloroso

««Հանգրվանելով մեզ մոտ՝ Չերդ Սրբությունը դրսևորում է արդարության հայրական ըմբռնումը», - ասում է նախագահ Հելուն Պապին: Եվ Սուրբ Հայրը պատասխանում է. «Եկեղեցին գնահատում և քաջալերում է Լիբանանի որդիների բոլոր ջանքերը»: Հուզիչ գրույց:

Ա.Այնթապյանը խորապես հուզված է Պապի ներկայությունից, ում համար Լիբանանը «առանձնահատուկ քանկ է»»:

11

5. Allegro moderato

«Թեքև և զվարթ վալս, որի նպատակն է քարգմանել ժողովրդի հուզմունքը, լարված սպասումը: Հաղթական ռիթմն ուղեկցում է Սուրբ հոր քայլերը դեպի օղանավակայանի պատշգամբ»:

6. Lento melanconico et religioso

«Հավաքված ամբոխին օրհնելու համար Սուրբ Հայրը պատշգամբից բարձրացնում է ձեռքը: Հետո նա 3 անգամ ուժգին արտաբերում է. «Կեցցե՛ Լիբանանը». բառեր, որոնք հատակորեն տարանջատվում են երաժշտական տեքստից: Հատվածը մեղամաղձոտ է և հատկապես կրոնական»:

13

40

7. Presto

«Նորից՝ ժողովրդի խանդավառությունը և ողջույնի բացական-
չությունները»:

14 8. Andante religioso

«Պողոս VI-ը իր վերջին խոսքերն է հղում հավաքված ժողովրդին.
«Ես Ձեզ եմ բողնում իմ սիրտը»: Նրա խորաթափանց հայացքը վերջին
անգամ է հաղորդում աջակցություն իր կարճ և գրավիչ օրհնությամբ»:

9. Moderato

«Վալսի նրբագեղ հնչյուններն ուղեկցում են Պապին մինչև ինքնաթիռ: Լսվում է շարժիչի ձայնը և օդանավակայանի պատշգամբներից լսվող՝ ժողովրդի ցնցող աշխուժությունը»:

MODERATO (Valse d'attente populaire)

10. Andante triste

«Շարժասանդուղքից սպիտակագգեստ մարդն օրհնում է վերջին անգամ: Հրաժեշտի խոսքերի փոխանակում: «Մենք ի սրտե շնորհակալությոն ենք հայտնում մեծարգո պարոն Շ.Հելուին՝ Հանրապետության Նախագահին, որին երկար ժամանակ է ճանաչում ենք...»»:

17

11. Presto

«Յուրաքանչյուր ոք Սուրբ Հորը տեսնելու ուրախությունն է ապրում: Ա.Այնթապյանը ներկայացնում է զվարթ վախ, որն ավարտվում է տրիումֆով»:

12. Prestissimo

«Հեղինակը շարունակում է ժողովրդականություն վայելող վալսի մեղեդին՝ ուրախ վարիացիաներով: Ամբոխն աստիճանաբար ցրվում է՝ պահպանելով Պապի հրահանգը՝ «Ես մաղբում եմ, որ Լիբանանը շարունակի քաղաքակրթության իր առաքելությունը և հավատարմությունը կրոնին»:

Ունկնդիրը զգում է խանդավառ և ուրախ ամբոխի վերադարձը: Ստեղծագործությունն ավարտվում է հաղթական ակորդների պայթյունով»:

2.3. ՉՈՆ ԼԻԲԱՆԱՆԻՆ⁵⁰

Հանդիսավոր ստեղծագործություն՝ նվիրված հանրապետության նախագահ Նորին գերազանցություն պարոն Շառլ Հելուին⁵¹

«Ա.Այնթապյանի ներշնչանքի նոր աղբյուրը Լիբանանի հանդեպ տածած հպարտության և շնորհակալության զգացումն է, երկիր, որն ընդունել է իրեն և որի քաղաքացիությունը նա կրում է: Լիբանոնը Լիբանանի բնակարանների պարզության և գեղատեսիլ հմայքի վկան՝ նա երգեցնում է ձայները, որոնք արձագանքվում են բնության վեհաշքության մեջ և նմանվում են ժայռից ցայտող սալիտակ և ճղփացող փրփուրներին, հաղթական ճիչով երկինք սրացող ուրախ բռնունին: «Hymne au Liban»-ը փառաբանում է Լիբանանը՝ հմայքի և գեղեցկության երկիրը, նախնիների հոգևոր ժառանգությունը հարգող երկիրը,

⁵⁰ «Hymne au Liban», Սիմֆոնիա, 1966, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 11 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 8:

⁵¹ **Շառլ Հելու** (1912-2001) - Լիբանանի Հանրապետության պրեզիդենտ 1964-1970թթ.: Հելուն եղել է Բեյրութում լույս տեսնող ֆրանսալեզու «Լ'Օրիան դը Ժուր» օրաթերթի խմբագիրը, ապա՝ պաշտամենաի անդամ, «խսկ 1954-1955թթ. գրադեցրել էր Լիբանանի արդարատյալության նախարարի պաշտոնը: Իր պրեզիդենտության շրջանում՝ 1964-1970թթ., ներքին և արտաքին քաղաքականության բնագավառներում ընդհանուր առմամբ փորձում էր հավատարիմ մնալ իր նախորդի քաղաքականությանը: Լիբանանը 1965 թ. զարմանք խզեց դիվանագիտական հարաբերությունները Գերմանիայի Ֆեդերատիվ Հանրապետության հետ, վերջինիս կողմից Իսրայելը ճանաչելու և նրա հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու կապակցությամբ: 1965 թ. առմամբ կառավարությունը մերժեց ամերիկյան կապիտալի համար արաբնյալ պալմաններ ստեղծելու համաձայնագիրը և այլն: Նրա կարևոր արժանիքներից մեկը պետք է համարել մասն այն, որ նրան հաջողվեց Լիբանանը գերծ պահել 1967թ. արաբա-իսրայելական պատերազմին մասնակցելուց: 1965թ. առաջադիմական ուժերի ջանքերով ստեղծվեց նոր Ազգային ճակատ, որի մեջ մտան Առաջադիմական-սոցիալիստական կուսակցությունը, Արաբական ազգայնականների շարժումը, կոմունիստական կուսակցությունը, բուսսականները, Բանվորական ազատագրության ճակատը, Հնչակյան սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունը, ինչպես նաև քաղաքական ու հասարակական երևելի գործիչներ: Այս շրջանում բավականին ակտիվացավ բանվորական շարժումը, որը հասավ շոշափելի արդյունքների՝ բարելավվեցին բանվորների աշխատանքային պայմանները, բարձրացվեց աշխատավարձը, աշխատողների համար ստեղծվեցին ժողովրդական տներ և այլն (**Հովհաննիսյան Նիկոլայ**, Արաբական երկրների պատմություն, հատոր III, Անկախության և ինքնիշխանության դարաշրջան. 1918-2005թթ., Երևան, 2006, էջ 633-634): Շառլ Հելուն 1970-ին օրինականացրել է Լիբանանի կոմունիստական կուսակցությունը:

երիտասարդ, դիմամիկ, խոստումնալից ժողովրդին: «Hymne au Liban»-ը նվիրված է Նորին գերազանցություն, Լիբանանի Հանրապետության նախագահ պարոն Շառլ Հելուին, որին հեղինակը մաղթում է բարգավաճում՝ իր ողջ ժողովրդի հետ մեկտեղ»⁵²:

«Արուսեակ Այնթապլեան է նաեւ հաւատարիմ քաղաքացին Լիբանանեան մեր հիւրասէր հայրենիքին, որուն բնութեան հրաշալիքներուն, ժողովուրդին ազնուութեան, աւանդութիւններուն, յոյսերուն ու երազներուն երգն է որ կ'երգէ իր «Չօն Լիբանանին» սեմֆօնիք յօրինումով, նուիրում Նորին Վսեմութիւն Նախագահ Շարլ Հելուի: Այս գործը հանրութեան կը հրամցուի 1966-ի Յունիսին, եւ մեծապէս կը գնահատուի Վսեմափայլ Նախագահէն եւ կառավարական ղեմքերուն կողմէ, որոնք արուեստագիտուիին պիտի պատուէին արժանի շքանշանով անցնալ Յունիսին, սակայն այդ յետաձգուեցաւ քաղաքական տիրող կացութեան պատճառաւ»⁵³:

«Hymne au Liban»-ն առաջին անգամ հնչեց Ա.Այնթապլեանի սաների ամենամյա համերգի ընթացքում՝ 1966-ի հունիսի 5-ին, Կիրակի, Արփինէ Իփրանոսյանի կատարմամբ և եզրափակեց համերգի առաջին բաժինը⁵⁴:

«Այս տարի եւս, 5 Յունիսին՝ Էսեմալի Հոլի մէջ, տօնական մթնոլորտի մը ներքեւ տեղի ունեցաւ Արուսեակ Այնթապլեանի՝ Պեզանտներու Մենք Անն հաստատութեան դաշնակի փրոֆեսորին սեփական աշակերտներուն դաշնակի ունկնդրութիւնը:

Դրուած Կրթական նախարար Պր. Յ. Պուրբոսի բարձր հովանաւորութեան տակ, որ կամքէ անկախ պատճառներով բացակայելով, որպէս ներկայացուցիչ դրկած էր Տօքթ. Թուֆիք Սապպաղը, որ կրթական նախարարութեան մօտ տնօրէն է ուսուցիչներու կազմութեան եւ մանկավարժական պրպտումներու բաժնին: Սրահը լեցուն էր ծայրէ ի ծայր:

Սքանչելի հագուածքներով, որոնք իրենց գոյներով կը ներկայացնէին լիբանանեան դրոշը, աշակերտ-աշակերտուիները ելոյթ ունեցան իրենց ծնողներուն և բարեկամներուն առջեւ: Եղածը ոչ միայն երա-

⁵² «Hymne au Liban», Սիմֆոնիա, 1966, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 11 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլեանի ֆոնդ N 8:

⁵³ Արուսեակ Այնթապլեանի հետ, Թերթից կարաուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 քերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Արուսյակ Այնթապլեանի ֆոնդ N 66:

⁵⁴ Տես Ծրագիր, 1966թ., 5 հունիսի, ֆրանս., տպ., 16 քերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլեանի ֆոնդ N 57:

ժրշտական պարզ ունկնդրութիւն մըն էր, այլ ժպիտի փառատօն մը: Հանդէսին բացումը կատարուեցաւ յոտնկայս Լիբանանեան քայլերգով, որ մեծ ճարտարութեամբ նուագուեցաւ Բեռլ Միսքի և Արփինէ Իբրանոսեանի կողմէ:

Ելոյթ ունեցան՝ Գլեր Մասաապ, Ազիզ Ռըպէյզ, Հինտ Մապուֆ, Աննի Պոյաճեան, Առէք Շէրալա, Նորա Կէօէրեան, Մէյ Հատի, Արտէմիս Տիլէնեան, Բեռլ Միսք, Արփինէ Իբրանոսեան, Գարլա Թայյար, Մարի Ապուշաար, Միշըլին Շէրալա, Խալիլ Ռիզք, Նիքոլ Թապէք, Նատիա Սապէք, Սոնիա Քիրքճեան, Շարպէլ Իրանի, Շանթալ Պօղոսեան, Նատա Մապուֆ, Անուշ Եկտեան, Ալեքսանդր Ապուշաար, Քրիսթիան Ապիժաուտէ, Ժազլին Մասուտ, Նիքոլ Ժետէոն և Գլեր Մասաապ:

Բոլորն ալ յաջող, բոլորն ալ համակրելի իրենց մեկնաբանութեամբ, կարելի է միայն շնորհատրել Օր. Այնթապլեանը այս տարուան իր հարուստ հունձքին համար:

Ամէն մէկ ունկնդրութեան, Օր. Այնթապլեան ունի նաեւ իր նորութիւնը լիբանանեան հանրութեան: Ինչպէս նախորդ հանդէսներուն լսած էինք «Տալլասի Ողբերգութիւնը», որ կը վերաբերէր նախագահ Քէնըտիի ողբերգական սպաննութեան և «Պապական օրհնութիւն»ը, որ կը վերաբերէր Պօղոս Զ Ս. Պապին Լիբանանէն անցքին, այս տարի եւս Օր. Այնթապլեան ներկայացուց «Բայերզ Լիբանանի» յօրինումը որ յղացուած էր իր կողմէ: Այնթապլեան այս կտորին ներշնչումը գտած էր գեղեցիկ և ասպնջական Լիբանանէն, որ եղած էր իր գերդաստանին և իր հայրենակիցներուն սիրելի ապաստանարանը: Ուրախութեամբ կը նշենք որ Օր. Այնթապլեանի այս ժեստը պատիւ կը բերէ իր հայրենակիցներուն: Վստահ ենք որ Ն.Վ.Նախագահ Շարլ Հէլու լիտի գնահատէ իր անձին նուիրուած այս տեղծագործութիւնը, որ կը բխի իր հայրենիքին հանդէպ երախտագէտ սրտէ մը:

Միւս կողմէ կրնանք վստահօրէն ըսել, թէ Օր. Արփինէ Իբրանոսեան, որ կատարեց այս ստեղծագործութեան մեկնաբանումը արդէն կազմաւորուած և տաղանդաւոր դաշնակահարուի մըն է: Կը գնահատենք վաստակաւոր ուսուցչուի Օր. Այնթապլեանին աշխատանքը և խանդավառութեամբ կը յայտնենք թէ շատ պիտի չզարմանանք, եթէ օր մը Լիբանանի երկնակամարին վրայ փայլին իր աշակերտ-աշակերտուիները որպէս նշանաւոր դաշնակահարուիներ:

Մենք տեղ և ժամանակ չունինք իրաքանչիւր աշակերտի մասին առանձին առանձին արտայայտելու, սակայն անգամ մը եւս կուգանք մեր հիացումը յայտնել կատարուած աշխատանքին: Քրիստոնէական յուզումով և ապրումով մտիկ ըրինք նաեւ «Պապական օրհնութիւն»ը, որ մաս կը կազմէր յայտագրին և դարձեալ նուագուեցաւ Արփինէ Իբրանոսեանի կողմէ:

Այս առթիւ կը նշենք նաև լիբանանեան մամուլին խանդավառ մօտեցումը հանդէպ Օր. Այնթապլեանի գործին որ տեսակ մը պատկունք կը հանդիսանայ իր անխոնջ աշխատանքին»⁵⁵:

Ծրագրային «Hymne au Liban»-ը բաղկացած է 6 մասից⁵⁶:

1. Allegro animato

«Սկզբում հեղինակը նկարագրում է ուրախ հոգեվիճակը, անբասիր ուրախություն, որն արտահայտվում է ֆլեյտայի մեղմ երգով, որի որոշ ռիթմերը հայտնի են լիբանանյան լեռներում:

Այդժամ երկնքում կուտակվում են ամպերը, ամպրոպ է սկսվում: Մրրիկի միջից երգում է տոխակը: Նրա մենահամերգը համալրվում է այլ թռչունների դայլայլով և դառնում է բնության իսկական համերգ: Բայց կայծակը պատռում է երկինքը, որոտով ամպրոպ է սկսվում, քամին վեր է ածվում փոթորկի:

Հատկանշական է առաջին մասի վերջում տիրող երաժշտության ուշագրավ աշխուժությունը»:

20

⁵⁵ 800 ունկնդիրներ կը ծափահարեն Արուսեակ Այնթապլեանի աշակերտները եւ Ն.Վ.Նախագահ Հելուին նուիրում իր «Քայլերդ Լիբանանի»ն, Թերթից կտրտուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 թերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Արուսյակ Այնթապլեանի ֆոնդ N 66:

⁵⁶ «Hymne au Liban», Միմֆոնիս, 1966, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 11 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլեանի ֆոնդ N 8: Տե՛ս Ծրագիր, 1966թ., 5 հունիսի, ֆրանս., տպ., 16 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլեանի ֆոնդ N 57: Ֆրանսերենից քարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

2. Andante melancolico

«Ընտրյան երկրորդ տեսարանը. հեղինակը գվարճանում է՝ կենդանություն տալով այն ամենին, ինչը տեսնում է: Կենդանացման, մարմնավորման մեթոդ. տերևների երազկոտ սոսափյունը, ճյուղերի մեղամաղձոտ շշնջյունը, կամակոր առվակի խոխոջյունը:

Տիրում է մեծ, խորին մեղմության զգացողությունը, որը ներթափանցում է նուրբ քնքուշ հոգիները»:

21

3. Tempo di Marcia

«Այդ ժամանակ է, որ հանկարծակի համաչափ ռիթմը «Hymne au Liban»-ին հաղորդում է կենդանի ջրի ուժ՝ համաչափ ռիթմով «Hymne au Liban»-ը հնչում է, «ցայտում է» կենդանի ջրի ուժգնությամբ և ծավալվում է խճաքարերի միջով վազող առվակների երգերի ներքո:

22

Հաջորդում է մի մեղեդի, որտեղ արտահայտվում են հեղինակի անուրջները:

50

Այնուհետև երաժշտությունը դառնում է վսեմաշուք, մինչդեռ երկխոսություն է սկսվում Ա.Այնթապյանի և բնության միջև, երկխոսություն, որը կորչում է ջրի կարկաչներում»:

4. Adagio cantabile

«Andante melancolico»-ի կրկնությունը: Ներդաշնակ օկտավները դառնում են առանձնահատուկ հարուստ և հանդիսավոր:

Շուտով մեր սարերի ֆլեյտան երգում է իր հին երգը, որը կորչում է հովիտներում»:

5. Tempo di Marcia

«Քայլերգի տեմպի կրկնություն: Քայլերգը ծավալվում է հզորությամբ և փառքով, որն արտահայտվում է ներդաշնակ օկտավների արագությամբ և դրդվածությամբ»:

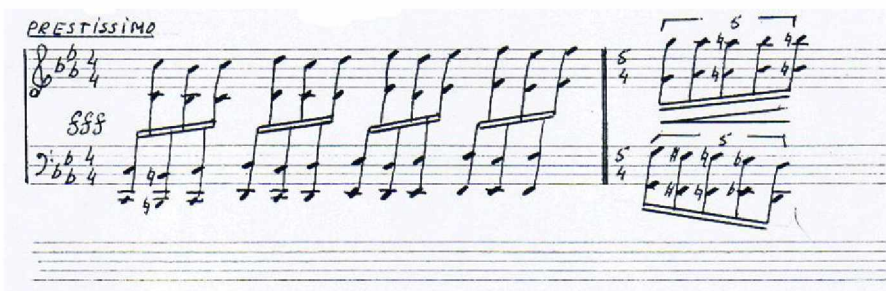
25

6. Prestissimo

«Բուռն հակադրություն: Միմֆոնիան հանկարծակի նոր կյանք է վերագտնում: Երկու ձեռքերով կատարած օկտավները, միմյանցից բաժանվելով՝ իրենց ելևջային զարգացման մեջ, բմբուկի բնույթի, խանդավառ ամբոխի ծափահարությունների տպավորություն են քողանում: Ողջույնի բացականչություններ, որոնք ավելի հնչեղ են դառնում՝ դառնալով հաղթական ակորդներ»:

26

52

2.4. ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆ⁵⁷

**Հանդիսավոր ստեղծագործություն՝ նվիրված պարոն
Ու Թանին՝
Միավորված Ազգերի Կազմակերպության գլխավոր
քարտուղարին**

*Թող Խաղաղության այս սիմֆոնիան հաղթի
բոլոր ավերիչ ուժերին և բոլորին հայտնի
«Արդարության և Միրո» մասին⁵⁸:*

1968-ի մայիսի 19-ին, Կիրակի, Բեյրութի Ամերիկյան համալսարանի դահլիճում, Նորին գերազանցություն Ազգային կրթության նախարար Ժան Ազիզի հովանավորությամբ կայացած՝ Ա.Այնքապլյանի աշակերտների տարեկան ունկնդրումի ընթացքում տեղի է ունենում նրանոր ստեղծագործության պրեմիերան. «Խաղաղություն»՝ նվիրված ՄԱԿ գլխավոր քարտուղար Ու Թանին⁵⁹՝ «որպես տուրք այն աշխատանքին, որը նա կատարել է՝ պահպանելու համար խաղաղությունը աշխարհում»⁶⁰: Ու Թանը (1909-1974) ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարի պաշտոնում պաշտոնավարել է 1961-1971 թվականներին:

⁵⁷ «La Paix», Միմֆոնիա, 1968, նվիրված Թանին, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 17 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնքապլյանի ֆոնդ N 9:

⁵⁸ Նույն տեղում:

⁵⁹ Նյութեր՝ ամփոփված հանդեսներում, 1968-74թթ., ֆրանս., տպ. 4 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնքապլյանի ֆոնդ N 61:

⁶⁰ Նույն տեղում:

«Ա.Այնթապյանը, որը ներկայացրել է սիմֆոնիայի ձայնագրությունը Բեյրութի ՄԱԿ-ի գրասենյակ, գլխավոր քարտուղարից ստացել է շնորհակալագիր, որում ասվում է. «Շատ ոգեշնչող է աշխարհում գտնել բարի կամքի տեր խաղաղությունը պահպանելու և պատերազմի սարսափները վտարելու համար»՝ Թանի ստորագրությամբ»⁶¹:

Ստորև ներկայացնում ենք Շնորհակալագրի տեքստն ամբողջությամբ:

«ՄԻԱՅԵԱԼ ԱԶԳԵՐ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԳՐԱՄԵՆԵԱԿ

ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ, ՔՈՒԷՅԹԻ, ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԵՒ ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Պեյրութ 18 Յունիս 1968

ՈՒ ԹԱՆ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՅԱՅՏՆԷ

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԵՐԳԱՀԱՆ

ԱՐՈՒՍԵԱԿ ԱՅՆԹԱՊԼԵԱՆԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ

ՆՈՒՐՈՒԱԾ ԻՐ ՄԷԿ ՄԷՄՖՈՆԻԻՆ ՀԱՄԱՐ

Միացեալ Ազգերու Ընդհանուր Քարտուղար ՈՒ ԹԱՆ շնորհակալութեան գիր մը դրկած է Լիբանանահայ երգահան Արուսեակ Այնթապլեանի որ իր «Խաղաղութիւն» վերնագրեալ սեմֆոնիին ձօնած էր ընդհանուր քարտուղարին:

«Ես իստ քաջալերական է այն երեւոյթը», - կը գրէ Ու Թան, «Թէ այսքան շատ բարեացակամ մարդեր ու կիներ աշխարհի երեսին, այսքան բոլոր կերպով կը կցանկան գորավիզ կանգնիլ խաղաղութեան դատին եւ մէկ անգամ ընդ միշտ վանել սարսափները պատերազմին»:

Յօրինուածքի ժապաւնի վրայ արձանագրուած մէկ օրինակը, ձօնուած Ու Թանին եւ մեկնաբանուած 19 Մայիս 1968-ին Պեյրութի Ամերիկեան Համալսարանի Էսսէմպլի Հոլին մէջ, ընդունուած էր յանուն Ընդհանուր Քարտուղարին, Միացեալ ազգերու Տեղեկատու Կեդրոնին Տնօրէնին Պր. Միքա Մ.Թաքիի կողմէ եւ դրկուած Միացեալ Ազգերու Կեդրոնատեղիները»⁶²:

«Հատված համաժողովական փաստաթղթերից. Եկեղեցի /76/. Վատիկան II «խաղաղության շատ ազնիվ և իսկական հայեցակարգը երևան բերելուց և պատերազմի դաժանությունը քննադատելուց հետո

⁶¹ «L'Orient», du 19 Juin, 1968.

⁶² Շնորհակալագիր, 18 հունիսի, 1968, Բեյրութ, Հայ., անգլ., արաբ., 4 թերթ, կից՝ ծրար, 3 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 75, էջ 2:

նպատակային է բուռն կոչով դիմել քրիստոնյաներին, որպեսզի, Քրիստոսի օգնությամբ, ով խաղաղության հեղինակն էր, նրանք բոլոր մարդկանց հետ սիրով և արդարությամբ հաստատուն դարձնեն այս խաղաղությունը միմյանց մեջ և դրա համար միջոցներ նախապատրաստեն:

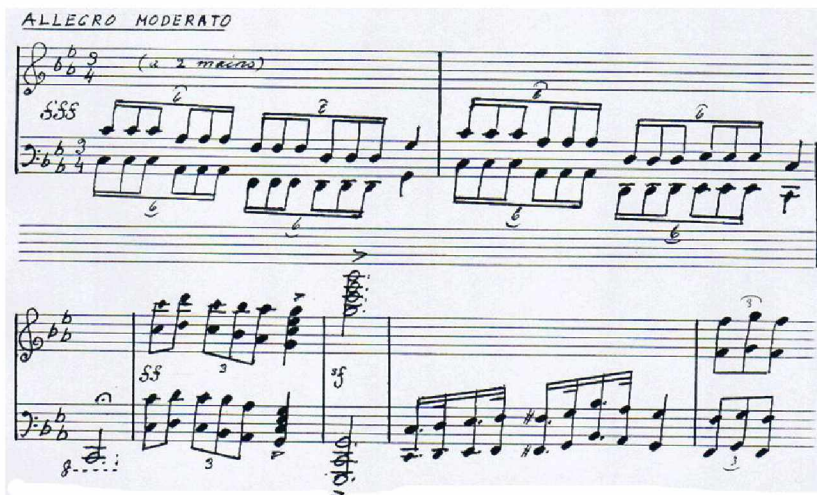
Ա.Այնթապյանը ժողովի, խաղաղության ուխտավորների՝ համաշխարհային կազմակերպություններում իրագործած բազմաթիվ ջանքերի օրինակով խաղաղության կոչ է արձակում, քանի որ մեր Միջին Արևելքում, ինչպես աշխարհի բազմաթիվ երկրներում Խաղաղությունը պետք է «անդադար կերտել», հաստատել, ամրապնդել»⁶³:

Ծրագրային⁶⁴ «Խաղաղությունը» բաղկացած է 9 մասերից, որոնք իրար են հաջորդում առանց ընդմիջման, բաժանումը մասերի պայմանական է:

1. Allegro moderato

«Մեզ հուզելու համար Ա.Այնթապյանը նախևառաջ հիշեցնում է պատերազմի սարսափների մասին. քնդանոթի կրակոցները, մարտակառքերի շարժումը հանդիսացել են ներշնչող, քնդացող հատկանիշներ: Նա նաև ներկայացրել է այդ ժամանակ բնակչության մեջ աճող խուճապը»:

27

⁶³ «La Paix», Սիմֆոնիա, 1968, նվիրված Թամին, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 17 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 9:

⁶⁴ Նույն տեղում, ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

c-moll-ում ներքևի ռեգիստրում սեքստոլներով օկտավային կրկնապատկմամբ *fff* վարընթաց շարժումը երկրորդ աստիճանի սեպտակորդի հնչյուններով ազդարարում է թնդանոթների կրակոցները, դրանք ընդմիջվում են կետագծված ռիթմով վերընթաց շարժմամբ, որն էլ հանգեցնում է կիսակադանսին:

Առաջին մասի եզրափակիչ հատվածում փոխվում է երաժշտության բնույթը՝ տրիտներով գահավիժող միաձայն մեղեդին ներկայացնում է ժողովրդի խուճապը, որն էլ հանգեցնում է երկրորդ մասին:

2. Andante triste

«Նորք և խաղաղ եղանակով փոխանցվող կարճատև դադարից հետո կրկին խռովություն է սկսվում՝ մարտակառքերի շարժում, թնդանոթի կրակոցներ: Ուժգին սարսափի պահ»:

28

ff-ով ավարտվող նախընթաց մասին հակադրվում է տերցիաններով կրկնապատկված շարժումը *p*-ով, ապա՝ *pp*-ով, պահպանվում է նախկին տոնայնությունը:

Կրկին վերականգնվում է պատերազմի սարսափի մթնոլորտը, նուրից ֆ-ով երեսուներկուերորդականներով սրընթաց վերելքն է, որը հանգեցնում է երկու ձեռքերում օկտավներով կրկնապատկված ահարկու շարժմանը:

3. Andante doloroso

«Պատերազմը հարվածում է մարդկային կյանքերին. այստեղ նկատելի են օգնության ակնկարող մահացողների հեծեծանքները: Շարունակվում են քնդանոթի կրակոցները: Այնուհետև ներկա ենք գտնվում զոհերի՝ ցավ պատճառող հոգեվարքին (2 վերջին տակտերը)»:

29

Նախընթաց եռամաս չափը փոխարինվում է 2/4-ով, բայց տոնայնությունն անփոփոխ է: Վերին ռեգիստրում տրեմոլների ֆոնին բասում հանդես է գալիս մեղեդին՝ ներկայացնելով պատերազմի զոհերի վերջին շնչերը:

Վերականգնվում է 3/4 մետրը, և վերստին քնդանոթների որոտներն են, որոնց վերջում արձագանքում են մեռնող մարդիկ. հանգչում է երաժշտությունը տոնիկական եռահնչյունով՝ ppp հնչողությամբ:

4. Allegro moderato

«Կոմպոզիտորը խռովության սուր բռիչքների մեջ հայտնվող տխուր և սրտաշարժ հնչյունների միջոցով հիշեցնում է Խաղաղության իր կոչը: Խաղաղության այս կոչը կրկնվում է, բայց չի լսվում. պատերազմի կրակն ավելի ու ավելի է տարածվում»:

Այստեղ տրված է կոմպոզիտորի խաղաղության կոչը:

Allegro Moderato

Կոչը կրկնվում է ևս մեկ անգամ՝ մեկ օկտավ վեր, ավելի սրտակեղև: Նոր թեմատիկ նյութը խլացնում է կոչը ff-ով, և օկտավային կրկնապատկումներով սրընթաց շարժումն ազդարարում է պատերազմի շարունակության մասին:

5. Andante melancolico

«Ա.Այնթապյանը տրվում է մեղամաղձոտ մտորումների. խորունկ երազանքների պահ»:

Կրկին եռամաս մետրն է՝ 3/4: Մեղեդին հանձնարարված բասին:

31 *ANDANTE MELANCOLICO*

Մեղեդու հիմքում հաջորդ մասի վալսի թեման է, որը երկու անգամ կրկնվելով՝ նախապատրաստում է հաջորդ մասը՝ վալսը:

6. Allegro (Tempo di Valse)

«Հանդարտեցումն իր հետ բերում է հույս ավելի լավ օրերի հանդեպ: Հեղինակն այն քարգմանում է հանկարծակի ուրախությամբ, որը ծնում է վալսի շարժում»:

Նախորդ մասի թեման հնչում է որպես վալս՝ օկտավային կրկնապատկմամբ հզորացած, երկու օկտավ վեր, ավելի պայծառ ու լուսավոր:

32 *ALLEGRO*

Վալսին հաջորդող կապող անհանգիստ հատվածը հանգեցնում է հաջորդ մասին:

7. Adagio doloroso

«Անհանգստության վերադարձը: Տխրության արցունքներ»:

33

8. Andante doloroso

«Օգնություն սպասող մահացողների հեծեժանքները»:

Նույնությամբ կրկնվում է 3-րդ մասի՝ «Andante Doloroso»-ի առաջին բաժինը:

9. Presto - Prestissimo

Վստահությունն Աստծո հանդեպ հաղթեց տագնապը: Ա.Այնթապլյանն այն արտահայտում է աշխույժ երաժշտությամբ, որտեղ ռազմիկների աղաղակների միջից ուղի է հարթում հույսը հաղթանակի հանդեպ: Հաղթական էջ, որը սիմֆոնիային տալիս է իր վերնագիրը՝ «Խաղաղություն»⁶⁵:

⁶⁵ Նյուրեք՝ ամփոփված հանդեսներում, 1968-74թթ., ֆրանս., տպ. 4 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 61:

2.5. «ՀԱՐԳԱՆՔԻ ՏՈՒՐՔ»⁶⁶

Հանդիսավոր ստեղծագործություն՝ նվիրված գեներալ Շառլ դը Գոլին⁶⁷

«Ապրիլի 25-ն է՝ կիրակի, Ա.Այնթապյանի մոտ քսան աշակերտների ունկնդրումն էր... Ա.Այնթապյանը միաժամանակ դաշնամուրի ակադեմիայի ուսուցիչ է և կոմպոզիտոր՝ մոտ 30 ստեղծագործությունների հեղինակ, որոնցից մի քանիսը նվիրված են նշանավոր միջազգային անհատականությունների հիշատակին կամ որպես հարգանքի տուրք... Ունկնդիրների մի մասը եկել էր լսելու համար 1969 թվականին Շ.դը Գոլին⁶⁸ նվիրված «Տուրքը», որն այս մեծ մարդու մահվանից հետո ձոն

⁶⁶ «Homage», նվիրված է դը Գոլին, փոխադրություն դաշնամուրի համար, 1969, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 19 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 7:

⁶⁷ Գեներալ դը Գոլը Լիբանանի մեծ բարեկամն է: Տե՛ս «Homage», նվիրված է դը Գոլին, փոխադրություն դաշնամուրի համար, 1969, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ, N 7, ձեռագիր 19 թերթ, էջ 2՝ նկարի տակ մակագրությունը:

⁶⁸ Շառլ դե Գոլ (Charles de Gaulle, 22 նոյեմբերի, 1890 - 9 նոյեմբերի, 1970), Ֆրանսիայի ականավոր քաղաքական և ռազմական գործիչներից: Ֆրանսիայի նախագահ՝

և հիշատակ է դարձել... Շատ ուշադիր դահլիճը գնահատեց և ծափահարեց այս պարտիտորին, որտեղ հարեանում են Լիստի և Շոպենի ռոմանտիզմը, Ռախմանինովի կրքոտ թռիչքները: Այս ամենն ապացուցում է, որ կոմպոզիտորի ներշնչանքն արտահայտվում է դաշնամուրային լավագույն ավանդույթներով»⁶⁹:

Գեներալ դը Գոլն Ա.Այնթապյանին շնորհակալական նամակ է գրել Փարիզից՝ 1969 թ. հուլիսի 29-ին:

Ստորև ներկայացնում ենք «Հարգանքի տուրքի» ծրագիրը⁷⁰:

Այս հաղթական ստեղծագործությունը, որն ունի Ռապսոդիայի առանձնահատկություններ, բաղկացած է երեք հիմնական մասերից: Ա.Այնթապյանը փորձում է վերակենդանացնել շատերի հուշերում դեռ կենդանի՝ 2 համաշխարհային պատերազմները:

«Մի մարդու պատմությունը դա մի դարաշրջանի պատմություն է»:
(Ֆրանսուա Մորիաք):

Գոլի պատմությունը բաղկացած է՝

- երկու պատերազմներից
- հետպատերազմյան շրջանից
- Ֆրանսիայի նախագահության երկու մանդատներից

Մաս առաջին՝

Երեք գործողություն – 1914-1918 առաջին համաշխարհային պատերազմը

1. Lento (Revolte - ըմբոստություն)

«Այս գործողության սկզբում հարուստ, պոքրկուն և փառահեղ օկտավները շուտով կանգնում են աճող բարդության առջև, քանի որ դժվար է հասկանալ Շառլ դը Գոլին, «Ֆրանսիացիներից ամենահանրաճանաչին», այս գորեղ անհատականությանը, ով իր ողջ կյանքի

1959-1969-ին.: Երկրորդ աշխարհամարտի ժամանակ հեռանում է Լոնդոն և կազմակերպում «Ազատ Ֆրանսիա» դիմադրության շարժումը: Մեծ Բրիտանիան, ԱՄՆ-ն, ԽՍՀՄ-ը ճանաչում են նրա «արտքի կառավարությունը»: Ֆրանսիայի ազատագրումից հետո 1944-1946թթ. ղեկավարում է ժամանակավոր կառավարությունը: Երկու անգամ ընտրվել է նախագահ: Ընդունել է նոր սահմանադրություն, զարկ տվել տնտեսությունը, բարձրացրել երկրի միջազգային հեղինակությունը:

⁶⁹ **Marc-Henri Mainguy**, Aroussiak Aintablian, une audition ponctuee d'un «Hommage» a Le Gaulle, «L'Orient», mai, 1971.

⁷⁰ Ըստ՝ Նյուրեյր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1969թ., 15 հունիսի, ֆրանս., տպ. 28 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 60: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

ընթացքում իր համար ստեղծել է Ֆրանսիայի «ոռոշակի գաղափար», ով չի կասկածել, թե Ֆրանսիան «պետք է անցնի հսկա փորձությունների միջով, և որ իր կյանքի իմաստը Ֆրանսիային մի օր շոշափելի ծառայություն մատուցելն է» (Կոչ, էջ 6)»:

35

2. Moderato (Souffrance - Տառապանք)

«Մեզանից յուրաքանչյուրը մարդ է, որը պայքարում է և տառապում է - այո՛: Ով պայքարում է և ով տառապում է, բայց ոչ թե իր, այլ՝ ուրիշների համար»: (դր Գուլի խոսքը, Լոնդոն, 29 նոյեմբերի, 1940⁷¹):

Երկրորդ գործողությունը պատմում է երիտասարդ սպայի տառապանքների և համառության մասին: Նա երկու անգամ վիրավորվել է Բելգիայում (1914թ. օգոստոսին և 1915թ. մարտին), երրորդ անգամ՝ Դուամոնում (1916թ. մարտի 2-ին), որտեղ ռումբի պայթյունից հետո, անգիտակից վիճակում նա գերի է ընկնում: Հավատարմվ Ֆրանսիայի

⁷¹ Տե՛ս «Hommage», փոխադրություն դաշնամուրի համար, 1969, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ, N 7, ձեռագիր 19 թերթ, էջ 1:

հաղթանակին՝ դը Գոլը մնում է անխռով՝ եվրոպական պատերազմի տարածվող փոթորկի մեջտեղում (վերջին 10 տակտերում)»:

36

3. Cantabile (Armistice - Զինադադար)

«Որպես մարգարեական հայտարարություն երրորդ գործողության առաջին ութ տակտերը կանխագգում են 1918թ. նոյեմբերի 11-ի զինադադարը: Խորին խաղաղությամբ լի հանգիստ հատված: Այդժամ, խաղաղության համաձայնագրերը ստորագրելուց առաջ, Ա.Այնթապյանը կրկին լսում է Մարնի վերջին ապստամբությունները, կռիվները և հեղափոխությունները Ռուսաստանում և Գերմանիայում: Կարելի է զգալ գնդացրի կրակոցները՝ ձախ ձեռքի նվագամասում, մարտակառքերի դղրդոցը և ճակատամարտին հաջորդող որոշակի քառսը, վերջում քնդանոթի կրակոցներ՝ հստակ և հնչեղ»:

64

**Մաս երկրորդ - 1940թ. ջախջախումը և գեներալ դը Գուլի կոչը
երեք գործողություն**

1. Lento melancolico (Méditation - Մտորում)

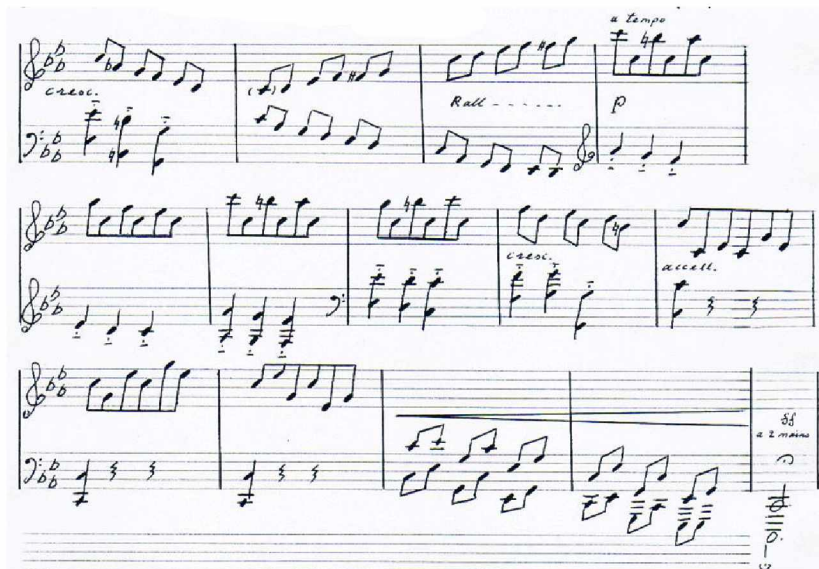
«Այստեղ սկիզբն ավելի դանդաղ է, և մեղեդին հոսում է ինչպես ջուրը, որի խաղաղությունը խռովվել է անհանգիստ գոգահովիտներում. կոմպոզիտորը մտածում է 1940թ. մայիսի օրերի մասին, երբ Ֆրանսիան պարտություն կրեց: Փոխ առ փոխ սաստիկ տխուր կամ ուղեկցվող ամպրոպի որոտով՝ երաժշտությունն անշտապ մտորումների ընթացքում փորձում է հետևել գեներալի հոգեվիճակին: Արդյո՞ք նա չէր տեսնում, որ իր երկիրը գնում է դեպի սարսափելի աղետ, դեպի անարժան ստրկություն: Անհրաժեշտ էր, որ նա կռվի: Եվ նա կռվեց...»:

LENTO. MELANCOLICO (Meditation) 2ème partie. Très mouvementé

2. Allegro agitato (Guerre - Պատերազմ)

«Ստեղնաշարի խաղն ավելի նյարդային և ավելի արագ է դառնում: Իրադարձություններն իրար են հաջորդում. 1940թ. հունիսի 14: Ֆրանսիայի հոգեվարքը: Փարիզը հայտարարված է բաց քաղաք: Ամբողջ տարածքով մեկ փախուստ է, խուճապ, գորքերի նահանջ, արիությունը խորտակվում է անողորմ ուժի առջև: Այդժամ դեռ տեղի են ունենում վերջին հուսահատ ճակատամարտերը (վերջում ձախ ձեռքի նվազամասում քնդանոթի կրակոցներ)»:

ALLEGRO AGITATO (Guerre)

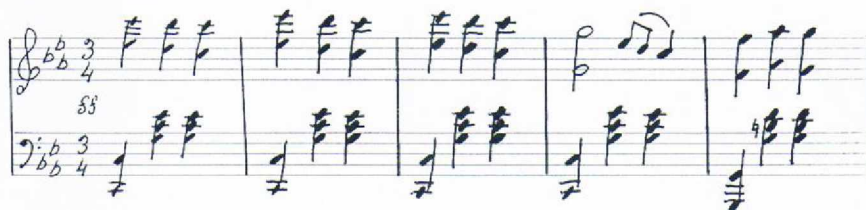

3. Allegro animato (Tempo di valse: espoir - Հույս)

«Երրորդ գործողության մեջ աշխույժ վախով հեղինակը ցանկանում է արտահայտել ժողովրդի հույսի ու հպարտության մոտիվը: 1940թ. հունիսի 18-ին գեներալը Լոնդոնում կոչ է անում չեմբարկվել կապիտուլյացիային: Հույսը միավորում է առաջին նվիրյալներին, և շուտով առաջին գումարտակները միանում են «Լոթարինգյան խաչին»: Այնժամ, երբ ուրախության արցունքների որոշ նոտաները հաջորդում են միմյանց, օկտավները վազում են ստեղնաշարի վրայով ինչպես հույսից ցնցված ալիք. «Հայրենիքի հանդեպ սիրո» քեման գործիքավորվում է օկտավների հարուստ զանազանությամբ և կատարման տեխնիկայի բարդությամբ»:

40

ALLEGRO ANIMATO (Tempo di valse: espoir)

2. Adagio (Larmes - Արցունքներ)

«Ինչպես Ֆրանսուա Մորիսը, Այնթապյանը ցանկանում է բացահայտել գեներալ դը Գոլի «սրտի գաղտնիքը» (Մորիսը, Դ-ը Գոլ, էջ 123), մի սրտի, որն ինքն իրեն հարց է տալիս... «Արդյո՞ք ես կունենամ այս փորձություններին մինչև վերջ դիմակայելու համար բավականաչափ խորաթափանցություն, վճռականություն և ճարպկություն» (Պատերազմի հուշեր, I, էջ 261): Մի՞թե ոչ ոք իրոք երբևէ չի լսել Շառլ դը Գոլի ճիշդ. «Ես միայնակ եմ: Հուզմունքից զարկող սիրտ, ուրախության արցունքներ, հպարտության հեկեկոց» (I, էջ 258): Զգանք խորը տխրությունը, որը կոմպոզիտորը ցանկանում է փոխանցել»:

42

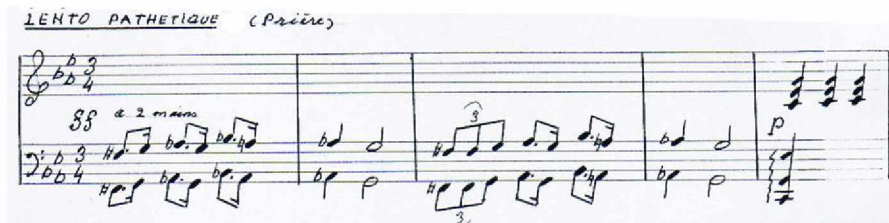

3. Lento pathétique (Prière - Աղոթք)

«Այս գործողության առաջին չորս տակտերը լսել են տալիս շեփորի փողի մաքուր և հստակ, վճռական ձայնը. հաստատակամ է դառնում BBC-ով Շ. դը Գոլի «Ֆրանսիացիներ, իմացե՛ք, դուք դեռ ունեք պատերազմող բանակ» (1940թ., հուլիսի 13, Լոնդոն) կոչը: Հանկարծակի, այս բոլոր միավորված, վերամիավորված ջանքերից, այն մարդկանցից, ովքեր միավորված են ընդհանուր հույսով, աղոթք է բարձրանում հանուն խաղաղության, որը պետք է վերականգնվեր ավերակներից»:

43

70

4. Allegro vivace (Tempo di Valse: combat - Մարտ)

«Լալսի ցատկոտող ռիթմ. «նրանք» գրոհում են ամենուր՝ Նորմանդիայում, Պրովանսում: Դինամիզմից և հզորությունից կուրացած խրոմատիկ օկտավները փորձում են հետևել ճակատամարտի զարգացմանը, ֆրանսիացիներին միացած գորբերի գրոհներին»:

44

5. Andante (expressif - Արտահայտիչ)

«Հնչյունների աստիճանական վայրէջքից հետո ձախ ձեռքը նվագում է մի մեղեդի, որը դառնում է նուրբ ու արտահայտիչ՝ քնքուշ և նյութանսավորված: Շուտով նույն քեմայով նոր վարիացիաները փոխանցվում են աջ ձեռքին: Ուժգին զգացմունքի պահ՝ 1944թ. հունիսի 14, Շ. դը Գոլը չորս տարվա բացակայությունից հետո վերջապես ոտք է դնում ազատագրված Ֆրանսիայի հողի վրա՝ Կուրսոյում»:

45

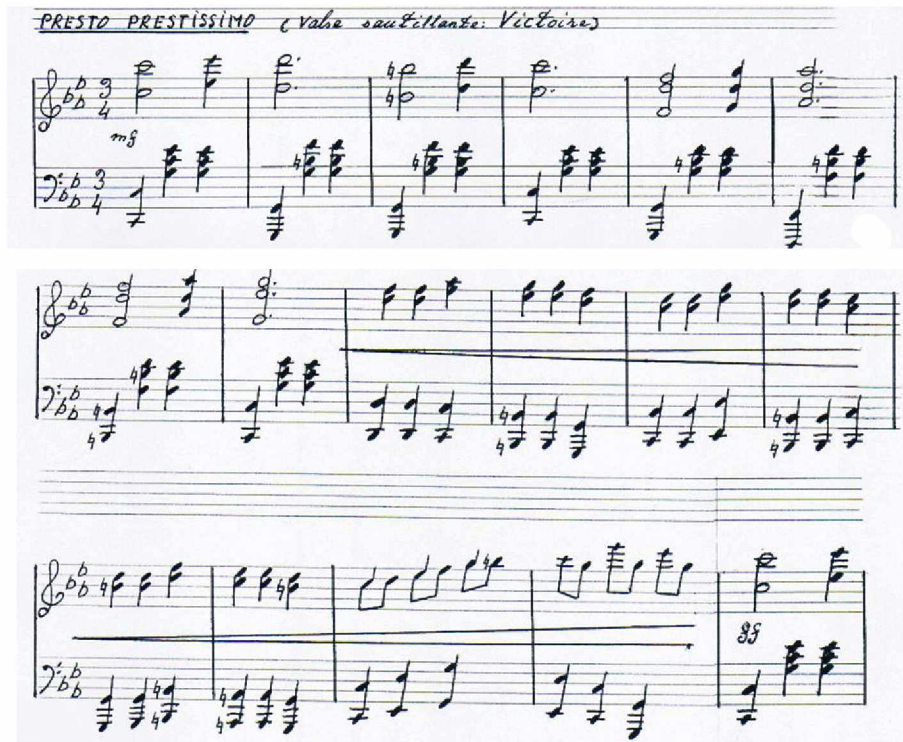
6. Presto prestissimo (Valse sautillante: Victoire - Ցատկոտող վալս. Հաղթանակ)

«Հաղթական հիմնն ընդունում է վալսի տեմպ՝ ավելի ու ավելի արագ և հզոր: Փարիզն ազատագրված է. հաղթանակի քայլերգն արագանում է: Շ. դը Գոլն իր կյանքի պատմական զագարնակետին է: Հիշելով Օռլեանի կույսի գոհը՝ նա գրում է. «Մեզ մոտ միշտ կա մեկը, ով իր ճակա-

72

տագիրը Ֆրանսիային է տալիս», քանի որ ծառայել Ֆրանսիային, արդյո՞ք չի նշանակում՝ ծառայել աշխարհին: Լսենք պարզ և դողդոջուն օկտավները, որոնց հաջորդում են ստեղծագործությունը եզրափակող տագնապային և վառ օկտավները, աշխուժությամբ և խանդավառությամբ հնչում է վերջին հաղթանակի տրիումֆը:

46

Չմոռանանք ընդգծել գորեղ վիրտուոզության տեխնիկայի բնույթը, որն անհրաժեշտ է Ա.Այնթապյանի որոշ չափով քաջ կոմպոզիցիայի համար, որ նվիրված է Շ. դը Գոլի պես մարդուն: (Քաջ, որովհետև նվիրված է Մեծ մարդուն):

Ընդունենք, որ Ա.Այնթապյանն իրագործել է գեղեցիկ և մեղեդային աշխատանք, փառահեղ, այլազան, որտեղ խաղաղությունը և հույսը հաղթում են մեր աշխարհի ցնցած «փոքորիկների սանձարձակությանը»:

Չմոռանանք նաև, որ 1944թ. գեներալ դը Գոլի առաքելությունն ամենևին ավարտված չէր, այլ նոր էր սկսվում: Մտորումների և մեկուսացման երկար շրջանից հետո այս բացառիկ ղեկավարը 11 տարով իր ձեռքը վերցրեց իր ազգի ճակատագիրը: Ֆրանսիային վերադարձնելով իր մեծությունը, իր դիրքը և իր կոչումը, Շ.դը Գոլը ձգտեց երազանքին. կառուցել ոչ միայն Եվրոպայի Միությունը, այլև միավորված և արդար աշխարհ, որտեղ կոչնչացվեն սովը և անգրագիտությունը:

Լիբանանը մնում է շնորհակալ վկա՝ գեներալի այս ուղղամտության, որը նրան հավատարիմ է պահել իր ընկերների հանդեպ և նրան դարձրել է լիբանանյան ժողովրդի և արաբական երկրների արդար գործի վճռական պաշտպան:

Տուրք է մատուցվում այս մեծ Առաջնորդին, ում համար հոգևոր արժեքները դատարկ խոսքեր չէին»:

2.6. ՏԻԵՋԵՐԱԿԱՆ ՈՂԻՍԱԿԱՆ⁷²

Դարաշրջանի ամենաարտառոց արկածը

«Յուրաքանչյուր ոք դեռ հիշում է 1969թ. հուլիսի 20-ին հեռուստացույցի էկրաններին հայտնված պատկերները, որտեղ Նեյլ Արմսթրոնգը՝ Ապոլլո 11 անձնակազմի հրամանատարը և առաջին մարդը, ով քայլել է լուսնի վրա, Էդվին Ալդրենը՝ ԼԵՄ-ի օդաչուն և օդաչու Միշել Բուլինգը և Ապոլլո 11 անձնակազմը իրականացրել են դարի սխրանքը՝ իջել են լուսնի վրա: Նման իրադարձությունը չէր կարող չոգևորել գորեղ երևակայությամբ և նրբագզացությամբ օժտված արվեստագետին: Ա.Այնթապլյանն իր երաժշտական խանդավառությունը փոխանցեց դաշնամուրին»⁷³:

Ա.Այնթապլյանը «Odyssee Spatiale» ստեղծել է 1970-ի մարտին, մեկ շաբաթում՝ ոգեշնչված լուսնի առաջին նվաճողներով՝ Ապոլլո 11 տիեզերագնացներով: «Odyssee Spatiale»-ի կատարման առիթով Ա.Այնթապլյանը հրավիրում է արվեստի և գրականության աշխարհի որոշ անհատների, այդ թվում՝ գրող և բանաստեղծ Սաիդ Աքլին, բժիշկ Ֆուադ Նիկո-

⁷² Ցավոք, «Odyssee Spatiale»-ի նոտաները Ա.Այնթապլյանի արխիվում բացակայում են:

⁷³ Նյութեր Այնթապլյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1974թ., 9 հունիսի, ֆրանս., տպ. 30 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 63: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

լա Հաղդադին, մամուլի ներկայացուցիչների... «Այս ունկնդրումի ընթացքում ստեղծագործությունը կկատարի կոմպոզիտորի աշակերտներից Լիզ Դեյրմենջյանը: Պրեմիերայի ժամանակ՝ փետրվարի 10-ի երեկոյի ընտրյալները ուշադրությամբ լսեցին և ծափահարեցին «Ապոլլո 11»-ով ներշնչված այս «Odyssee Spatiale»-ին, որը բաղկացած է 11 միմյանց հաջորդող կտորներից:...

Այս էջերում կարելի է գտնել Ա.Այնթապյանի ծայրահեղ գգայունությունը և բնատուր ունակությունն ու ներշնչանքը, որոնցով նա մարդկային իրողությունները փոխադրում է պոռթկուն հնչյունների: Դա արտահայտվում է նրա հեղինակած 50 պարտիտուրներում, որոնցից մոտ 10-ը ներկայացնում են ժամանակակից պատմության ամենանշանավոր էջերը:

20 րոպե տևողությամբ այս ստեղծագործությունը շուտով կներկայացվի հանրությանը՝ հունիսի 9-ին Բեյրութի Ամերիկյան համալսարանի ժողովների դահլիճում լիբանանյան կոմպոզիտորի աշակերտների տարեկան ունկնդրումի ժամանակ...

Այս ստեղծագործությունն արժանի է գովասանքի իր դաշնամուրային որակի և շատ հասուն ոճի համար»⁷⁴:

«La Revue du Liban» 1974թ. փետրվարի 23-ի համարում, ստեղծագործության ունկնդրումից հետո Մարկ-Անրի Մենգին գրեց. ««Տիեզերական Ողիսական» իրականացվել է մեկ շաբաթում: Այս կոմպոզիտորի խառնվածքում, անշուշտ, կա մեծ ռոմանտիկ խորք: Այս «Odyssee Spatiale»-ը բաղկացած է 11 մասից՝ սկսած տիեզերք մեկնումից ծնված անհանգստությունից մինչև առաքելության ավարտից հետո Երկիր վերադարձից ծնված ապոքեոզ: Այս տարբեր հատվածների երաժշտությունը՝ ամփոփված այստեղ 17 րոպե 40 վայրկյանում, ներկայացնում է հակադրությունների անդադար շարք, սկսած արագ տեմպով խրոմատիկ օկտավներից մինչև հաղթական ակորդներով կտրուկ վերելք և ներկայացնում առաջին տիեզերագնացների նոր արկածի մեղեդային և հայեցողական պահերը: Ունկնդիրների սահմանափակ խումբը, որը լսել է «Odyssee Spatiale»-ը, գնահատել է սիմֆոնիկ պոեմներին մոտ այս կոմպոզիցիայի կատարման տեխնիկայի դժվարությունը. օրիգինալու-

⁷⁴ Արուսյակ Այնթապյանի «Odyssee Spatiale»-ի աւելիքումիկ հետքում, Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1974թ., 9 հունիսի, ֆրանս., տպ. 30 քերթ, Գ.ԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 63: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամայանի:

քյուն արտահայտչականության մեջ, անքերի վարպետություն: Ա.Այնթապյան կոմպոզիտորն ունի հավատ քանաստեղծական երևակայության հանդեպ, նրա հանդեպ, որ երաժշտության ուղերձն արժեք ունի: Նա ցանկանում է, որ մարդը մարդ մնա և հաղթահարի առօրյա երկրորդական պայմանները»⁷⁵:

Ստորև ներկայացնում ենք «Odyssee Spatiale»-ի ունկնդրումից հետո առաջ եկած մտորումները⁷⁶:

«Մաս I: Allegro molto moderato

Երեք տիեզերագնացների հոգեվիճակը

Մեծ պահը եկավ: 1969թ. հուլիսի 16-ին տիեզերական բազայի մոտակայքում հավաքվել էին լրագրողներ, ճամփորդներ և զրոսաշրջիկներ, որպեսզի դառնան «Ապոլլո 11» անունը կրող հսկա հրթիռի մեկնելու վկան:

Ինչպե՞ս քարգմանել սպասող ամբոխի և երեք տիեզերագնացների հոգեվիճակը մեկնելուց առաջ, եթե ոչ նվագախմբի շնչակտոր ներածությամբ, որին հետևում է նուրբ և աղերսագին մեղեդին՝ անցնելով խանդավիցությունից դեպի վայրագություն, այնուհետև տխրություն, որը ծավալվում է և վեր է ածվում ակորդների հաջորդականությամբ ավարտվող խռովահույզ շարժման: Այս մասն ավարտվում է, հետո ձգվում է ֆերմատայի երկարատև հնչողությամբ:

Այսպես՝ առաջին մասում արտահայտվում են վախը, տագնապը, անհանգիստ սպասումը, հույսը:

Մաս II: Allegro agitato

...«Մեկնենք»

Նկատելի հուզմունք

Մեքենաների աղմուկ

Նոր դարաշրջան է սկսվում: Սատուրն V-ը օդ է բարձրանում ուղղահայաց կերպով: Այս երկրորդ մասն սկսվում է խլացուցիչ ակորդներով,

⁷⁵ **Marc-Henri Mainguy**, «Odyssee Spatiale de la compositrice libanaise Aroussiak Aintablian rappelle, en musique, les premiers pas de l'homme sur la lune «La Revue du Liban», 23.2.74. Ֆրանսերենից քարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

⁷⁶ Տե՛ս Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1974թ., 9 հունիսի, ֆրանս., տպ. 30 քերթ, Գ.ԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 63: Ֆրանսերենից քարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

անհանգիստ ռիթմին է միանում խորքում հնչող մեղեդային, նուրբ, հուզիչ և խանդավից երաժշտությունը: Այսպես է քարզմանվում ժողովրդի ուրախությունը, մեքենաների աղմուկը:

Իրար հաջորդող օկտավները, ձեռքերի հնչող էֆեկտները, հզոր ռիթմը, ելևէջային պոռթկումներն այս հատվածին հավելում են ռիթմիկ շարժունություն և ճկունություն: Այնուհետև խանդավառ ամբոխի վերադարձը հաջորդվում է տրիոյների շարքով, կոտորտված օկտավներով: Ֆինալում հաղթական ակորդներ են:

Սկսվում է պատմության ամենամեծ արկածը. լուսնի վրա իջեցումը փոխադրվում է ստեղնաշարի վրա:

Մաս III:

1. Andante doloroso

Երկիր մոլորակ - լուսին

Հրթիռում (Օրորոցային)

Աննախադեպ թռիչք տիեզերագնացների համար, ովքեր կարող են մի քանի ժամ վայելել օգտավետ քունը: Դա տիեզերանավում՝ աստղային ընդարձակ տարածության մեջ անցկացրած երրորդ գիշերն է:

Հեղինակը նախընտրում է ռոմանտիկ մեղեդի, մեղմ և հանդարտ օրորոցային, որում նա հանդիպման է ձգտում երազանքի այս աստղերի հետ...

Առկա են վարիացիաները, աջ և ձախ ձեռքերի միջև պատասխանների խաղը, մտքերի և զգացմունքների մեջ խորասուզվելու հրավեր:

Եվ էքսպրեսիվ, մտածված, խորապես մեղամաղձոտ այս նոտաները հուզում են:

2. Allegro vivace

Կրակով, գույնով, դինամիզմով խռովահույզ օկտավներն ազդարարում են ԼԵՄ-ի անջատումն Ապոլլոյի խցիկից, որտեղ Քոլինգը միայնակ է մնում լուսնի ուղեծրում:

Մեղեդին դառնում է քեթև, օդային, ծայրաստիճան կարճ. այդ ժամ երկու ձեռքերը սլանում են հակադիր շարժման մեջ և կանգ են առնում երկարաձգված նոտայի վրա: Շարժիչը կանգ է առնում, ԼԵՄ-ը իջնում է լուսնի վրա: «Ստացվեց: Անհավատալի է», - Արմսթրոնգի պատմական խոսքերն են:

Մաս IV: Adagio sostenuto

Լուսնի վրա առաջին մարդու իջնելը

Բավականին կարճ

1969թ. հուլիսի 21, երկուշաբթի: 3:50: Ն.Արմսթրոնգը բացեց դիտանցքը: ԼԵՄ-ի տեսախցիկը սկսում է գործել: Այն նկարում է Արմսթրոնգի քայլերը՝ աստիճաններով իջնող Արմսթրոնգի ծանր կոշիկները:

Ճշմարտության պահը, վարանում, անվստահություն. ահա սա է քարզմանում ստեղնաշարի վրա ձախ ձեռքը՝ նկարագրելով առաջին՝ կասկածելի և առեղծվածային փորձը, երբ մարդը ոտք է դնել լուսնի վրա: Որոշ նոտաների շեշտադրմամբ այդ ձեռքի երգն արտահայտում է Արմսթրոնգի խորհրդածությունը: Հեղինակը հուզականությամբ է հագեցնում այս մասի յուրաքանչյուր նոտան և զգացնել է տալիս լուսնի վրա ոտք դնելուց առաջ Արմսթրոնգի աշխուժությունը, ծածուկ մեխանիզմադրությունը: «Մարդու համար փոքր քայլ... մարդկության համար հսկա բռիչք»:

Մաս V և VI: Allegro

Երկրորդ մարդը լուսնի վրա

Ալդրեննի նախապատրաստական մարզանքը

ԼԵՄ-ի ներսում Ալդրենը կատարում է նախապատրաստական մարզանք, մինչդեռ իր գործընկերն արդեն լուսնի վրա հավաքում է առաջին նմուշները:

Դաշնամուրի նվագն արագ է, շատ կարճ հատվածում հերքագայում են ակորդները և տերցիաները: Շատ աշխույժ այս հինգերորդ մասն ավարտվում է աշխույժ և հնչեղ ակորդներով:

Մաս VI: Moderato

Ալդրենն իջնում է աստիճաններով

Արմսթրոնգից 20 րոպե հետո Ալդրենն սկսում է իջնել: Առանց վախի, նույնիսկ վստահությամբ նա բռնում է երկու ոտքերով: Սակայն ետ է ցատկում և կատարում քեթև բռիչքների իրական բալետ:

Լսեք Ալդրենի քայլերը՝ արտահայտված այդ ձեռքի երգով, ոչ երկարատև շարժման մեջ, շեշտը դրվում է տրիոլների խմբի առաջին նոտայի վրա: Մի երկարաձիգ նոտայով է ավարտվում այս մասը:

Մաս VII և VIII: Allegro vivace

Գիտական առաքելություն

Այս պահին հետազոտողները սկսում են իրագործել NASA-ի կողմից նախատեսված տարբեր գործողությունները. ամերիկյան դրոշի տեղադրումը. լազերային անդրադարձի և սեյսմոգրաֆի տեղադրումը և այլն:

Մարդկային այս հրաշալի ջանքերն արտահայտելու համար հեղինակը հանդես է բերում վիրտուոզություն. գամմաները, տրիոլներն արագորեն (allegro) բարձրանում են և իջնում և ավարտվում են ֆինալի շատ հնչեղ ակորդներով:

Մաս VIII: Andante melancolico

Արմսթրոնգը և Ալդրենը քայլում են լուսնի վրա

Մեղեդին ավելի անհանգիստ է դառնում: Թվում է, թե Ա.Այնթապ-լյանն ուշադիր զննում է այս մարդկանց, ովքեր, անհավատալի է, լուսնի վրա են: Դիտարկումից նա անցնում է մտորումների, երազելուն... Երկու տիեզերագնացների համար դա հուզումնալից պահ է: Լուսնի վրա 135 ֆանտաստիկ բոպե:

Այս մասում հեղինակը նկարագրում է երկու տիեզերագնացների անվճռական քայլերը՝ արտահայտվող աջ ձեռքի՝ ռոմանտիզմով երանգավորված երգում: Լսե՛ք: Այս մասն ավարտվում է կադենցիայով՝ տեղ տալով մեղմ և երկարաձիգ ակորդներին:

Մաս IX: Andante

Արդեն վերադարձ...

Երկու տիեզերագնացների վերադարձը:

Ճանապարհորդությունը մոտենում է ավարտին: Ալդրենը և Արմսթրոնգը բարձրանում են ԼԵՄ (լսե՛ք դաշնամուրի քայլերգը կամ տրիոլների աշխույժ քայլերը): Հրքիռը շարժվեց տեղից և միացավ խցիկին, որտեղ լուսնի շուրջ Քոլինգն արդեն կատարել էր 24 պտույտ:

Այդ պահին հեղինակը մեզ է հրամցնում նուրբ ռոմանտիզմով լի, գվարճալիորեն ռիթմիկ, հմայքով լի մեղեդային երգը: Օկտավներն այս գեղեցիկ մեղեդուն հետևում են ակնհայտ աշխուժությամբ: Մա այն պահին է, երբ տիեզերագնացները միանում են Քոլինգին, որը նրանց սպասում է օդանավի խցիկում՝ ուղեծրի վրա, որը շարունակում է շարժ-

վել լուսնի շուրջ, լուսնից 111 կմ հեռավորության վրա, 23 ժամվա ընթացքում, տիեզերքի տարածության մեջ:

Մաս X: Adagio patetico

Առաքելությունն ավարտված է:

Տիեզերական հրքիռի վերադարձը (Օրորոցային)

Այս մասի սկզբում հնչող լավատեսական օրորոցայինն արտահայտում է ավարտված առաքելության լավատեսությունը: Երեք տիեզերագնացներին մնում է միայն Երկիր վերադառնալ: Լսենք ներդաշնակ սկորդների ձայնը՝ հաճելի ականջի համար: Հետևենք մեղեդու գծի հանգիստ և նվիրական պոեզիային, որը գործիքավորված է մեղմոցով: Աջ ձեռքն ավելացնում է իր սկորդները, երգը դառնում է էքսպրեսիվ՝ տերցիանների խաղով և ավարտվում է նրբորեն երկարաձգված նոտայով:

Այս հատվածի երկրորդ մասը կրում է խաղաղություն և գրասրտություն. երկու ձեռքերը կարծես սլանում են հակադիր ուղղություններով՝ աստղերի միջով, քեթև, գրեթե օդային եղանակով, որին հետևում է հնչեղ սկորդների «քանակը»:

Մեկնումի քեման աշխուժացված է տերցիաններով, ձախ ձեռքը յուրաքանչյուր նոտան հատակությամբ է անջատում մյուսից: Աջ ձեռքն է նվագակցում՝ ավարտելով հատվածը երեք կոտրտված սկորդներով, կարելի է պատկերացնել էոլական տավիղը: Նոտաների իրական արտացոլվածքը հիշեցնում է աստղերի տոնը, ուրախ փայլը:

Վերջում տավղի սկորդները ձախ ձեռքի արագ և ռիթմիկ օկտավների հետ վկայում են Երկիր ժամանման մասին, հաղթանակի ուրախության, մարդու խելքի և տեխնիկայի մեծության մասին:

Մաս XI: Presto Prestissimo

Երկրի վրա, ապրենք

Վերադարձ Երկիր, Հաղթանակ

Այս մասում ներկայացված է լուսինը նվաճողների համար նախատեսված Ամերիկայի և համայն աշխարհի ընդունելությունը:

Սկզբում լավում է երկու ձեռքի կատարմամբ խուլ դռնոց. ավիակիր, ուղղաթիռ շտապում են վայրէջքի վայր՝ Խաղաղ օվկիանոս: Ամբոխի բացականչություններին հետևում են ջրից հանելու հետևանքով առա-

ջացած հույզերը. դողդոջուն օկտավները վազում են ստեղնաշարի վրայով ալիքների պես և անսպասելիորեն ընդհատվում են pianissimo-ով որոշ տակտերում՝ ավարտվելով զգայուն նոտայով:

Շուտով ավյունով և տաղանդով վերածնվում է դողդոջուն ելևէջային օկտավների ռիթմիկ շարժումը:

Այս սիմֆոնիան եզրավակում են հաղթական ակորդները:

Մտորումներ եզրակացության մասին

Մենք բոլորս կարող էինք գնահատել «Odysee Spatiale»-ի տեխնիկայի բարդությունը, որը սիմֆոնիկ պոեմների մոտ ռոմանտիկ կոմպոզիցիա է:

Պահանջները վերաբերում են որակին՝ օրիգինալություն և թեթևության շունչ՝ արտահայտչականության մեջ և անքերի վիրտուոզություն՝ կատարման մեջ:

Որպես ունկնդիր մենք գնահատեցինք ստեղծագործության գեղեցկությունը:

Ա.Այնքապյանը հավատում է բանաստեղծական երևակայությանը, կարևորում է այն ուղերձը, որը կարող է հաղորդել երաժշտությունը: Նա ցանկանում է մարդուն ասել, որ «մարդ» մնա, հաղթի առօրյա բոլոր անկումները, որոնք նրան նսեմացնում են:

Տիեզերքի նվաճման ուղին բացվում է աստղերով լի բառերի վրա. Ստեղծարարություն - Ազատություն - Պարզություն»:

«Odysee Spatiale»-ի համար Ա.Այնքապյանին շնորհվում է Սաիդ Աբլի մրցանակը: «Որպես ճանաչման վկայություն այն աշխատանքի համար, որը նա իրականացրել է մի քանի տարիների ընթացքում դաշնամուրի դասավանդման ասպարեզում և պարզևատրելու համար իր վերջին կոմպոզիցիան՝ Լիբանանին պատիվ բերող «Odysee Spatiale»-ը, Սաիդ Աբլն իր մրցանակը շնորհում է Ա.Այնքապյանին: Այբիլ ամսվա համար այս պարզև կոմպոզիտորին կհանձնվի արարողության ընթացքում՝ մայիսի 21-ին, Մամուլի արհմիությունում»⁷⁷:

Մրցանակարաշխությանն է անդրադառնում «La Revue du Liban»-ն իր 1974թ. մայիսի 25-ի համարում՝ Մարկ-Անրի Մենգի «Սաիդ Աբլի

⁷⁷ **Marc-Henri Mainguy**, de Prix Said Akl Aroussiak Aintablian, «La Revue du Liban», 11.05.74: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամայանի:

մրցանակը կոմպոզիտոր Արուսյակ Այնթապյանին» հռչակածում. «Լիբանանյան մամուլի արհմիության շենքում երկուշաբթի՝ մայիսի 21-ին, դաշնամուրի ուսուցիչ և կոմպոզիտոր Ա.Այնթապյանին հանձնվեց Սաիդ Աքլի պարգևը՝ Այնթապյանի վերջին ստեղծագործության համար՝ վերնագրված «Odysee Spatiale»: Ներկա էին պարոն Սաիդ Աքլը, Ռիադ Թահան, մամուլի արհմիության նախագահը, մամուլի և մշակութային կյանքի տարրեր ներկայացուցիչներ, այդ թվում՝ ԱՄՆ դեսպանատան մշակույթի կցորդը՝ ծագումով հայ Կորին Հեղիցյանը, նաև Գարրիս Կազանջյանը, Ֆարիդ Խուրին, Հրաչ Թորիզուանը, սույն տողերի հեղինակը և դաշնակահարի փայլուն աշակերտները, Բզանսոնի Ս.Աննայի քույրերի հաստատության պրոֆեսորը, Սակրը-Կյորի Ս.Մայր Մարին և քույր Պոլ-Ժենևևան:

Կարճ արարողության ընթացքում առատաձեռն բանաստեղծ Սաիդ Աքլը... միաժամանակ պարզ և հուզիչ ելույթ ունեցավ՝ րացատրելով Ա.Այնթապյանին պարգևը շնորհելու պատճառները:

Հռետորը հիշեցրեց, որ պարգևը մի կողմից՝ տրվում է երաժշտական կրթությանը նվիրված մի ամբողջ կյանքի, իսկ մյուս կողմից՝ 1970թ. առաջին լուսնային էպոպեային վերաբերող «Odysee Spatiale»-ի համար: Այդ ստեղծագործության բնույթը յուրահատուկ է, ասել է Սաիդ Աքլը, քանի որ այն ոչ այնքան լուսնի արկածների ճայնային իլյուստրացիան է, որքան այդ քեմաների ստեղծարար փոխադրումը հարմունիկ և ռիթմիկ տպավորության՝ այս պատմական պահի ամբողջությունն արտահայտող, առաջին լուսնային արկածից ծնված հոգեբանական պահերի հնչյունային նրբություններով:

Այս ելույթը հուզել է Ա.Այնթապյանին, ով հուզմունքով խոստովանեց, թե որքան հպարտ է՝ ստանալու այս պարգևը Սաիդ Աքլից, ով նրան քաջալերեց պահպանելու կոմպոզիցիայի ասպարեզում իր ապրելու իմաստը: Նա շնորհակալություն է հայտնում հռետորին, Արհմիության նախագահին...»⁷⁸:

⁷⁸ Marc-Henri Mainguy, de Prix Said Ak1 Aroussiak Aintablian, «La Revue du Liban», 25.5.74.

2.7. ՇԻՐՄԻ ՎՐԱ⁷⁹

Թույլ տվեք ինձ արտասվել Ա.Այնթապյանի դառնադեմ ստեղծագործությունը՝ նվիրված հարազատ մարդուն

«Ստեղծագործությունը կկատարվի մահացած սիրելիի հիշատակին: Ա.Այնթապյանը մեծ կորուստ է ունեցել: Նա տառապել է՝ տեսնելով հարազատ եղբոր ողբերգական մահը և սկսել է մտածել մահվան առեղծվածի մասին: Նման բաժանումը, որը կարող է դիպչել բոլոր մարդկանց, խորապես ցնցեց նրան, և նրա մեծահոգի սիրտը դրանից տառապում է:

Հարազատ էակի կորստի վիշտն արտահայտելու համար նա ստեղծում է «Շիրմի վրա» վերնագրով սիմֆոնիան, որը բացահայտում է իր նրբագագությունը և իրեն բնութագրող խորապես մարդկային զգացմունքները:

Այս սիմֆոնիայի ակորդները շատ հանդիսավոր են և դանդաղ, տխուր: Սակայն այդ տխրությունը երբեմն խաղաղվում է՝ անմահ հոգուն հայտնի խաղաղությամբ: Անսահման մարդկային տխրություն»⁸⁰:

«Sur une tombe»-ն առաջին անգամ հնչել է 1965-ի հունիսի 15-ի համերգի առաջին բաժնում, Արփինե Իփրանոսյանի կատարմամբ⁸¹: Արփինե Իփրանոսյանը «Sur une tombe»-ը կատարել է նաև 1969-ի հունիսի 15-ի համերգի առաջին բաժնում⁸²:

Մինչ այդ՝ Ա.Այնթապյանն իր վաղամեռիկ եղբոր հիշատակին էր նվիրել 1953-ին գրված «Les Larmes»-ը⁸³ («Արցունքներ»), որն առաջին

⁷⁹ «Sur une tombe», Սիմֆոնիա, 1964թ. 15 դեկտեմբերի, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 5 քերթ, 4 քերթ, ընդ. 9 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 24:

⁸⁰ Տե՛ս «Sur une tombe», Սիմֆոնիա, 1964թ. 15 դեկտեմբերի, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 5 քերթ, 4 քերթ, ընդ. 9 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 24: Տե՛ս Ծրագիր, 1965թ., 15 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 56: Թարգմանությունը ֆրանսերենից՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

⁸¹ Տե՛ս Ծրագիր, 1965թ., 15 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 56:

⁸² Programme, Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1969թ., 15 հունիսի, ֆրանս., տպ. 28 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 60:

⁸³ «Les Larmes», 1953թ., նվիրված է Ջորջ Այնթապյանի հիշատակին, ձեռագիր 5 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 13:

անգամ հնչել է պրոֆեսորի սաների ամենամյա տարեկան համերգի ժամանակ՝ 1959-ի մայիսի 30-ին, կոմպոզիտորի սիրելի ու շնորհալի սան Սալվա Արի-Շատոլեի կատարմամբ⁸⁴: «Les Larmes»-ն Ա.Այնթապլյանի՝ մեզ հայտնի թվագրված առաջին գործն է, որից թելերը գնում են դեպի կոմպոզիտորի սգո մյուս opus-ները՝ տոնայնությունը, բնական միևնույն լադի և բնական սեպտակորդների կիրառումը, կրկնակի ձայնառություն և այլն:

«Sur une tombe» տխուր ստեղծագործությունը ծրագրային է: Ողջ ընթացքում պահպանվում է es-moll տոնայնությունը: Բաղկացած է 5 մասից, որոնք իրար են հաջորդում առանց ընդմիջման: Վերջին մասը նույնությամբ կրկնում է առաջինը՝ փոքրիկ կողայով ավարտվող յուրատեսակ ռեպրիզ է: Ողջ ստեղծագործության միջով ռեֆրենի պես անցնում և բոլոր մասերը եզրափակում են Ֆ.Շոպենի op. 35 Դաշնամուրային երկրորդ b-moll սոնատի երրորդ մասի Marche funèbre-ն հիշեցնող ակորդները:

Ստորև ներկայացնում ենք «Sur une tombe»-ի ծրագիրը⁸⁵:

1. Lento doloroso

«Սկզբում հեղինակը մի շիրմի մոտ է: Ա.Այնթապլյանն արտասովոր է: Իրեն թվում է, թե լսում է հանգուցյալ եղբոր ձայնը, որին խառնվում են հեռվից լսվող այլ ձայների արձագանքներ: Արցունքները կրկնապատկվում են, բայց շարունակում են հնչել նաև արձագանքները, որոնք միախառնվում են արցունքներին և ներքին ըմբոստության պահերին: Վիշտը կարճ ժամանակով թուլանում է Շոպենի Marche funèbre-ի գաղտնի և քողարկված որոշ ակորդների ներքո»:

47

⁸⁴ Տե՛ս Programme, Ծրագիր, 1959թ., 30 մայիսի, ֆրանս., տպ. 6 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 51:

⁸⁵ Ըստ՝ Ծրագիր, 1965թ., 15 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 56: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

2. Andante triste

«Երկրորդ մասում հեղինակն ըմբոստացել է, տրտնջում է ու ողբում, մինչև որ տրվում է արցունքներին, որոնք անսպառ են, անմխիբար...»

Ա.Այնթապյանն ավարտում է այս նախադասությունները՝ վերցնելով անվերջանալի տխրության մի սգո ակորդներ»:

48

3. Lento patetico

«Թվում է, քե խզվել է կապն այս աշխարհի հետ: Ա.Այնթապյանը երազ է տեսնում: Նրան շրջապատում են արդեն լաված վշտալի արձագանքները, և հանգուցյալ եղբոր հոգին քեքվում է դեպի նա, ցանկանում է նրան մխիթարել, բայց արցունքները շարունակում են առատորեն հոսել: Տանջալի երկխոսություն է սկսվում: Ինչի՞ համար է այս դաժան բաժանումը: Արցունքները վեր են ածվում երկար վշտալի հեկեկոցի, որը կորչում է *Marche funèbre*-ի դանդաղ ռիթմում»:

49

86

4. Adagio triste

«Հեղինակը հոգնում է արտասովոր: Մեղեդին այդքան դառնում է ուշադիր յուրաքանչյուր արցունքին, որը թվում է, թե դիպչում է հանգուցյալի հոգուն: Նորից են հնչում անդրշիրիմյան ձայները: Հեղինակը ցանկանում է հանդարտվել, բայց ըմբոստության ճիչ է արձակում: Աստիճանաբար գալիս է խաղաղումը, ճակատագրին հնազանդումը, մինչդեռ քաղման ակորդները պահպանում են տխրության մթնոլորտը»:

50

5. Lento doloroso

«Ա.Այնթապյանը շարունակում է դառնորեն արտասովել, քանի որ սիրելի հանգուցյալի հոգին գնում է դեպի հավիտենական կյանք. վերջնական բաժանման պահը եկել է, և Ա.Այնթապյանը հոգու համբարձվելը դեպի երկինք ներկայացնում է օդային, քեթև մեղեդիով, որն ավարտվում է հագիվ լսելի պիանիսիմոյով՝ հեղինակին բողբոջելով իր խորը վշտի հետ, որը չի անհետանում. այսպիսին է մահվան վշտալի առեղծվածը»:

51

2.8. ԿՈՐՄՎԱԾ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹՅՈՒՆ⁸⁶

(Թույլ տվեք ինձ արտասովել)

Տևողությունը՝ 9 րոպե:

Ա.Այնթապյանի հուզիչ ստեղծագործությունը՝
նվիրված իր բժիշկ Ֆուադ Նիկոլա Հադդադին

«Վիրաբուժական միջամտության պատճառով հեղինակն իրեն զգում է մահվան առեղծվածին դեմ-հանդիման, որը նրան անդադար հետապնդում է և ցավ պատճառում:

Այս հոգեվիճակն արտահայտելու համար Ա.Այնթապյանը ստեղծեց այս հուզիչ ստեղծագործությունը և այն նվիրեց բժիշկ Նիկոլա Հադդադին՝ որպես վկայություն հարգանքի և շնորհակալության, քանի որ բժիշկը փրկել է կոմպոզիտորի կյանքը:

«Bonheur perdu»-ն բացահայտում է հեղինակի դյուրագգացությունը և խորապես մարդկային զգացմունքները: Այս ստեղծագործությունը կատարելապես բացահայտում է հեղինակի խառնվածքը:

Ստեղծագործության մեջ Ա.Այնթապյանը պատկերացնում է իր հավերժական ճանապարհորդությունը դեպի վերջին հանգրվան և ծածուկ, անդադար արցունքներ է բափում իր բժշկի առջև, ով քաջությամբ նրան իր պատասխանատվության տակ է վերցրել:

Նա փորձում է հանդարտեցնել իր հիվանդին, բայց, ցավոք, ոչինչ չի կարող սփռվել հուսահատ սիրտը: Արցունքները կրկնապատկվում են և բերում են ներքին ըմբոստության, այն ժամանակ, երբ Ա.Այնթապյանը լսում է, ինչպես հեռավոր արձագանք, իր բժշկի անկեղծ ու զուսպ մխիթարանքը, որը հեղինակին վերադարձնում է ապրելու ուրախությունը:

Այսպիսին են այս ստեղծագործության արտահայտած տարրեր զգացմունքները»⁸⁷:

Ծրագրային «Bonheur perdu»-ն բաղկացած է վեց մասից:

Ստորև ներկայացնում ենք «Bonheur perdu»-ի ծրագիրը⁸⁸:

⁸⁶ «Bonheur perdu», անթվակիր, ձեռագիր 5 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 2:

⁸⁷ Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1974թ., 9 հունիսի, ֆրանս., ապ. 30 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 63: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Սարգսյան Բամայանի:

⁸⁸ Ըստ Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1974թ., 9 հունիսի,

1. Lento doloroso

«Տառապանքը անհանգստացնում է սիրտը: Արցունքները չեն դադարում»:

2. Andante melancolico

«Այս մասում հեղինակն ապստամբում է: Նա անճնատուր է լինում արցունքներին: Նա չի մխիթարվում: Նա ավարտում է այս մասը քաղման որոշ ակորդներով»:

3. Adagio triste

«Ա.Այնթապյանը շարունակում է դառն արցունքներ քափել: Անհանգստության զգացողություն: Իր վշտի խորությունը ցույց տալու համար հեղինակն այս մասն ավարտում է մռայլ սգո ակորդներով»:

4. Andante grave

«Այս մասում Ա.Այնթապյանն ըմբոստանում է ճակատագրի անարդարության դեմ: Արցունքները դառնում են հեծկլտոցներ: Վիրավոր սիրտ, հուսահատ վիճակ: Այս մասն ավարտվում է վշտալի ակորդներով»:

5. Lento pathetique

«Այս մասում Ա.Այնթապյանը հոգնություն է զգում շատ արտասվելուց: Յուրաքանչյուր արցունքը ցնցում է ու խոցում հեղինակի հոգին: Այդժամ քաղման ակորդները պահպանում են տխրության մթնոլորտը»:

6. Lento doloroso

«Ավելի ու ավելի հուզված՝ հեղինակը լալիս է իր «կորած երջանկության» համար և ավարտում է իր հուզիչ կոմպոզիցիան մռայլ սգո ակորդներով՝ մոտ Շոպենի քաղման քայլերգին, անսահման տխուր:

Եվս մեկ անգամ բժշկին իր շնորհակալությունը հայտնելու համար հեղինակն առաջարկում է նոր ստեղծագործություն հորինել՝ վերնագրելով այն «վերագտած երջանկություն» (ապրելու ուրախությունը), որը նա կնվիրի բժշկին և որտեղ նա ազատություն կտա իր զգացմունքներին»:

Շուտով կոմպոզիտորն իսկապես գրում է «Վերագտած երջանկությունը»՝ իր N 3 Ռապսոդիան:

Ի դեպ՝ «Bonheur perdu»-ի երաժշտության ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ այն, ըստ էության, «Sur une tombe»-ի տարբերակն է, որտեղ հեղինակն ընդամենը փոխել է որոշ մասերի դասավորությունը:

Ֆրանս., տպ. 30 քերթ, Գ.ԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 63: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամպյանի:

2.9. ՀՐԱԺԵՇՏԸ⁸⁹

Նվիրվում է նրանց, ովքեր սիրել են

«- Ամառային երեկո: Երկինքը աստղապատ է: Հոգին լցվում է անբացատրելի ուրախությամբ և հավատով: Հավատում ես սիրուն, ցածր ձայնով շշմշկող զգացմունքների անկեղծությանը:

- Այնտեղ ամեն ինչ կարգուկանոն է և գեղեցկություն, ճոխություն, անդորր և ցանկասիրություն:

ԲՈՂԼԵՐ

-Բայց ժամանակները սկսում են ոչնչացնել բացառիկ և անվերջանալի սիրո պատրանքը, դանդաղորեն անուրջը փշրվում է, տապալվում է:

Որքան գեղեցիկ էր երկինքը և մեծ հույսը:

- Սիրելի էակը հեռանում է: Խանդն է սողոսկում հոգու մեջ, որին գրկել են ամենամիլրական հույսերից: Արցունքներ են թափվում կորսված հույսի համար: Սուտ խոստումներ:

- Մի երեկոյի երազանք, մեկ օրվա հույս, ամեն ինչ շատ շուտ ավարտվեց: Մե՛ր, որտե՞ղ ես: Թե՞ միայն հույս ես, երազանք: Պետք է սիրել կամ ատել կամ լքել այն էակին, որին սիրել ենք և որը մեզ խաբել է:

- Պե՞տք է հավատալ թե՛ չհավատալ, ամեն ինչ մերժել, հավիտենական հրաժեշտով մնալ:

- Կամաց-կամաց հոգին հնազանդվում է և վերհիշում անցյալի խաղաղ օրերը: Միայն Աստվածը, իրական Մերը, իրական հույսն են վստահություն ներշնչում կյանքի հանդեպ: Բայց չնայած ամեն ինչի, հուսալքված սրտում ըմբոստություն է սկսվում»⁹⁰:

Ահավասիկ ստեղծագործության արտահայտած տարրեր զգացմունքները: «Մեզանից յուրաքանչյուրը կարող է գտնել այս նոտաներում իր հոգու մասնիկը՝ իր հույսերը, իր հուսախաբությունները, իր ըմբոստությունները, իր հավատն Աստծո հանդեպ»⁹¹:

«Les Adieux»-ն առաջին անգամ հնչել է 1957-ի հունիսի 14-ին Մալ-

⁸⁹ «Les Adieux», անթվակիր, ձեռագիր 6 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 12:

⁹⁰ Տե՛ս Ծրագիր, 1957թ., 14 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 50: Ֆրանսերենից քարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

⁹¹ Տե՛ս Ծրագիր, 1957թ., 14 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 50:

վա Արի-Ժառուղեի կատարմամբ⁹², 1963-ի հունիսի 21-ին այն նվագել է Աստրիդ Գալուստյանը⁹³, իսկ 1971-ի ապրիլի 25-ի համերգը «Les Adieux»-ով է սկսել Անի Բոյաջյանը⁹⁴:

Ստորև ներկայացնում ենք «Les Adieux»-ի ծրագիրը⁹⁵:

1. Maestoso (լուրջ և տխուր)

«Ներածություն: Հավատ սիրո հանդեպ, ապրելու ուրախություն»:

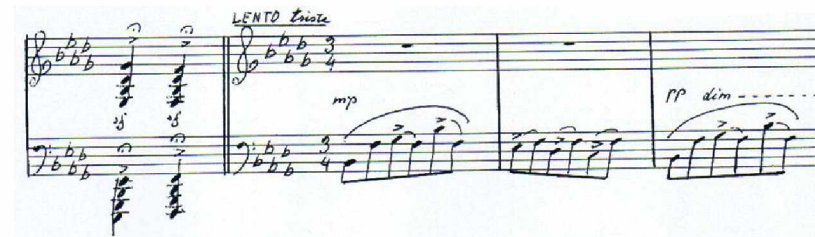
52

2. Lento triste

«Միավորված սիրով հավատալով հավերժական երջանկությանը՝ նրանք խաղվում են»:

53

⁹² Տե՛ս Programme, Ծրագիր, 1957թ., 14 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 50:

⁹³ Տե՛ս Programme, Ծրագիր, 1963թ., 2 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 54:

⁹⁴ Տե՛ս Programme, Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1971թ., 25 ապրիլի, ֆրանս., տպ. 28 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 62:

⁹⁵ Տե՛ս Ծրագիր, 1957թ., 14 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 50: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

3. Adagio cantabile

«Փոքրիկ է բարձրանում, և տեսարանները հաջորդում են միմյանց:
Տառապանքը կրծում է սիրտը: Արցունքները հեղվում են»:

54

ADAGIO CANTABILE

4. Presto

Ճակատագրի հեզմանք: Աեղծ խոստումներ:

55

5. Andante melancolico (Reverie)

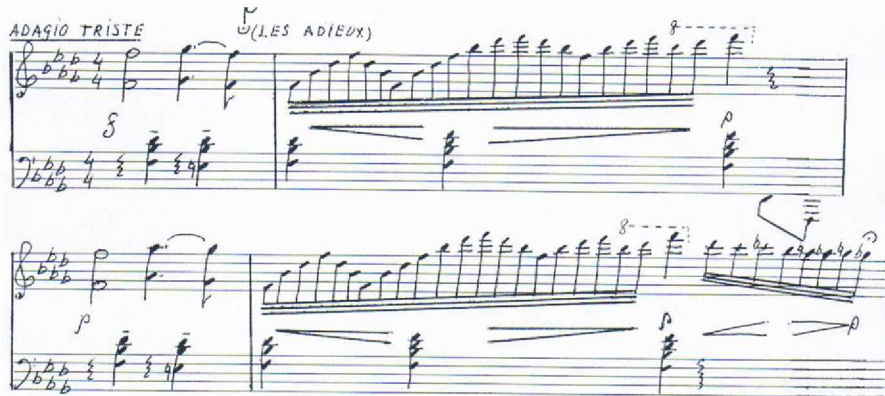
«Յավաղի հուսախաբություն: Դառն արցունքներ: Վիրավոր սիրտ»:

56

6. Adagio triste Les (Adieux) - Հրաժեշտը:

«Վերջնական բաժանման մասին հայտարարություն»:

57

7. Adagio et Presto

«Ճակատագրի անարդարության դեմ ըմբոստությանը հետևում է աստվածային ներշնչանքը և ցավ պատճառող խաղաղությունը»:

58

Երրորդ մասը՝ Adagio cantabile-ն, կառուցված է Նախաբանի քննատիկ կորիզի վրա: Այստեղ 2/4-ի փոխարեն՝ 4/4 է, երաժշտությունը ծավալվում է կրկնակի դանդաղ: Բացի այդ՝ նվագակցության մեջ ի հայտ է գալիս քաքնված երկձայնությունը:

Վեցերորդ մասում՝ Adagio triste, կրկնվում է երրորդ մասը՝ Adagio cantabile-ն: Տարածության վրա ստեղծվում են քննատիկ կամարներ:

94

2.10. ՄԽԻԹԱՐՈՒԹՅՈՒՆ⁹⁶

Նվիրված է իր աշակերտուհի տիկին Կլոդ Չոգոզգիին (օրհորդական ազգանունը՝ Սալվա Արի-Ժաուդե)

1956-ի մայիսի 28-ին տեղի է ունենում Ա.Այնթապյանի շնորհալի սաներից մեկի՝ Սալվա Արի-Ժաուդեի մենահամերգը, որի ընթացքում առաջին անգամ հնչում է կոմպոզիտորի «Consolation» ստեղծագործությունը⁹⁷ նվիրված հենց առաջին կատարողին: Հետագայում «Consolation»-ը կատարվել է բազմիցս՝ 1962-ի հունիսի 17-ին՝ Սոսի Պակլայանի⁹⁸, 1964-ի հունիսի 14-ին՝ Արփինե Իփրանոսյանի⁹⁹, իսկ 1969-ի հունիսի 15-ին՝ Պերլ Միսկի¹⁰⁰ կատարմամբ:

Մի շարք հեղինակավոր բժիշկների հետ խորհրդակցելուց հետո Ա.Այնթապյանը գիտակցում է, որ իր առողջությունը վերականգնելու համար անհրաժեշտ է վերաբուժական միջամտություն: «Ազդված այս պատահականությունից՝ հեղինակն ընկճվում է և հուսահատվում: Այդժամ նրա սաներից մեկը փորձում է նրան մխիթարել՝ արտասվում է հեկեկացող ուսուցչի հետ: Բայց իրադարձությունները զարգանում են. անհրաժեշտ է, որպեսզի կոմպոզիտորը գնա հիվանդանոց, և աստիճաններով բարձրանալիս սկսվում է ցավը: Այնուհետև արհեստական մահվան բերող ցավազրկումը մեղմում է ցավը, հետո արքնացումն է, երբ օրորվում ես ինչպես նավում, և ըմբոստություն, երբ հասկանում ես, որ գիշերները ցերեկներից հետո չեն բերում ապաքինում և երկարացնում են անկողնում ժամանակավոր կեցությունը: Վերջապես գալիս է այդքան սպասված օրը, երբ հեղինակը լքում է հիվանդանոցը՝ վերադառնալու դեպի լուսավոր կյանք, որը նա, այնուամենայնիվ, վերագտավ:

Այսպիսով, նա հասկացավ, որ մահվան դեմ իր պատերազմում,

⁹⁶ «Consolation», անթվակիր, ձեռագիր 5 թերթ, 5 թերթ, ընդ.՝ 10 թերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 4:

⁹⁷ Տե՛ս Ծրագիր, 1956թ., 28 մայիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 49:

⁹⁸ Տե՛ս Ծրագիր, 1962թ., 17 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 53:

⁹⁹ Տե՛ս Ծրագիր, 1964թ., 14 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 55:

¹⁰⁰ Տե՛ս Programme, Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1969թ., 15 հունիսի, ֆրանս., տպ. 28 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 60:

անհանգստության դժվար պահերին իրեն օգնել է իր աշակերտի սփոփանքը»¹⁰¹:

Ստորև ներկայացնում ենք «Consolation»-ի ծրագիրը¹⁰²:

1. Ներածություն

«Իր ցավի պատճառը հասկանալու համար հիվանդ և անհանգիստ հեղինակը խորհրդակցում է մի քանի բժիշկների հետ»:

59

2. Lento melancolico

«Աշակերտը գալիս է մխիթարելու իր ուսուցչին և նրա տխրությունը տեսնելիս ուսուցչի արցունքներին է միախառնում իր արցունքները: Ազդված սփոփանքի այս ժեստից՝ հեղինակը բարձրաձայն հեկեկում է»:

¹⁰¹ Տե՛ս Ծրագիր, 1956թ., 28 մայիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 49: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

¹⁰² Նույն տեղում:

3. Presto

«Յավոր, պետք է հնազանդվել, և հյուրանոցի աստիճաններն այս
հուսահատված էակի համար տառապանք են»:

4. Andante doloroso

«Անհրաժեշտ է վիրահատությունը, բոլոր կասկածներն արդարացված են: Հեղինակը մահացու տխուր է»:

62

Handwritten musical score for 'Andante doloroso'. The score is written on two staves. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 3/4. The tempo is marked 'ANDANTE DOLOROSO'. The first staff contains measures 1 through 4, with a fermata over the first measure and a 'p' (piano) dynamic marking. The second staff contains measures 5 through 8, with a 'p' dynamic marking and a 'rall.' (rallentando) instruction. The score ends with a double bar line.

5. Adagio

«Օրորոցային: Ցավագրկման քաղցրությունը և արթնանալուց հետո օրորում բբացումից, այնուհետև ըմբոստություն, քանի որ հիվանդության սրացման պատճառով մի քանի շաբաթների ընթացքում գամվում է անկողնուն»:

63

Handwritten musical score for 'Adagio'. The score is written on two staves. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 3/4. The tempo is marked 'ADAGIO (crescendo)'. The first staff contains measures 1 through 4, with a 'p' (piano) dynamic marking and a 'rall.' (rallentando) instruction. The second staff contains measures 5 through 8, with a 'p' dynamic marking and a 'rall.' instruction. The score ends with a double bar line.

98

6. Prestissimo

«Վերջապես եկավ այնքան սպառված ապարհնման և տանջանքի այս վայրից հեռանալու օրը: Ահա լուսավոր օրը, որը հեղինակին բերում է իր աստվածային սփռվածքը: Օ, սփռվածք, աստվածային ծաղիկ, որի բուրմունքը օգնում է մեզ դիմադրելու ցավին»:

64

2.11. ՌԱՊՍՈԴԻԱՆԵՐ

Ա.Այնթապլյանի արվածում գտնվում է չորս ռապսոդիա, որոնք կարելի է միավորել ռապսոդիաների շարքում: Դրանք են՝

➤ «Ռապսոդիա N 1»-ը¹⁰³, որն Ա.Այնթապլյանը նվիրել է Փարիզի հայտնի փաստաբան Թեոդոր Վալենսին: Այն ներշնչվել է և ստեղծվել Ֆոնտենրյոյի հիասքանչ միջավայրում¹⁰⁴: Ռապսոդիան հնչել է 1962-ի հունիսի 17-ին, Մոսի Պակլայանի կատարմամբ¹⁰⁵, իսկ 1969-ի հունիսի 15-ի համերգի երկրորդ բաժնում այն նվագել է Մոնա Ջաքարիան¹⁰⁶:

¹⁰³ Rhapsodie N 1, անթվակիր, ձեռագիր 5 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 15:

¹⁰⁴ Տե՛ս Louis Chocrallah, Aroussiak Aintablian, «Le Soir», 28.04.1967.

¹⁰⁵ Տե՛ս Ծրագիր, 1962թ., 17 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 53:

¹⁰⁶ Տե՛ս Programme, Նյութեր Այնթապլյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1969թ., 15 հունիսի, ֆրանս., տպ. 28 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 60:

- «Ռապսոդիա N 2»¹⁰⁷
- «Ռապսոդիա N 3» (Bonheur retrouvé)¹⁰⁸ - «Վերագտած երջանկություն»
- «Ռապսոդիա N 3» (Rêve poétique)¹⁰⁹ - «Բանաստեղծական երազ»
- Ռապսոդիա¹¹⁰, որը համարակալված չէ¹¹¹:

Ռապսոդիա N 2¹¹²,

Հաղթական հանդիսավոր ստեղծագործություն՝ նվիրված հարգարժան Մայր Վինսեն դը Փոլին...

«Իր ստեղծագործական երկար կարիերայի ընթացքում Ա.Այնթապյանն ստեղծել է բազմաքանակ և բազմապիսի ստեղծագործություններ: Դրանք աչքի են ընկնում հմայիչ քեմաների առատությամբ, զարգացման հարստությամբ, հարմոնիայի պարզությամբ: Նման պատկերացում կարելի է կազմել Ռապսոդիա N 2 ունկնդրելիս:

Ա.Այնթապյանը երաժշտության միջոցով արտահայտում է իր ապրած դրաման, քարգմանում իր տանջված և հուսախաբ հոգու զգացմունքները: Բայց այդ «գիշերը» անհետանում է ուրախությամբ՝ տեղը զիջելով պայծառ լուսարացին, վերածննդին, որն անհետացնում է նրա մղձավանջը, խաղաղեցնում նրա հոգին: Նրա համարձակությունը վերածնվում է:

Ռապսոդիա N 2-ը սկսվում է կոպիտ և խճճված ակորդներով՝ արտահայտելով վշտալի իրավիճակը: Դանդաղ, ցածր նոտաները, մռայլ

¹⁰⁷ Rhapsodie N 2, 1963թ., կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 10 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 16:

¹⁰⁸ Rhapsodie N 3 (Bonheur retrouvé), անթվակիր, ձեռագիր 9 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 17:

¹⁰⁹ Rhapsodie N 3 (Rêve poétique), անթվակիր, ձեռագիր 11 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 18:

¹¹⁰ Rhapsodie, 1974թ., ձեռագիր 4 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 19:

¹¹¹ Ամենայն հավանականությամբ, այս Ռապսոդիան ստեղծվել է մյուսներից ավելի ուշ, և հերթական համարը պիտի ունենար:

¹¹² Rhapsodie N 2, 1963թ., կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 10 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 16:

Ֆրագները պարզ արտահայտում են հեղինակի շփոթմունքը: Անհանգիստ է նրա հոգին՝ միաժամանակ տենդալից և խռովահույզ: Հետո հեղինակը մաքուր և ազնիվ հոգու վստահելու կարիք է զգում: Հրաշալի կերպով օգնություն է հասնում՝ քեթևացնելով նրա հոգին, վեափոխելով նրա գոյությունը: Նա զգում է մեծ ուրախություն... Այսպես, նրա բազում տանջանքներն առիթ են դառնում նրա երաժշտական արվեստն իր արտահայտչական ողջ հարստությամբ արտահայտելու համար»¹¹³:

Ռապսոդիան առաջին անգամ հնչել է 1963-ի հունիսի 2-ին, Սոսի Պակլայանի կատարմամբ¹¹⁴: 1968-ի մայիսի 19-ի համերգի առաջին բաժնում այն նվագել է Արփինե Իփրանոսյանը¹¹⁵, իսկ 1974-ի հունիսի 9-ի համերգի առաջին բաժնում՝ Մոնա Ջաքարիան¹¹⁶:

Ռապսոդիա N 2-ը ծրագրային է և բաղկացած է 9 մասից:

Ստորև ներկայացնում ենք Ռապսոդիա N 2-ի ծրագիրը¹¹⁷:

1. Allegro – Molto moderato (Introduction - Կերածություն)

«Վճռականության պահ, քանի որ հեղինակը որոշել է վերջ դնել իր կասկածներին»:

65

¹¹³ Տե՛ս Ծրագիր, 1963թ., 2 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 54: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

¹¹⁴ Տե՛ս Ծրագիր, 1963թ., 2 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 54:

¹¹⁵ Տե՛ս Programme, Նյուքեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1968թ., 19 մայիսի, Ֆրանս., տպ. 17 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 61:

¹¹⁶ Տե՛ս Programme, Նյուքեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1974թ., 9 հունիսի, Ֆրանս., տպ. 30 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 63:

¹¹⁷ Ըստ՝ Ծրագիր, 1963թ., 2 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 54: Ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

2. Andante triste

«Անհանգստության զգացողությունը շարունակվում է...»

66

3. Adagio

«Մեծ սրտով Ա.Այնթապյանը հաղորդակից է դարձնում իր ցավերին... Կրքոտ, հաճախ ընդհատուն ռիթմ և վշտալի շեշտ, որը քարգմանում է ներքին պայքարը և խորին տխրությունը»:

67

102

4. Andante grave – (à la marcia funèbre)

«Ավելի ու ավելի հուզված հեղինակը հիշում է իր բազմաթիվ դժբախտությունները... տխուր, դանդաղ, գրեթե թաղման էջ, որն արտահայտում է մի տեսակ տառապանքը կամ հուսահատությունը»:

68

5. Presto

«Եվ այժմ այս վիրավոր սիրտը ստանում է անհրաժեշտ քեթուրյունը: Քաջալերում և վստահելի խոստում՝ արված նշանավոր հոգու ազնվությամբ»:

6. Allegro

«Այսպիսով, հեղինակը զարմանքով է իրականացնում բարեգործական անակնկալը: Թեման ցուցադրվում է ռիթմի հետ միաժամանակ, որը շատ նրբագեղ վալսի ռիթմ է»:

7. Allegro – Presto – Prestissimo (Valse dansante - վալս է պարային)

«Հեղինակին համակած մեծ ուրախությունը վերացնում է անհանգստության բոլոր հետքերը: Ցատկոտող ռիթմ»:

8. Lento triste (Rêverie - Երազանք)

«Բայց ահա հեղինակի երազկոտ հոգին սկսում է լսել ինքն իրեն: Կարճ վերադարձ դեպի մռայլ անցյալը: Երազ, որը զարգանում է դյուրիշ կերպով»:

71

9. Allegro animato (Renaissance - Վերածնունդ)

«Վերածնունդ, որը քարգնանում է անմիջական շտապ զարթոնքը: Վերագտած խաղաղության և հրճվանքի զգացողություն: Ֆինալում աշխույժ կենդանություն»:

72

2.12. CHATTI YA DINYI¹¹⁸

Ա.Այնթապյանի դաշնամուրային ստեղծագործության ուշագրավ էջն է նրա անդրադարձը արարական ժողովրդական երաժշտության մեղեդիներին:

Հրնթացս Ա.Այնթապյանի սաների 1963-ի հունիսի 2-ի համերգի Աստրիդ Գալուստյանը ներկայացնում է «Chatti ya dinyi»-ն¹¹⁹: 1964-ի հունիսի 14-ի համերգին Աստրիդ Գալուստյանի կատարմամբ հնչում են արարական դարկենների այնթապյանական փոխադրումները դաշնամուրի համար՝ «Chatti ya dinyi»-ն և «Ya Ghzayel»-ը¹²⁰: Մեկ տարի

¹¹⁸ «Chatti ya dinyi», անթվակիր, ձեռագիր 9 թերթ, 5 թերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 3:

¹¹⁹ Տե՛ս Ծրագիր, 1963թ., 2 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 54:

¹²⁰ Տե՛ս Ծրագիր, 1964թ., 14 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 55:

անց՝ 1965-ի հունիսի 13 համերգի ժամանակ Ժակլին Մասուդը նվագում է «Chatti ya dinyi»-ն, իսկ Սոնա Դուզջանը՝ «Ya Ghzayel»-ը¹²¹: 1969-ի հունիսի 15-ի համերգի առաջին բաժնում Ժակլին Մասուդը կրկին հանդես է գալիս «Chatti ya dinyi»-ի կատարմամբ¹²²:

«Երկրի հոգին քրքռում է ժողովրդական պարերում և երգերում: Լիբանանյան ֆոլկլորը մի քանի տարի է, ինչ զգայուն կերպով զարգանում է: Լուրջ ջանքեր են ձեռնարկվում՝ այն ամեննոր ճանաչված դարձնելու ուղղությամբ:

Դաշնակահար և կոմպոզիտոր Ա.Այնթապյանը չի կարող անտարբեր մնալ նորարարական այս շարժման հանդեպ: Սեր ունենալով ժողովրդական մեղեդիների հանդեպ՝ նա որոշել է շատ զգայուն կերպով դաշնամուրի համար փոխադրել «Դաբկեն» («dabké»), որն այս ֆոլկլորի լավագույն արտահայտչանդանակն է: Այն նկարչագեղ և հմայիչ, սիրելի Լիբանանի արտացոլանքն է:

Նշենք, որ ստեղծագործության ամբողջ հմայքը իրար հարևանող երկու՝ Հայկական-Լիբանանյան միտումների նրբաճաշակ, հիասքանչ միախառնումն է: Դրանք բնութագրական քեմաների և ռիթմերի վարիացիաներ են, որոնք հիշեցնում են Արևելքի ճոխ գեղեցկությունը»¹²³:

¹²¹ Տե՛ս Ծրագիր, 1963թ., 2 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 54:

¹²² Տե՛ս Programme, Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1969թ., 15 հունիսի, ֆրանս., տպ. 28 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 60:

¹²³ Տե՛ս Ծրագիր, 1963թ., 2 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 54: Ֆրանսերենից փարզմանությունը՝ Մարգարիտա Քամալյանի:

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Սիրելի ընթերցող:

Շնորհակալ եմ, որ համբերատար ընթերցեցիք լիբանանահայ կոմպոզիտոր, դաշնակահարուհի, մանկավարժ և երաժշտական-հասարակական գործիչ Արուսյակ Այնթապյանի ստեղծագործությանը նվիրված համառոտ ակնարկը:

➤ Հումանիստական ուղղվածությամբ է առանձնանում Ա.Այնթապյանի ստեղծագործության գաղափարական բովանդակությունը: Նրա ուշադրության կենտրոնում են գտնվել մարդկության ապագայի հետ կապված համամարդկային թեմաներ: Առաջին հերթին՝ խաղաղության թեման՝ «La Paix» («Խաղաղություն»)՝ նվիրված ՄԱԿ գլխավոր քարտուղար ՈՒ Թանին (1968) և «Bénédiction Papale au Liban» («Պապի օրհնությունը Լիբանանում»)՝ նվիրված Հռոմի 262-րդ պապ Պողոս VI-ին (1965): Հումանիստ կոմպոզիտորն իր բողոքի ձայնն է բարձրացնում հումանիզմի հակոտնյաների դեմ. մի դեպքում նա դատապարտում է պատերազմները՝ «Hommage» («Հարգանքի տուրք»)՝ նվիրված Շառլ դը Գոլին (1969), մյուս դեպքում՝ ահաբեկչությունը՝ «La Tragédie de Dallas» («Դալասի ողբերգությունը»)՝ նվիրված ԱՄՆ 35-րդ պրեզիդենտ Ջոն Ֆիցջերալդ Բենեդիկտի հիշատակին (1963): Միևնույն ժամանակ կոմպոզիտորին ոգևորում են մարդկության գիտական մտքի նվաճումները՝ «Odyssee Spatiale» («Տիեզերական ոդիսական», 1970): Պատահական չէ, որ դեռևս Ա.Այնթապյանի կենդանության օրոք նշվել է, թե՝ «իր մօտ շեշտուող նկարագրի ամենէն գորաուր գիծն է մարդկայինը: Եւ որովհետեւ իսկական արուեստը ցեղի, կրօնքի եւ ազգութեան ստեղծած կաշկանդումները յաճախ կ'անտեսէ, Արուսեակ Այնթապյեան ներշնչուած է միջազգային առում ունեցող նիւթերով եւ դէպքերով, որոնք մօտիկ են մարդկային հոգիին»¹: Պատասխանելով թղթակցի «Ի՞նչ ձեռով կը յօրինէք ձեր երաժշտական կտորները» հարցին նա խոստովանել է՝ «Անոնք ինձի կը ներկայանան վայրկենական ներշնչումով մը, զոր անմիջապէս թողքին պէտք է յանձնուի: Նիւթի մը մասին երկար ժամանակ մտածելով չէ որ ներշնչումը կը հրաւիրեմ, այլ ան կուգայ

¹ ԳՈՃԱՅԵԱՆ ԱՍԱՏԻԿ, Արուսեակ Այնթապյանի հեա, Թերթից կարաուկներ, Անթվակիր, հայերեն, ապագիր 13 թերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Արուսյակ Այնթապյանի ֆոնդ N 66:

յանկարծ եւ ես անոր ձեռքում մարմին կուտամ դաշնակիս վրայ փորձելով զանազան երաժշտական նախադասություններ եւ պարբերություններ»²:

➤ Յավոք, Ա.Այնթապյանի դաշնամուրային ստեղծագործության մեջ չկա անդրադարձ հայկական քեմաներին: Ի պատասխան քղթակցի «հետաքրքիր է իմանալ թե երբեք չե՞ք ներշնչուած ազգային դէպքով մը, ըլլայ այդ պատմական թէ այժմէական, եւ կամ կը ծրագրե՞ք նման կտոր մը յօրինել» պրոֆեսորը խոստովանել է. «Շատեր ուղղած են ինձի այդ հարցումը, նոյնիսկ առաջարկուեցաւ Մեծ Եղեռնի յիշատակին յօրինել երաժշտական գործ մը: Սակայն ինչպէս արդէն յիշեցի, սապարանքի վրայ եւ կամ դիտումնաւոր կերպով չեմ կրնար ընել այդ եւ թէ ներշնչումը ինքն է որ պիտի գայ զիս աշխատանքի լծուելու: Ճիշդ է որ ներշնչումի աղբիւրներ չեն պակսիր հայ իրականութեան մէջ եւ վստահ եմ թէ գեղեցիկ օր մը պիտի կարենամ ժողովուրդիս նուիրել իմ հայր զգացումներուս հաւաստիքը»³:

➤ Փայլուն դաշնակահարուի ու հմուտ մանկավարժի՝ պրոֆեսոր Ա.Այնթապյանի ստեղծագործական հետաքրքրությունների կենտրոնում հարատւ գտնվել է դաշնամուրը, որին է վստահել իր հույզերն ու ապրումները: Եվ դա պատահական չէ՝ Փարիզում Ալֆրեդ Կորտոյի ղեկավարությամբ իր երաժշտական կրթությունն ավարտած կոմպոզիտորը հետագայում խոստովանել է, թե «Հոն էր նաեւ որ ձեռքում մարմին առաւ յօրինողի ոճն որը յստակօրէն Շոբենիստ է եւ հետեւաբար սանքիմանթալ ու ռոմանթիք»⁴: Եվ ինչպէս Շոպենը, այնպէս էլ Ա.Այնթապյանն իր ստեղծագործությանն մեջ սահմանափակվեց դաշնամուրով:

➤ Հարուստ ու բազմազան է Ա.Այնթապյանի գեղարվեստական աշխարհը. մի կողմից՝ խոր հոգեբանականություն ու նուրբ լիրիզմ, մյուս կողմից՝ ռեալ իրականություն: Դաշնամուրային ստեղծագործություններում գերակշռում են մի կողմից՝ սիրո, մյուս կողմից՝ տխրության, քախծի, բաժանման, մահվան մոտիվները: Ավելին՝ Ջոն Քենեդու հիշատակին է նվիրել «Դալասի ողբերգությունը», իսկ իր վաղամեռիկ եղբոր հիշատակին՝ «Շիրմի վրա»-ն և «Արցունքները»:

➤ Ա.Այնթապյանն իրեն իրավացիորեն համարել է ռոմանտիզմի ներկայացուցիչ: Պատասխանելով Աստղիկ Գոճայանի «Արուեստի

² Նույն տեղում:

³ Նույն տեղում:

⁴ Նույն տեղում:

քննադատներու կարծիքը ի՞նչ է ձեր ոճին նկատմամբ» հարցին՝ պրոֆեսորն ասել է՝ «Անոնք հագուագիտ կը նկատեն զայն, մանաւանդ այս դարուս, ուր կը տիրէ իրապաշտն ու գերիբապաշտը: Դիշդ այս պատճառով էր որ երբ վերջերս Բարիզի մէջ երաժշտասերներու եւ արուեստագէտներու խումբ մը ունկնդրեց «Տալասի Ողբերգութիւն»-ն ու յօրինումներէս մի քանին, անակնկալի եկած 19-րդ դարու պատկանող այդ զգացական մօտեցումէն, ինծի առաջարկուեցաւ տրամադրել վիլլա մը, ուր պիտի մնայի երկու ամիս եւ եղանակներ յօրինելի շարք մը բոմանքիք բանաստեղծութիւններու: Ընդունեցի. քաշուեցայ բնութեան այդ խաղաղ անկիւնը եւ գործի լծուեցայ: Մի քանի օր վերջ արդէն աւարտած էին աշխատանքս»⁵: Ուստի միանգամայն տրամաբանական է, որ իր ստեղծագործություններում նա մեծ տեղ է հատկացրել ծրագրայնությանը, ընդ որում՝ մի դեպքում ընդհանրացված, այսինքն՝ վերնագրված է միայն պիեսը, ինչպես, օրինակ, «Տխրություն», «Ափսոսանք», «Բաժանում», Ջորջ Այնթապյանի հիշատակին նվիրված «Արցունքները» և այլն, ինչպես նաև գործեր երկու դաշնամուրի համար՝ «Հուշ», «Միայն քեզ համար» և այլն, իսկ մյուս դեպքում առկա է ստեղծագործության ծավալուն սյուժե՝ «Hymne au Liban» («Չոն Լիբանանին»)՝ նվիրված Լիբանանի Հանրապետության նախագահ Շառլ Հելուին, «La Paix» («Խաղաղություն»)՝ նվիրված ՄԱԿ գլխավոր քարտուղար ՈՒ Թանին, «La Tragédie de Dallas» («Դալասի ողբերգությունը»)՝ նվիրված ԱՄՆ 35-րդ պրեզիդենտ Չոն Ֆիցջերալդ Քենեդու հիշատակին, «Sur une tombe» («Շիրմի մոտ»)՝ նվիրված եղբոր հիշատակին, «Hommage» («Հարգանքի տուրք»)՝ նվիրված Շառլ դը Գոլին, «Odyssée Spatiale» («Տիեզերական ոդիսական»), «Bonheur perdu» («Կորսված երջանկություն», Թույլ տվեք ինձ արտասովել)՝ նվիրված իր բժիշկ Ֆուադ Նիկոլա Հադդադին, «Consolation» («Մխիթարություն»), «Les Adieux» («Հրաժեշտը»)՝ նվիրված նրանց, ովքեր սիրել են: Որոշ դեպքերում նշում է միայն ժանրը՝ Ֆանտագիա, Ռապսոդիա և այլն:

➤ Ա.Այնթապյանը ժամանակի պետական, քաղաքական, հոգևոր և այլ հզոր դեմքերին՝ Լիբանանի պրեզիդենտ Շառլ Հելուին, ՄԱԿ գլխավոր քարտուղար ՈՒ Թանին, Շառլ դը Գոլին, Հռոմի Պապին VI Պապին է ընծայել իր գործերը:

➤ Լիբանանի հավատարիմ քաղաքացին անդրադարձել է լիբա-

⁵ Նույն տեղում:

նանյան ժողովրդական դարկեներին՝ դրանք մշակելով դաշնամուրի և երկու դաշնամուրի համար՝ «Chatti ya dinnyi» և «Debki N 2» («Ya Ghzayel»), գրել «Չոն Լիբանանին», «Լիբանանի ողբերգությունը», «Սաիդ Աքր» և «Պապի օրհնությունը Լիբանանում» և այլն:

➤ Մելոդիկայում միահյուսված են վոկալայնությունն ու գործիքայնությունը, երգայնությունն ու պարայնությունը (վալս, տանգո), կանտիլենան և ասերգը: Ի դեպ՝ թեև նրա դաշնամուրային պիեսների պահպանված ձեռագրերում չենք հանդիպում վալսի, և հայտնի է, որ 1965թ. հունիսի 13-ի համերգի ժամանակ Արտեմիս Դելենյանի նվագել է կոմպոզիտորի «Grand Valse Brillante»-ն, սակայն նրա բազմամաս գործերում բազմաթիվ են որպես առանձին բաժին վալսի կիրառման դեպքերը: Այսպես՝

«**Bénédiction Papale au Liban**» - 5-րդ մասում (Allegro animato)

9-րդ մասում (Moderato)

11-րդ մասում (Presto)

12-րդ մասում (Prestissimo)

«**La Paix**» - 6-րդ մասում՝ Allegro (Tempo di Valse)

«**Hommage**» - Մաս երկրորդ - N 3, Allegro animato (Tempo di Valse: espoir - Հույս)

Մաս երրորդ - N 4, Allegro vivace (Tempo di Valse: combat - Մարտ)

N 6, Presto Prestissimo (Valse sautillante:

Victoire - Ցատկոտող վալս. Հաղթանակ)

Rhapsodie N 2 - Վալս a-moll

Rhapsodie N 3 (Bonheur retrouvé) - Վալս cis-moll

Rhapsodie N 3 (Rêve poétique) - Վալս cis-moll:

➤ Լադահարմոնիկ տեսակետից՝ զարմանալիորեն նրա գրեթե ողջ ստեղծագործությունը գրված է մինորում՝

«Չոն Լիբանանին», «Հարգանքի տուրք», «Խաղաղությունը», Ռապսոդիա N 1, «Ափսոսանք», «Հուշ» և այլն՝ c-moll,

«Մխիթարություն», «Դալասի ողբերգությունը», «Արցունքները», «Բաժանում»՝ f-moll,

«Կորսված երջանկություն», «Շիրմի վրա»՝ es-moll,

«Հրաժեշտը», Ռապսոդիա N 2՝ b-moll,

Ռապսոդիան, N 3 երկու Ռապսոդիաները՝ cis-moll,

«Տխրություն»՝ fis-moll և այլն:

Ընդ որում, ստեղծագործության ամբողջ ընթացքում պահպանելով միևնույն տոնայնությունը՝ ստեղծում է կուռ ու ամբողջական դրամատուրգիա: Առանձին մասերի միջև հակադրություն ու տարաբնույթ կերպարներ ստեղծելիս չի դիմում լադային կոնտրաստներին, մաժոր հատվածներ չկան: Օգտագործում է ռեգիստրային և ֆակտուրային հնարներ:

➤ Ա.Այնթապլյանի ստեղծագործության միջով կարմիր թելի պես անցնում է բնական միևնույն վերին տետրախորդը՝ վարընթաց շարժմամբ, որը բազմազան կիրառմամբ ստեղծում է տարբեր կերպարներ:

➤ Լինելով փայլուն դաշնակահար՝ Ա.Այնթապլյանը բացահայտեց դաշնամուրային ֆակտուրայի հարուստ հնարավորությունները: Նրա գործերն ընդգրկում են գործիքի ողջ դիապազոնը: Հանդիպում են ֆիգուրացիոն քեմատիզմի արտահայտիչ նմուշներ: Ա.Այնթապլյանի դաշնամուրային ոճն առանձնանում է մեղեդայնությամբ, ճկունությամբ՝ դաշնակահարից պահանջելով վիրտուոզություն: Հաճախ կոմպոզիտորը դաշնամուրը մեկնաբանում է որպես նվագախումբ՝ վերաբաշխելով նվագախմբային հնչողություն:

➤ Ա.Այնթապլյանի դաշնամուրային ստեղծագործության ժանրերն ու ձևերը ռոմանտիզմի հունում են: Կոմպոզիտորի մոտ հավասարաչափ տեղ են գրավում ինչպես մանրանվագը, այնպես էլ խոշոր՝ մեկմասանի կամ ցիկլիկ ձևը: Ընդ որում՝ բազմամաս ձևերն օժտված են միջանցիկ զարգացմամբ, երբեմն հանդիպում են մոնոթեմատիզմի կիրառման դեպքեր, քեմատիկ կամարներ:

Հ. Գ.

Յուրաքանչյուր կոմպոզիտոր ապրում է ճիշտ այնքան, որքան հնչում է նրա երաժշտությունը, իսկ երաժշտությունը հնչում է այն դեպքում, եթե հրատարակված են նոտաները:

Ուստի կարծում ենք, որ անհրաժեշտ է վերջապես մոռացության փոշուց թոթափել Ա.Այնթապլյանի երաժշտությունը՝ հրատարակել նրա ստեղծագործությունները, որոնք գերազանցապես անտիպ՝ ժամանակին մեծ ժողովրդականություն են վայելել ու կատարվել, իսկ այսօր մեզ անհայտ են:

Դա կարևոր քայլ կլինի Ա.Այնթապլյանի ստեղծագործության վերածննդի ճանապարհին, որովհետև դրանից հետո միայն հնարավոր

կղաճնա դրանց կատարումը հայ և օտար երաժիշտների կողմից:

Իսկ մինչ այդ...

Մինչ այդ՝ գրքի հավելվածում գետեղեցինք մինչ օրս մեզ անհայտ, մինչդեռ ժամանակին մեծ ժողովրդականություն վայելած նրա դաշնամուրային ստեղծագործություններից երկուսը՝ N 3 «Bonheur retrouvé» («Վերագտած երջանկություն»)՝ ռապսոդիան⁶ և «Chatti ya dinyi»⁷ պիեսը, ինչպես նաև «Pour toi seul»⁸ («Միայն քեզ համար») ֆրանսերեն տանգոն ձայնի և դաշնամուրի համար (խոսք՝ Ժան Ժուենի և Ժաննա Պակոյի), որոնք Հայաստանում տպագրվում են առաջին անգամ: Ի դեպ, ստեղծագործությունների ընտրությունը պատահական չէ: Լիբրանոն իր երկրորդ հայրենիքը գտած կոմպոզիտորն իր «Chatti ya dinyi»-ում մշակել է արաբական ժողովրդական մեղեդին՝ իր հարգանքի տուրքը մատուցելով Լիբրանանի արաբ ժողովրդին:

Առաջիկայում ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտը նախատեսում է Ե.Չարենցի անվան գրականության և արվեստի քանդաքանում, որտեղ խնամքով պահվում է կոմպոզիտորի արխիվը, կազմակերպել համերգ, որի ընթացքում ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի արվեստագիտության քեկնածու գիտաշխատողները, ասպիրանտներն ու հայցորդները, ովքեր միաժամանակ միջազգային ու հանրապետական մրցույթների դափնեկիրներ դաշնակահարներ են, կներկայացնեն Ա.Այնթապլյանի դաշնամուրային ստեղծագործության էջերը: Հայրենիքում, ուր նա աշդպես էլ չայցելեց, առաջին անգամ կինչի կոմպոզիտորի երաժշտությունը՝ ազդարարելով նրա երաժշտության մեծ նավարկության մեկնարկը:

Իսկ հետո՝ միգուցե ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի և ՀՀ սփյուռքի նախարարության համատեղ ջանքերով, «Մփյուռքահայ արվեստ. արդի վիճակը և զարգացման հեռանկարները» ծրագրի շրջանակներում, հնարավոր լինի իրականացնել Ա.Այնթապլյանի ժառանգության ակադեմիական հրատարակությունը...

⁶ «Rhapsodie N 3 (Bonheur Retrouvé)», անթվակիր, ձեռագիր 9 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 17:

⁷ «Chatti ya dinyi», անթվակիր, ձեռագիր 5 քերք, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 3:

⁸ «Pour toi seul», անթվակիր, Բեյրութ, տպագիր, ֆրանսերեն 2 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապլյանի ֆոնդ N 29:

Rhapsodie Nr. 3 *Aroussiak Aintablian*

per Partita 3 movimenti

Impetuoso *Lento*

f *maxc.*

Impetuoso

p *f* *cresc.*

Lento *ff*

mf *f*

3 4 2 3 1 2 3 *4 3 2 1 4 3 2 1 4 2 3 1 2 3* *1 4 3 1 3*

40

1

*Broussier No. 117/4 - 5 Symphonie

2

*Lento
melancolico*

pp

f

[60]

mf

dim.

p

f dolozoso

p

dolcissimo

[70]

p

pp

rall.

a tempo

f

rall.

mf

a tempo

f

The image shows a handwritten musical score for piano, consisting of five systems of music. The key signature is D major (two sharps). The first system begins with a tempo marking of 'Lento melancolico' and a dynamic of 'pp'. It includes various fingerings and a fermata. The second system starts with a measure number of 60, a dynamic of 'mf', and a 'dim.' marking, followed by a 'p' dynamic and a 'f dolozoso' marking. The third system features a 'dolcissimo' marking. The fourth system includes a measure number of 70, a 'p' dynamic, and a 'pp' dynamic, with a 'rall.' marking. The fifth system begins with an 'a tempo' marking, a 'f' dynamic, and a 'rall.' marking, followed by an 'mf' dynamic and another 'a tempo' marking. The score is filled with complex fingerings, including many triplets and slurs, and ends with a final 'f' dynamic and a fermata.

3^e Partie 1er Mouvement

Valse dansante
Allegro moderato

ff

mf

f

cresc.

Agitato

Handwritten musical score for a waltz, 3rd part, 1st movement. The score is in 3/4 time, key of D major (two sharps). It consists of five systems of piano and right-hand staves. The tempo is 'Allegro moderato'. The score includes dynamic markings (ff, mf, f, cresc.), articulation (accents), and fingerings. Measure numbers 100, 110, 120, and 130 are boxed. The piece ends with a 'cresc.' marking and an 'Agitato' tempo change.

Piu agitato

f

140

150

160

V.S.

Albany No. 11 in 5 Symphonies

Presto

cresc. ed accel.

170

Meno mosso

Andante triste *Partie 1*

180

rall. dim. *a tempo*

Rhapsodie Nr. 3

Handwritten musical score for Rhapsodie Nr. 3. The score is written on five systems of grand staves (treble and bass clef). It includes various musical notations such as notes, rests, and fingerings. Dynamics include *p*, *pp*, *f*, and *ff*. Tempo markings include *rall.* and *Allegro vivace*. There are also markings for *Parte 1* and *Valse 1. u. trioufante*. The score is marked with numerous fingerings and articulations. At the bottom, it is signed "V.S." and "Kölnische Fil. 117/1 - 5 Systeme".

240

220

230

240

Piu animato

Handwritten musical score for piano, featuring five systems of music. The score includes various annotations, fingerings, and dynamics.

- System 1:** Features a *marcato* tempo marking. The right hand has a series of chords and single notes, while the left hand plays a steady bass line. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above the notes.
- System 2:** Marked *Poco meno* and *leggiero (superficiellement)*. It includes a *p* (piano) dynamic marking and a *tenuto* instruction. A box labeled "850" is present. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above the notes.
- System 3:** Continues the piece with a *p* dynamic marking. A box labeled "860" is present. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above the notes.
- System 4:** Features a *f* (forte) dynamic marking. The right hand has a series of chords and single notes, while the left hand plays a steady bass line. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above the notes.
- System 5:** Marked *6: Partia 1. M. Primo* and *Andante sostenuto*. It includes a *f* dynamic marking and a box labeled "870". Fingerings are indicated by numbers 1-5 above the notes.

The score is written on five systems of music, each with a treble and bass staff. The key signature is one sharp (F#). The tempo and dynamics change throughout the piece, as indicated by the markings.

[illegible]

Handwritten musical score for "Rhapsodie No. 3" by Liszt. The score is written for piano (p) and left hand (LH) and includes various dynamics and tempo markings. The tempo markings are "Piu mosso", "Animato", "furioso", "Allegro animato", and "rall.". The dynamics include "dolcissimo", "f", "mf", "pp", and "p dolce". The score is divided into measures with fingerings and articulations. The first system is marked "300" and "Piu mosso". The second system is marked "Animato" and "furioso". The third system is marked "Allegro animato" and "rall.". The fourth system is marked "320" and "p dolce". The score is written on a grand staff with a treble and bass clef. The key signature is one sharp (F#). The time signature is 4/4. The score is written in a clear, legible hand.

4
14

The musical score is written for piano and consists of five systems of music. The key signature is two sharps (F# and C#), and the time signature is 4/4.

- System 1:** Features a melody in the right hand with fingerings 2 4 3, 1 2 3, 1 2, 1 2 3, and 2 3 2. The left hand provides a steady accompaniment with fingerings 2 1 # 5 1 4 1, 2 3 4, # 5 4 3, 2 3 4, and 4 # 5 4. A dynamic marking of *p* is present.
- System 2:** Includes a measure rest of 330. The right hand has fingerings 3 2 1, 2 3, 8 1 2 3, and 1 2 3. The left hand has fingerings 2 3 4, 5-2 1 2 5-3 2 1, 2 8 4, 5-2 1 2 3 1, and 3 3 4. A dynamic marking of *pp* (echo) *senza espressione* is present.
- System 3:** The right hand has fingerings 8 7 3 2, 1 2 3, 2 3 2, 3 2 1, and 2 3 2. The left hand has fingerings 4 5 2 1 2, 3 1 3 4, 5-2 1 2 3 1, 2 1 4, and 3 2 3 5.
- System 4:** Labeled "Più animato". It includes a measure rest of 340. The right hand has fingerings 8 7 6 5 4 3 2 1, 4 3 2 1, 4 3 2, 3 1 2 1 3, and 1 2 1 3 1. The left hand has fingerings 1 2 3, 1 2 3, and *cresc.* A dynamic marking of *mf* is present.
- System 5:** Labeled "8: Partita 1. H." and "Presto". It includes a dynamic marking of *ff*. The right hand has fingerings 4 3 2 1, 2 4 1 4 1 3, 4 2 1 2 4 1, 2 3 2, 4 2 1 2, and 4 2 1 2. The left hand has fingerings 4 2 1 and 3 2 1.

350

4 2 1 2 4 2 1 2

2 3 2 2 3 2 2 3 2 2 3 2

f cresc.

Più animato

360

2 3 2 2 3 2 2 3 2 2 3 2

cresc. sempre

ff

1 3 2 1

370

8

cresc.

8

©G. Ricordi & Co. 111/1 - 5 Systems

Handwritten musical score for piano, featuring five systems of music. The score includes various dynamics, tempo markings, and performance instructions.

System 1: *ff* (fortissimo) dynamic. The music is in 4/4 time and features a series of chords and arpeggios.

System 2: *riten. molto* (ritardando molto) marking. The music transitions to a slower tempo. A box containing the number 380 is present. The section is titled *6^e Partie. Souvenir* and *Andante tranquillo*. The dynamic *ppp* (pianississimo) is indicated. A note marked with an asterisk (*) is labeled *due Ted.*

System 3: The music continues with various dynamics and tempo markings. A note marked with an asterisk (*) is labeled *comme une foudre* (like lightning).

System 4: *10^e Partie Presto 1. All.* (Presto 1. All.) marking. The music transitions to a faster tempo. A box containing the number 390 is present. The dynamic *f* (forte) is indicated. The section is titled *10^e Partie Presto 1. All.*

System 5: The music continues with various dynamics and tempo markings. The dynamic *f* (forte) is indicated. The section is titled *10^e Partie Presto 1. All.*

Rhapsodie Nr. 3

17

molto riten.

ff cresc.

4-00

sfz

47-48-49

The musical score is written for piano. The first system consists of two staves. The upper staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The lower staff has a bass clef and a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'molto riten.' (molto ritardando). The dynamics are marked 'ff cresc.' (fortissimo crescendo). The second system also consists of two staves. The upper staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The lower staff has a bass clef and a key signature of one sharp (F#). The dynamics are marked 'sfz' (sforzando). There are handwritten annotations '4-00' and '47-48-49' in the score.

CHATTI YA DINYI

Transcription pour piano par:
Aroussiak Aintablian

Grandioso sostenuto

5 plus vite

9 sostenuto

13 plus vite

rall.....

The musical score is written for piano in 2/4 time. It consists of four systems of music. The first system is marked 'Grandioso sostenuto' and features a treble staff with a series of chords and a bass staff with a steady eighth-note accompaniment. The second system, starting at measure 5, is marked 'plus vite' and shows a more active bass line with eighth-note patterns. The third system, starting at measure 9, is marked 'sostenuto' and returns to a more chordal texture. The fourth system, starting at measure 13, is marked 'plus vite' and includes a 'rall.....' instruction over the final measures, where the tempo slows down. The score is transcribed by Aroussiak Aintablian.

2

Allegro moderato

17

ff pp

This system contains measures 17 through 20. The right hand features a complex texture of chords and sixteenth-note patterns. The left hand provides a simple accompaniment with quarter notes. The first measure (17) is marked *ff* and the last measure (20) is marked *pp*.

21 Allegro (Danse)

21

f

This system contains measures 21 through 24. The right hand has a more active melody with eighth and sixteenth notes. The left hand continues with a steady quarter-note accompaniment. Measure 21 is marked *f*.

25

This system contains measures 25 through 28. The right hand melody continues with eighth-note patterns. The left hand accompaniment remains consistent with quarter notes.

29

p

This system contains measures 29 through 32. The right hand melody continues. The left hand accompaniment remains consistent with quarter notes. Measure 29 is marked *p*.

33

This system contains measures 33 through 36. The right hand melody continues. The left hand accompaniment remains consistent with quarter notes.

37 *ff* *pp*

41 *f*

45 *p*

49 *p* *8va*

53 *ppp* *8va*

The musical score consists of five systems of piano notation. The first system (measures 37-40) features a treble staff with chords and a bass staff with a single-note line, marked *ff* and *pp*. The second system (measures 41-44) has a treble staff with eighth-note runs and a bass staff with chords, marked *f*. The third system (measures 45-48) shows a treble staff with eighth-note runs and a bass staff with chords, marked *p*. The fourth system (measures 49-52) includes an *8va* marking and a treble staff with eighth-note runs, marked *p*. The fifth system (measures 53-56) features a treble staff with eighth-note runs and a bass staff with chords, marked *ppp* and *8va*.

57 *f* *cresc.*

61 *accel. et cresc.*

64 *ff*

68 *pp*

72 *f*

The musical score consists of five systems of piano notation. The first system (measures 57-60) features a treble staff with eighth-note patterns and a bass staff with chords; dynamics include *f* and *cresc.*. The second system (measures 61-63) shows a treble staff with sixteenth-note runs and a bass staff with chords; the dynamic is *accel. et cresc.*. The third system (measures 64-67) has a treble staff with chords and a bass staff with eighth-note patterns; the dynamic is *ff*. The fourth system (measures 68-71) features a treble staff with chords and a bass staff with eighth-note patterns; the dynamic is *pp*. The fifth system (measures 72-75) shows a treble staff with eighth-note patterns and a bass staff with chords; the dynamic is *f*. The key signature is one flat (B-flat).

76 *p*

80 *p* *f*

84 *cresc.* *ff*

88 *p*

92 *f*

The musical score consists of five systems of piano notation. Each system has a treble and bass staff. The key signature is B-flat major (two flats). Measure numbers 76, 80, 84, 88, and 92 are indicated at the start of their respective systems. Dynamics include piano (*p*), forte (*f*), fortissimo (*ff*), and crescendo (*cresc.*).

96 *pp*

100 *ff*

104 *p* *pp*

108 *pp* *ppp*

112 *f* *p*

8va

The musical score is for a piano piece in B-flat major, 4/4 time. It consists of five systems of staves. The first system (measures 96-99) features a treble staff with eighth-note patterns and a bass staff with chords and eighth notes, marked *pp*. The second system (measures 100-103) has a treble staff with eighth-note patterns and a bass staff with chords and eighth notes, marked *ff*. The third system (measures 104-107) has a treble staff with eighth-note patterns and a bass staff with chords and eighth notes, marked *p* and *pp*. The fourth system (measures 108-111) has a treble staff with eighth-note patterns and a bass staff with chords and eighth notes, marked *pp* and *ppp*. The fifth system (measures 112-115) has a treble staff with eighth-note patterns and a bass staff with chords and eighth notes, marked *f* and *p*. A dashed line with a repeat sign and an 8va marking is above the treble staff in measures 112-115.

132

128

124

120

116

mus.

111

108

105

102

99

96

93

90

87

84

81

78

75

72

69

66

63

60

57

54

51

48

45

42

39

36

33

30

27

24

21

18

15

12

9

6

3

0

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

433

434

435

436

437

438

439

440

441

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

531

532

533

534

535

536

537

538

539

540

541

542

543

544

545

546

547

548

549

550

551

552

553

554

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

569

570

571

572

573

574

575

576

577

578

579

580

581

582

583

584

585

586

587

588

589

590

591

592

593

594

595

596

597

598

599

600

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

625

626

627

628

629

630

631

632

633

634

635

636

637

638

639

640

641

642

643

644

645

646

647

648

649

650

651

652

653

654

655

656

657

658

659

660

661

662

663

664

665

666

667

668

669

670

671

672

673

674

675

676

677

678

679

680

681

682

683

684

685

686

687

688

689

690

691

692

693

694

695

696

697

698

699

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

759

760

761

762

763

764

765

766

767

768

769

770

771

772

773

774

775

776

777

778

779

780

781

782

783

784

785

786

787

788

789

790

791

792

793

794

795

796

797

798

799

800

801

802

803

804

805

806

807

808

809

810

811

812

813

814

815

816

817

818

819

820

821

822

823

824

825

826

827

828

829

830

831

832

833

834

835

836

837

838

839

840

841

842

843

844

845

846

847

848

849

850

851

852

853

854

855

856

857

858

859

860

861

862

863

864

865

866

867

868

869

870

871

872

873

874

875

876

877

878

879

880

881

882

883

884

885

886

887

888

889

890

891

892

893

894

895

896

897

898

899

900

901

902

903

904

905

906

907

908

909

910

911

912

913

914

915

916

917

918

919

920

921

922

923

924

925

926

927

928

929

930

931

932

933

934

935

936

937

938

939

940

941

942

943

944

945

946

947

948

949

950

951

952

953

954

955

956

957

958

959

960

961

962

963

964

965

966

967

968

969

970

971

972

973

974

975

976

977

978

979

980

981

982

983

984

985

986

987

988

989

990

991

992

993

994

995

996

997

998

999

1000

1001

1002

1003

1004

1005

1006

1007

1008

1009

1010

1011

1012

1013

1014

1015

1016

1017

1018

1019

1020

1021

1022

1023

1024

1025

1026

1027

1028

1029

1030

1031

1032

1033

1034

1035

1036

1037

1038

1039

1040

1041

1042

1043

1044

1045

1046

1047

1048

1049

1050

1051

1052

1053

1054

1055

1056

1057

1058

1059

1060

1061

1062

1063

1064

1065

1066

1067

1068

1069

1070

1071

1072

1073

1074

1075

1076

1077

1078

1079

1080

1081

1082

1083

1084

1085

1086

1087

1088

1089

1090

1091

1092

1093

1094

1095

1096

1097

1098

1099

1100

1101

1102

1103

1104

1105

1106

1107

1108

1109

1110

1111

1112

1113

1114

1115

1116

1117

1118

1119

1120

1121

1122

1123

1124

1125

1126

1127

1128

1129

1130

1131

1132

1133

1134

1135

1136

1137

1138

1139

1140

1141

1142

1143

1144

1145

1146

1147

1148

1149

1150

1151

1152

1153

1154

1155

1156

1157

1158

1159

1160

1161

1162

1163

1164

1165

1166

1167

1168

1169

1170

1171

1172

1173

1174

1175

1176

1177

1178

1179

1180

1181

1182

1183

1184

1185

1186

1187

1188

1189

1190

1191

1192

1193

1194

1195

1196

1197

1198

1199

1200

1201

1202

1203

1204

1205

1206

1207

1208

1209

1210

1211

1212

1213

1214

1215

1216

1217

1218

1219

1220

1221

1222

1223

1224

1225

1226

1227

1228

1229

1230

1231

1232

1233

1234

1235

1236

1237

1238

1239

1240

1241

1242

1243

1244

1245

1246

1247

1248

1249

1250

1251

1252

1253

1254

1255

1256

1257

1258

1259

1260

1261

1262

1263

1264

1265

1266

1267

1268

1269

1270

1271

1272

1273

1274

1275

1276

1277

1278

1279

1280

1281

1282

1283

1284

1285

1286

1287

1288

1289

1290

1291

1292

1293

1294

1295

1296

1297

1298

1299

1300

1301

1302

1303

1304

1305

1306

1307

1308

1309

1310

1311

1312

1313

1314

1315

1316

1317

1318

1319

1320

1321

1322

1323

1324

1325

1326

1327

1328

1329

1330

1331

1332

1333

1334

1335

1336

1337

1338

1339

1340

1341

1342

1343

1344

1345

1346

1347

1348

1349

1350

1351

1352

1353

1354

1355

1356

1357

1358

1359

1360

1361

1362

1363

1364

1365

1366

1367

1368

1369

1370

1371

1372

1373

1374

1375

1376

1377

1378

1379

1380

1381

1382

1383

1384

1385

1386

1387

1388

1389

1390

1391

1392

1393

1394

1395

1396

1397

1398

1399

1400

1401

1402

1403

1404

1405

1406

1407

1408

1409

1410

1411

1412

1413

1414

1415

1416

1417

1418

1419

1420

1421

1422

1423

1424

1425

1426

1427

1428

1429

1430

1431

1432

1433

1434

1435

1436

1437

1438

1439

1440

1441

1442

1443

1444

1445

1446

1447

1448

1449

1450

1451

1452

1453

1454

1455

1456

1457

1458

1459

1460

1461

1462

1463

1464

1465

1466

1467

1468

1469

1470

1471

1472

1473

1474

1475

1476

1477

1478

1479

1480

1481

1482

1483

1484

1485

1486

1487

1488

1489

1490

1491

1492

1493

1494

1495

1496

1497

1498

1499

1500

1501

1502

1503

1504

1505

1506

1507

1508

1509

1510

1511

1512

1513

1514

1515

1516

1517

1518

1519

1520

1521

1522

1523

1524

1525

1526

1527

1528

1529

1530

1531

1532

1533

1534

1535

1536

1537

1538

1539

1540

1541

1542

1543

1544

1545

15

136 *8va*

140 *ff*

144 *p*

148 *pp*

152 *f* *p* *8va*

The musical score consists of five systems of piano music. The first system (measures 136-139) features a complex texture with a *8va* (octave) marking above the right hand. The second system (measures 140-143) includes a *ff* (fortissimo) dynamic marking. The third system (measures 144-147) is marked *p* (piano). The fourth system (measures 148-151) is marked *pp* (pianissimo). The fifth system (measures 152-155) begins with a *f* (forte) dynamic, followed by a *p* (piano) dynamic and an *8va* marking above the right hand.

156 *cresc.*

160 *ff*

164 *mf*

167 *ff*

170 *ff* *pp*

The musical score is for a piano piece in B-flat major, 4/4 time. It consists of five systems of music, each with a treble and bass staff. The first system (measures 156-159) features a melody in the treble staff with a 'cresc.' marking. The second system (measures 160-163) has a melody in the treble staff with a 'ff' marking. The third system (measures 164-166) has a melody in the treble staff with an 'mf' marking. The fourth system (measures 167-169) has a melody in the treble staff with a 'ff' marking. The fifth system (measures 170-173) has a melody in the treble staff with 'ff' and 'pp' markings. The bass staff in all systems provides harmonic support with chords and single notes.

174

ff

cresc. ~

Presto

179

glissando

The musical score consists of two systems of piano notation. The first system, starting at measure 174, features a treble and bass staff. The treble staff contains a series of chords, while the bass staff has a steady eighth-note accompaniment. A fortissimo (*ff*) dynamic marking is present in the first measure, and a crescendo (*cresc. ~*) is indicated in the fifth measure. The second system, starting at measure 179, is marked **Presto**. It continues the eighth-note accompaniment in the bass staff, while the treble staff has a more active melody. A glissando marking is placed over the final measure of the system.

Un succès
de France

POUR TOI SEUL

TANGO

Paroles de
Jean JOUENNE et
Jeanne PACAUD

Musique de
Aroussiak AÏNTABLIAN

EDITÉ PAR Musique
F. HOMSI 42 rue PICOT
BEYROUTH (LIBAN)

EN GROS chez Aroussiak AÏNTABLIAN
9 rue SAAD
BEYROUTH (LIBAN)

POUR TOI SEUL

TANGO.

Paroles de
Jean JOUENNE et
Jeanne PACAUD

Musique de
Aroussiak AINTABLIAN

T^e di Tango

The musical score is written for piano and voice. It begins with a piano introduction in 2/4 time, marked with *pp*, *f*, and *pp* dynamics. The vocal melody enters with a *p* dynamic. The lyrics are in French and follow the melody. The piano accompaniment includes various chords and melodic lines, with some parts marked with *p*, *pp*, and *f* dynamics. The score includes a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 2/4. The lyrics are: "Comme un vi-vant pa-y - su - ge Je garde en moi ton i -
Par l'i-ro-nie d'un sou - ri - re Tu m'as con-fié sans-rien
Hé-las! Il me faut bien croi - re Qu'un obs.ta-cle nous sé -
ma - ge Je t'aime et je sais que tu connais ce se - cret
di - re Que notre amour ne pourra se ré-a-li-ser
pa - re Mais si Dieu a dé-ci - dé de nous rappro-cher
Et dé-sor-mais à tout ja - mais Pour toi seul je veux chan -
Pourtant mon cœur n'a pas chan - gé
Rien ne pourra l'en em-pê - cher

Copyright MCML by F. HOMSI
ART ET
MUSIQUE
BEYROUTH - LIBAN

Tous droits réservés
pour tous pays

ter Dans mes po - è - mes Chanter les beaux souve -

nirs Que ta présence a fait fleu - rir Et qui ne peuvent plus fi - nir Pour toi seul je veux rê -

ver Ré - ver quand mè - me Rêver fol-le ment qu'un

jour Tu m'apporteras en re - tour Le don précieux de ton a - mour

Et si mon es-poir est vain Quand le vou-dra le des - tin

Je ne pense-rai qu'à toi Cher-chant dans mes pleurs l'n dernier bon - heur Pour toi seul je veux pleu-

rer Pour toi que j'ai - me Tout en bénissant le

sort De me laisser garder en - cor Ton souve-nir jusqu'à la mort !

FIN

FIN

Art Musique

Établissements F. HOMSI 42, Rue Picot, BEYROUTH (LIBAN)

DISTRIBUTEURS EXCLUSIFS AU LIBAN ET EN SYRIE

DES PIANOS

WELMAR ET DANEMANN

MUSIQUE - DISQUES - RADIOS - INSTRUMENTS DE MUSIQUE

1331

IMPRIMERIE DE LA RUE DE LA VILLE DE PARIS
100, RUE DE LA VILLE DE PARIS - PARIS
100, RUE DE LA VILLE DE PARIS - PARIS

ՑԱՆԿ

ԱՐՈՒՍՅԱԿ ԱՅՆԹԱՊԼՅԱՆԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ԴԱՇՆԱՄՈՒՐԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ

- «Bénédiction Papale au Liban», Նվիրված է Պողոս VI Պապին, 1965, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 12 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 1:
- «Bonheur perdu», անթվակիր, ձեռագիր 5 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 2:
- «Chatti ya dinnyi», անթվակիր, ձեռագիր 9 քերք, 5 քերք, 2 փաթեք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 3:
- «Consolation», անթվակիր, ձեռագիր 5 քերք, 5 քերք, ընդ.՝ 10 քերք, 2 փաթեք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 4:
- «Debki N 2», անթվակիր, ձեռագիր 11 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 5:
- «Fantaisie», անթվակիր, Բեյրութ, տպագիր 2 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 6:
- «Hommage», նվիրված է դր Գուլին, 1969թ., կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 19 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 7:
- «Hymne au Liban», Սիմֆոնիա, 1966, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 11 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 8:
- «La Paix», Սիմֆոնիա, 1968, նվիրված Թանին, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 17 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 9:
- «La Tragédie de Dallas», 1963թ., նվիրված է Քենեդու հիշատակին, կից՝ քերի հատվածներ և համառոտագրություն, ձեռագիր 9 քերք, 3 քերք, ընդ.՝ 12 քերք, 2 փաթեք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 10:
- «La Tragédie du Liban», անթվակիր, ձեռագիր 25 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 11:
- «Les Adieux», անթվակիր, ձեռագիր 6 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 12:
- «Les Larmes», 1953թ., նվիրված է Ջորջ Այնթապյանի հիշատակին,

ձեռագիր 5 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 13:

- «Pour toi seul», անթվակիր, երկու դաշնամուրի համար, ձեռագիր 11 քերթ, 11 քերթ, ընդ. 22 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 14:
- Rhapsodie N 1, անթվակիր, ձեռագիր 5 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 15:
- Rhapsodie N 2, 1963թ., կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 10 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 16:
- Rhapsodie N 3 (Bonheur retrouvé), անթվակիր, ձեռագիր 9 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 17:
- Rhapsodie N 3 (Réve poetique), անթվակիր, ձեռագիր 11 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 18:
- Rhapsodie, 1974թ., ձեռագիր 4 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 19:
- «Regret», անթվակիր, Բեյրութ, տպագիր 2 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 20:
- «Regret», անթվակիր, ձեռագիր 7 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 21:
- «Said Akl», 22 հունիսի, 1974թ., ձեռագիր 17 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 22:
- «Separation», անթվակիր, ձեռագիր 6 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 23:
- «Sur une tombe», Սիմֆոնիա, 1964թ. 15 դեկտեմբերի, կից՝ ստեղծագործության համառոտագրություն, ձեռագիր 5 քերթ, 4 քերթ, ընդ. 9 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 24:
- «Tristesse», անթվակիր, ձեռագիր 2 քերթ, 3 քերթ, ընդ. 5 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 25:
- «Souvenir», երկու դաշնամուրի համար, անթվակիր, ձեռագիր 10 քերթ, 9 քերթ, ընդ.՝ 19 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 26:
- «Bonheur retrouvé», «Réve poetique», Սևագրություն, ձեռագիր 2 քերթ, 2 քերթ, ընդ.՝ 4 քերթ, 2 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 27:

ԵՐԳԵՐ

- «Pour toi seul», անթվակիր, Բեյրութ, կից՝ գործիքային պարտիաներ, տպագիր, ֆրանսերեն 5 քերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 28:
- «Pour toi seul», անթվակիր, Բեյրութ, տպագիր, ֆրանսերեն 2 քերթ,

ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 29:

- «Priere», անթվակիր, առանց գրական տեքստի, ձեռագիր 2 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 30:
- «Un cour sous la pierre» (Սիրտ մը քարին տակ), կից՝ երգի մեղեդին, ձեռագիր 4 թերթ, 2 թերթ, 3 թերթ, 5 թերթ, 3 թերթ, 5 թերթ, ընդ.՝ 22 թերթ, 6 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 31:

ՉԱՅՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- «Bénédiction Papale au Liban», 1 ժապավեն, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 33:
- «Bonheur perdu», 2 ժապավեն, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 34:
- «Hymne au Liban», 1 ժապավեն, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 35:
- «Hommage», 2 ժապավեն, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 36:
- «La Paix», 2 ժապավեն, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 38:
- «La Tragédie de Dallas», 1 ժապավեն, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 39:
- «Pour toi seul», 2 ժապավեն, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 40:
- Rhapsodie N 1, 1 ժապավեն, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 41:
- «Sur une tombe», 1 ժապավեն, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 42:
- «Odyssée Spatiale», 6 ժապավեն, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 43:

ՑԱՆԿ

ԱՐՈՒՄՅԱԿ ԱՅՆԹԱՊԼՅԱՆԻ ՄԱՍԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

- Առաջընթացի խրախուսման հասարակության հանդիսավոր պարգևատրումը (պարգևների հանդիսավոր բաշխումը), Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1974թ., 9 հունիսի, ֆրանս., տպ. 30 թերթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 63:
- Արուսեակ Այնթապյանի գնահատելի ելույթը, Թերթից կտրտուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 թերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 66:
- Արուսեակ Այնթապյանի հետ, Թերթից կտրտուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 թերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 66:
- **Բրուտեան Ցիցիլիա**, Հայ երաժշտական մշակույթի աշխարհասփիռը ընծիողները, Երևան, 1996, էջ 229-230:
- **Գոճայեան Աստղիկ**, Արուսեակ Այնթապյանի հետ, Թերթից կտրտուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 թերթ, 7 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 66:
- Ծրագիր, 1952թ., 22 հունիսի, ֆրանս., տպ. 4 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 48:
- Ծրագիր, 1956թ., 28 մայիսի, ֆրանս., տպ. 8 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 49:
- Ծրագիր, 1957թ., 14 հունիսի, ֆրանս., տպ. 8 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 50:
- Ծրագիր, 1959թ., 30 մայիսի, ֆրանս., տպ. 6 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 51:
- Ծրագիր, 1961թ., 9 հունիսի, ֆրանս., տպ. 7 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 52:
- Ծրագիր, 1962թ., 17 հունիսի, ֆրանս., տպ. 4 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 53:
- Ծրագիր, 1963թ., 2 հունիսի, ֆրանս., տպ. 12 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 54:
- Ծրագիր, 1964թ., 14 հունիսի, ֆրանս., տպ. 12 թերթ, 1 փաթեթ, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 55:
- Ծրագիր, 1965թ., ֆրանս., տպ. 12 թերթ, 1 փաթեթ, 13 հունիսի, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 56:

- Ծրագիր, 1966թ., 5 հունիսի, ֆրանս., տպ., 16 քերք, 1 փաթեք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 57:
- Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1968թ., 19 մայիսի, ֆրանս., տպ. 17 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 61:
- Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1969թ., 15 հունիսի, ֆրանս., տպ. 28 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 60:
- Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1971թ., 25 ապրիլի, ֆրանս., տպ. 28 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 62:
- Նյութեր Այնթապյանի մասին՝ ամփոփված հանդեսներում, 1974թ., 9 հունիսի, ֆրանս., տպ. 30 քերք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 63:
- Շնորհակալագիր, 18 հունիսի, 1968, Բեյրութ, Հայ., անգլ., արաբ., 4 քերք, կից՝ ծրար, 3 փաթեք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 75, էջ 2:
- Օր. Արուսեակ Այնթապյանի աշակերտուհիներուն դաշնակի ռեսի-րալը, Թերթից կտրտուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 քերք, 7 փաթեք, ԳԱԹ, Ա.Այնթապյանի ֆոնդ N 66:
- 800 ունկնդիրներ կը ծափահարեն Արուսեակ Այնթապյանի աշա-կերտները եւ Ն.Վ.Նախագահ Հելուին նուիրուած իր «Քայլերգ Լիբանանի»ն, Թերթից կտրտուկներ, Անթվակիր, հայերեն, տպագիր 13 քերք, 7 փաթեք, ԳԱԹ, Արուսյակ Այնթապյանի ֆոնդ N 66:
- **Louis Checrallah**, Aroussiak Aintablian, «Le Soir», 28.04.1967.
- «Le Soir», 11.11.1966.
- «L'Orient», du 19 Juin, 1968.
- **Marc-Henri Mainguy**, Aroussiak Aintablian, une audition ponctuee d'un «Hommage» a de Gaulle, «L'Orient», mai, 1971.
- **Marc-Henri Mainguy**, «Odyssee Spatiale de la compositrice libanaise Aroussiak Aintablian rappelle, en musique, les premiers pas de l'homme sur la lune «La Revue du Liban», 23.2.74.
- **Marc-Henri Mainguy**, de Prix Said Akl Aroussiak Aintablian, «La Revue du Liban», 11.05.74.
- **Marc-Henri Mainguy**, de Prix Said Akl Aroussiak Aintablian, «La Revue du Liban», 25.5.74.

АРМЯНСКАЯ МУЗЫКА ЛИВАНА: АРУСЯК АЙНТАПЛЯН

“Она уважаема и известна как высококлассная пианистка, заслуженный преподаватель и особенно – как талантливый сочинитель, заставивший говорить о себе в течение последних трех лет не только ливанскую, но и зарубежную прессу. Скромная армянка, она полагает, что способность творить – ниспосланный ей свыше дар, а она лишь его интерпретатор. Любит свою родину, радуется ее расцвету, гордится ее успехами в области искусства, колоссом армянской музыки Арамом Хачатуряном, его достойными последователями”¹.

Речь идет о ливанском композиторе армянского происхождения, пианистке и педагоге Арусяк Айнтаплян, чья композиторская деятельность, признанная в Ливане и за его пределами – во Франции, в США и в других странах, на родине, к сожалению, неизвестна. Фонд А. Айнтаплян был передан сестрами Айнтаплян в Музей литературы и искусства имени Е. Чаренца в Ереване в 1981 году. Архив, в котором содержатся рукописи произведений композитора, изданные экземпляры, программы концертов, публикации об А. Айнтаплян в армяноязычной и франкоязычной прессе, личные документы, проливающие свет на ее творческую и концертную деятельность, письма, стихотворения на армянском и французском языках, звукозаписи работ, фотографии, пригласительные билеты, ордена и медали – общим числом 462 документа, 125 единиц, обработала заведующая музыкальным отделом Музея Цогик Бекарян в 1986 г.

В наследии родившейся в Мерсине (Турция), получившей начальное и среднее образование в Бейруте в школе Дочерей милосердия /Les Filles de Charité/, окончившей Факультет искусств Американского университета Бейрута, завершившей музыкальное образование в Париже и представляющей направление романтизма в музыке А. Айнтаплян, естественно, большое место занимают фортепьянные произведения. Ее перу принадлежат работы, посвященные известным политическим, государственным, духовным, общественным деятелям, в том числе: “Bénédiction Papale au Liban” /“Папское благословение Ливану”/ – посвящение 262-му Папе

¹ Вырезки из газет, недатированные, на армянском, 13 печатных листов, 7 файлов, МЛИ, фонд Арусяк Айнтаплян N 66.

Римскому Павлу VI (1965), “Hymne au Liban” /“Гимн Ливану”/ – посвящение президенту Ливанской Республики Шарлю Элү (1966), “La Paix” /“Мир”/ – посвящение Генеральному Секретарю ООН У Тану (1968), “La Tragédie de Dallas” /“Трагедия Далласа”/ – памяти 35-го президента США Джона Фитцджеральда Кеннеди (1963), “Hommage” /“Дань уважения”/ – посвящение Шарлю де Голлю (1969), а также: “Sur une tombe” /“У надгробия”/, “Les Larmes” /“Слезы”/ – памяти скоропостижно скончавшегося брата композитора Джорджа Айнтапьяна (1964), “Bonheur perdu” /“Утерянное счастье” [Позвольте мне пролить слезы]/ – посвящение ее доктору Фуаду Николя Хаддаду, “Odyssée Spatiale” /“Космическая одиссея”/ (1970), “Tristesse” /“Грусть”/, “Regret” /“Сожаление”/, “Separation” /“Разлука”/, “Consolation” /“Утешение”/, “Les Adieux” /“Прощание”/; фортепьянные рапсодии, Фантазия, произведения для двух фортепьяно: “Souvenir” /“Воспоминание”/, “Pour toi seul” /“Только для тебя”/ и другие. Является также автором песен на армянские и французские тексты. Среди произведений ливанского композитора армянского происхождения особое место занимают обработки для фортепьяно и двух фортепьяно ливанских народных дабке.

Идейное содержание творчества А. Айнтапьян имеет гуманистическую направленность. В центре ее внимания находятся общечеловеческие темы, и в первую очередь – тема мира (“Мир” и “Папское благословение Ливану”). Композитор-гуманист поднимает голос протеста против антиподов гуманизма; в одном случае ею осуждаются войны (“Дань уважения”), в другом – терроризм (“Трагедия Далласа”). Но ее вдохновляют и достижения научной мысли человека (“Космическая одиссея”). Отвечая на вопрос корреспондента: “Как вы создаете свои музыкальные произведения?”, А. Айнтапьян призналась: “Они являются мне как секундное вдохновение, и я спешу немедленно закрепить их на бумаге. Я не вызываю вдохновения долгими размышлениями на тему; оно приходит внезапно, я же придаю ему плоть и форму, пробую за фортепьяно различные музыкальные фразы и периоды”.

Фортепьяно неизменно было в центре творческих интересов блистательного пианиста и искусного педагога А. Айнтапьян, ему онаверяла свои волнения и переживания. И это не случайно: завершила она свое музыкальное образование в Париже у выдающегося пианиста Альфреда Корто и в дальнейшем признавалась, что “там же получил плоть и форму

композиторский стиль, несомненно шопеновский, а значит – сентиментальный и романтический”. Как и Шопен, А. Айнтаплян ограничилась в своем творчестве сочинениями для фортепьяно.

Богат и многообразен художественный мир А. Айнтаплян: с одной стороны – глубокий психологизм и тонкий лиризм, с другой – реализм современности; с одной стороны – любовь, с другой – грусть, тоска, разлука, смерть.

А. Айнтаплян по праву причисляла себя к представителям романтизма, и вполне логично, что в своем творчестве она придерживается программной музыки, причем в одних случаях обобщенно, т.е. лишь озаглавливая пьесу (“Грусть”, “Сожаление”, “Разлука”, “Слезы”, произведения для двух фортепьяно “Воспоминание”, “Только для тебя”), в других – излагая развернутый сюжет (“Гимн Ливану”, “Мир”, “Трагедия Далласа”, “У надгробия”, “Дань уважения”, “Космическая одиссея”, “Утерянное счастье” [Позвольте мне пролить слезы], “Утешение”, “Прощание”, а иногда – отмечая только жанр (Фантазия, Рапсодия).

Преданная гражданка Ливана, она написала такие произведения как “Гимн Ливану”, “Папское благословение Ливану”; интерес к ливанскому народному танцу дабке привел к тому, что она переработала его для одного и двух фортепьяно.

В мелодике сплетены воедино вокальность и инструментальность, песенность и танцевальность (вальс, танго), кантилена и речитатив. Среди фортепьянных пьес А. Айнтаплян вальсов нет, однако в крупномасштабных циклических произведениях они встречаются нередко как отдельная часть.

С точки зрения ладогармоники наблюдается удивительная закономерность: почти все сочинения А. Айнтаплян написаны в миноре:

- “Гимн Ливану”, “Дань уважения”, “Мир”, Рапсодия N1, “Сожаление”, “Воспоминание” – c-moll;
- “Утешение”, “Трагедия Далласа”, “Слезы”, “Разлука” – f-moll;
- “Утерянное счастье”, “У надгробия” – es-moll;
- “Прощание”, Рапсодия N 2 – b-moll;
- “Грусть” – fis-moll и т.д.

Сохраняя минорную тональность на протяжении всего творчества, композитор тем не менее выстраивает прочную и цельную драматургию. Разнохарактерность образов и контраст между отдельными частями

достигаются без применения ладовых контрастов. Мажорные отрезки отсутствуют, используются регистровые и фактурные приемы.

Будучи выдающейся пианисткой, А. Айнтаплян выявила богатые возможности фортепьянной фактуры. Ее работы охватывают весь диапазон инструмента. Встречаются выразительные образцы фигурационного тематизма. Фортепьянный стиль А. Айнтаплян характеризуется мелодичностью и гибкостью, которые требуют от пианиста виртуозного мастерства.

Жанры и формы фортепьянных произведений А. Айнтаплян – в русле романтизма. Равномерно распределяются в творчестве композитора миниатюры и крупные одночастные либо циклические формы, многочастным же формам присуще сквозное развитие; встречаются случаи применения монотематизма.

* * *

Композитор живет так долго, как долго звучит его музыка, а музыка звучит, если опубликованы ноты. Чтобы спасти от забвения творчество А. Айнтаплян, его необходимо опубликовать. Преимущественно ненапечатанные, тем не менее исполнявшиеся и пользовавшиеся большой популярностью ее работы сегодня не известны на родине. Издание творческого наследия А. Айнтаплян было бы важнейшим шагом на пути к возрождению этих произведений, ибо только тогда станет реальным их исполнение армянскими и зарубежными музыкантами.

А пока...

А пока – в приложении к книге мы поместили некогда весьма популярные, сегодня не известные нам два ненапечатанных фортепьянных произведения – Рапсодию N3 “Bonheur retrouvé” / “Вновь обретенное счастье”/, пьесу “Chatti ya dinyi”, а также танго “Только для тебя” (слова Жана Жуйена и Жанны Паго) для голоса и фортепьяно. В Армении они публикуются впервые. Выбор произведений неслучаен. Нашедшая в Ливане вторую родину А. Айнтаплян, отдавая дань уважения арабскому народу Ливана, в “Chatti ya dinyi” обработала арабский танец дабке.

Институт искусств НАН РА планирует организовать концерт в Музее литературы и искусства имени Е. Чаренца, в котором бережно хранится архив композитора. Впервые в Армении силами научных сотрудников Института искусств НАН РА – музыкантов-исполнителей, лауреатов международных и республиканских конкурсов – будут представлены донныне

неизвестные страницы творчества композитора. На родине, где она так и не побывала, зазвучит музыка А. Айнтапян, знаменуя начало большого плавания.

Возможно, в дальнейшем, совместными усилиями Института искусств НАН РА и Министерства диаспоры РА, в рамках проекта “Искусство армян диаспоры: современное состояние, перспективы развития”, будет осуществлено академическое издание наследия А. Айнтапян.

**LEBANESE ARMENIAN MUSIC:
ARUSYAK AINTAPLYAN**

“She is respected and well known as a high-class pianist, honored teacher and, especially, as a talented composer, who caused the Lebanese and foreign press to speak about her over the last three years. A humble Armenian, she thinks that her capability to create is a Heaven-sent gift, and she is only its interpreter. She loves her homeland, rejoices at its growth, prides at the successes in the sphere of art, the master of Armenian music Aram Khachaturyan, his deserving successors”¹.

This is said about the Lebanese Armenian composer, pianist and teacher Arusyak Aintaplyan, whose activity as a composer, recognized in Lebanon and beyond – in France, the USA and other countries, is unknown in her homeland. A. Aintaplyan’s fund was transferred to Yerevan, the Ye. Charents Museum of Literature and Arts, by the Aintaplyan sisters in 1981. The archive, containing manuscripts of the composer’s works, published copies, concert programs, reviews about A. Aintaplyan in the Armenian-language and French-language press, personal documents elucidating her creative and concert activity, letters, verses in Armenian and French, sound recordings of her works, photographs, invitation cards, decorations and medals – 463 documents in total, 125 items, were processed by the head of the Music Department of the Museum Tsoghik Bekaryan in 1986.

Born in Mersin (Turkey), A. Aintaplyan went to the Daughters of Mercy elementary and secondary school in Beirut, graduated from the American University of Beirut, the Department of Arts, accomplished her musical education in Paris, adhering to romantic music – which explains the predominance of works for piano among her oeuvre. She authored pieces dedicated to renowned political, state, clerical and public figures: “Benedicio Papale au Liban” / “Papal Blessing to Lebanon” / – dedicated to the 262th Pope Paul VI of Rome (1965), “Hymne au Liban” / “Hymn to Lebanon” / – to the President of the Republic of Lebanon Charles Helou (1966), “La Paix” / “Peace” / – to UN Secretary-General U Thant (1968), “La Tragédie de Dallas” / “The Tragedy of Dallas” / – in commemoration of the 35th US President John Fitzgerald Kennedy (1963),

¹ Cuttings from newspapers, in Armenian, 13 printer’s sheets, 7 files, MLA, Arusyak Aintaplyan fund N 66,

“Homage” / “Homage” / – to Charles de Gaulle (1969); as well as: “Sur une Tombe” / “By a Tomb”/, “Tears” – to commemorate the composer’s untimely deceased brother George Aintaplyan (1964), “Bonheur Perdu” / “Lost Happiness” [Allow Me to Shed Tears] / – dedicated to her physician Fuad Nikola Haddad, “Sorrow”, “Regret”, “Separation”, “Consolation”, “Les Adieux” / “Farewell” / , “Odyssée Spatiale” / “Space Odyssey” / (1970); piano rhapsodies, fantasies, pieces for two pianos: “Recollection”, “For You Alone”, etc. She also wrote songs on Armenian and French texts. The Lebanese composer of Armenian descent attached considerable importance to the folk music of Lebanon; in particular, she arranged for one and two pianos the Lebanese folk dance dabke.

Ideologically, A. Aintaplyan tended to the humanistic trend. Her attention had been focused on universal topics, peace in the first place (“Peace” and “Papal Blessing to Lebanon”). The composer-humanist raised her voice of protest against the antipodes of humanism; she denounced war (“Homage”) and terrorism (“The Tragedy of Dallas”); neither was she indifferent to the achievements of man’s scientific thought (“Space Odyssey”). Answering a reporter’s question, “How do you create your music?”, A. Aintaplyan said, “They dawn on me as a second’s inspiration, and I hurry to fixate them on the paper. I am not urging the inspiration to come by long reflections: it happens unexpectedly, and I give it shape and body, trying various musical phrases and periods at the piano”.

The piano has always been in the focus of creative interests of the brilliant pianist and skillful pedagogue; to it she trusted her worries and anxieties. And this is nothing out of the ordinary: having completed her musical education in Paris with a most acclaimed pianist Alfred Cortot, later on she recognized that “right there, her style of a composer, undoubtedly Chopinian, that is – sentimental and romantic, got shape and body”. Like Chopin, A. Aintaplyan confined her creative work to pieces for piano.

The composer’s artistic world is rich and diverse: profound psychological insight and lyricism on the one hand, the reality of modernity – on the other; love – on the one hand, sorrow, anguish, separation, death – on the other.

A. Aintaplyan rightfully ranked herself among the representatives of romanticism, so quite logical is her adherence to program music, at times – in a generalized way, just giving the piece a title (“Sorrow”, “Regret”, “Separation”, “Tears”, the works for two pianos “Recollection”, “For You Alone”), at times – narrating a developing story (“Hymn to Lebanon”, “Peace”, “The Tragedy of

Dallas”, “By the Tomb”, “Homage”, “Space Odyssey”, “Lost Happiness” [Allow Me to Shed Tears], “Consolation”, “Farewell”), in some other cases – only denoting the genre (Fantasy, Rhapsody).

A devoted citizen of Lebanon, she has written such works as “Hymn to Lebanon”, “Papal Blessing to Lebanon”; her interest in the Lebanese dabke brought her to arranging them for one and two pianos.

In the melodic patterns, intertwined are vocality and instrumentality, song and dance (waltz, tango) features, cantilena and recitative. Among the piano pieces by A. Aintaplyan there are no waltzes, but they occur quite often in her large-scale cyclic works as a separate part.

An interesting regularity is observed in tonality and harmony: almost all the works of A. Aintaplyan are written in a minor key:

- “Hymn to Lebanon”, “Homage”, “Peace”, Rhapsody N1, “Regret”, “Recollection” – c-moll;
- “Consolation”, “The Tragedy of Dallas”, “Tears”, “Separation” – f-moll;
- “Lost Happiness”, “By the Tomb” – es-moll;
- “Farewell”, Rhapsody N2 – b-moll;
- “Sorrow” – fis-moll, etc.

Keeping to the minor tonality throughout her creative work, the composer was nonetheless capable of building a firm and whole dramatic concept. The diversity of images and the confrontation between individual parts were achieved without tonality contrasts. There are no passages in a major key; applied are register and texture devices.

Herself an outstanding pianist, A. Aintaplyan revealed the rich potential of the piano. Her works embrace the entire diapason of the instrument. Some expressive samples of figuration thematism occur. A. Aintaplyan’s style is melodic and flexible – qualities, requiring virtuosity from the performer.

The genres and forms of the piano works by A. Aintaplyan are all in line with romanticism. Evenly distributed are miniature pieces and big one-part or cyclic forms; the multipart forms are characterized by through development; sometimes monothematism is applied.

* * *

A composer lives as long as his/her music sounds, and the music sounds if it is printed. In our opinion, it is urgent to save A. Aintaplyan’s works from oblivion. They need to be published. Predominantly unprinted, her works had

been performed, gained great popularity, remaining unknown to the audience in her homeland. Publication of A. Aintaplyan's oeuvre would be an all-important step towards the revival of her works: it is the only way for the Armenian and foreign musicians to get the music available for performing.

And in the meanwhile...

In the meanwhile we have inserted in the supplement to the book the once very popular, today unknown to us two unprinted piano works – Rhapsody N3 “Bonheur retrouve” /“Regained Happiness”/, the piece “Chatti ya dinyi”, as well as the French tango “For You Alone” (lyrics by Jean Jullien and Jeanne Pageau) for voice and piano. They come out for the first time in Armenia. It is not a random choice: A. Aintaplyan found her second home in Lebanon, and by arranging the Arab folk dance dabke in “Chatti ya dinyi”, she paid tribute to her Arab compatriots.

NAS RA Institute of Arts is planning a concert at the Ye. Charents Museum of Literature and Arts, where the composer's archive is carefully kept. The research staff of the Institute – musicians, prize-winners at international and republic contests – will present the so far unknown pages from A. Aintaplyan's legacy. In her homeland, where she had never been, her music will sound, heralding the start of a long voyage.

Afterwards, by a joint effort of NAS RA Institute of Arts and the Ministry of Diaspora, within the framework of the project “The Art of Armenians of Diaspora: Modern State, Prospects of Development”, the academic edition of A. Aintaplyan's works may be realized.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջարան

(5 - 9)

ԳԼՈՒԽ Ա

Արուսյակ Այնթապյան. դիմանկարի նրբագծեր

(9 - 23)

ԳԼՈՒԽ Բ

Արուսյակ Այնթապյանի դաշնամուրային ստեղծագործությունը

(24 - 107)

Վերջարան

(108 - 113)

Ա.Այնթապյան. Ռապսոդիա N 3 «Bonheur retrouvé»

(«Վերագտած երջանկություն»)

(114 - 130)

Ա.Այնթապյան. «Chatti ya dinyi»

(131 - 140)

Ա.Այնթապյան. «Pour toi seul» («Միայն քեզ համար»)

(141 - 144)

Ցանկ Արուսյակ Այնթապյանի ստեղծագործությունների

(145 - 147)

Ցանկ Արուսյակ Այնթապյանի մասին գրականության

(148 - 149)

Армянская музыка Ливана: Арусяк Айнтаплян

(150 - 154)

Lebanese Armenian Music: Arusyak Aintaplyan

(155 - 158)

ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌԱՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏ.
ԱՐԴԻ ՎԻՃԱԿԸ ԵՎ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ

ԼԻՔԱՆԱՆԱՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ.
ԱՐՈՒՍՅԱԿ ԱՅՆԹԱՊԼՅԱՆ

Համակարգչային շարվածքը՝ Աննա Ասատրյանի
Համակարգչային էջադրումը՝ Վերա Պապյանի
Կազմի ձևավորումը՝ Արմեն Մուրադյանի
Չայնանիշերի համակարգչային շարվածքը՝
Տաթևիկ Շախկուլյանի

Մտորագրված է տպագրության՝ 28.12.2012թ.
Չափսը՝ 60 x 84 ¹/₁₆, թուղթ N 1, օֆսեթ տպագրություն,
10 տպագրական մամուլ:
Տպաքանակը՝ 400 օրինակ:
Գինը պայմանագրային:

ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն
Երևան, Մարշալ Բաղրամյան պող. 24գ: